

Алла Савчук

Читання

Розробки уроків

до підручника
А. Савчук
«Українська мова
та читання. 3 клас»

Видавництво

«Підручники
і посібники»

Алла Савчук

ЧИТАННЯ
3 КЛАС
РОЗРОБКИ УРОКІВ

До підручника
А. Савчук «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2»

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2020

УДК 371.32
С13

Савчук А.
С13 Читання. 3 клас. Розробки уроків / А. Савчук. —Тернопіль :
Підручники і посібники, 2020. — 128 с.

ISBN 978-966-07-3763-1

Видання містить розгорнуті розробки уроків з читання для 3 класу (до підручника А. Савчук). У посібнику запропоновано різноманітні види роботи, спрямовані на розвиток читацьких навичок, формування допитливості та кмітливості учнів.

Для вчителів початкових класів.

УДК 371.32

Орієнтовне календарно-тематичне планування

3,5 години на тиждень

№ з/п	Тема уроку	Дата
Осінь наша, осінь — неба ясна просинь <i>До школи ідемо в радісний час</i>		
1.	Вступ. Ознайомлення з підручником. Леся Храплива-Щур «У школу». Робота над виразністю читання.	
2.	Прислів'я. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Читання в особах.	
3.	Зоряна Живка «Один день з життя вчительки». Передбачення змісту частини оповідання за заголовком. Складання діалогу «Навчання — це важливо».	
4.	Василь Сухомлинський «Аби швидше почути дзвоник». Складання порад персонажеві твору.	
5.	Вадим Скомаровський «Вірний друг». Добір інших заголовків до твору. Порівняння творів на одну тему, різних за жанрами. Ознайомлення з алгоритмом порівняння.	
6.	Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Оцінка вчинків персонажа.	
7.	Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Театралізація уривків твору.	
8.	Урок позакласного читання на тему «У школу ідемо у радісний час».	
9.	Поняття про акровірш. Дмитро Білоус «Світлий храм». Наталія Внукова «Навчання», «Рідна мова». Порівняння акровірша і загадки.	
Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край		
10.	Катерина Перелісна «Осінь». Ігор Січовик «Загадка». Добір слів — назв ознак із ніжно-пестливим значенням.	
11-12.	За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені». Складання плану тексту.	
13.	Ліна Костенко «Білочка восени». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
14.	Урок позакласного читання на тему «Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край».	
Матінко Покрово, накрій нашу хату теплом		
15.	Микола Верещака «Калина». Дмитро Добровольський «Червона калина» (репродукція). Порівняння вірша з репродукцією картини.	
16-17.	«14 жовтня – свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.	
18.	Підсумок за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь».	
Наша слава — Українська держава <i>Вивчай історичне минуле</i>		
19.	За Яною Яковенко «Про козаків». Дослідження медіа «Козаки Поділля». Визначення настрою твору.	
20.	Поняття про легенду. Народна легенда «Про козака Щербія».	
21.	Урок позакласного читання на тему «Українські легенди та перекази».	
22-23.	Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.	
24.	Наталка Поклад «Рідний край». Прислів'я про Україну. Добір прислів'їв з вільних інтернет-джерел.	
Українці, що підкорили світ		
25.	Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка». Робота з таблицею.	
26.	З вільних інтернет-джерел «Леонід Каденюк». Порівняння вірша і статті. Прислів'я народів світу.	

27.	Анатолій Житкевич «Я слухаю — співає Соломія».	
28.	3 вільних інтернет-джерел «Соломія Крушельницька — гордість України». Дослідження медіа «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу. Робота з таблицями.	
29.	Урок позакласного читання на тему «3 життя видатних українців».	
30-31.	Галина Терещук «Біатлон – це те, що я дуже люблю». Дослідження «Відомі українські спортсмени». Розвиток діалогічного мовлення «Інтерв'ю зі спортсменом».	
32-33.	Христина Мельник «Марія Приймаченко». Марія Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає» (репродукція). Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».	
Мандруємо Україною		
34-35.	Ганна Чубач «Моя країна — Україна». Створення лепбука «Неймовірна Україна».	
36.	Урок позакласного читання на тему «Україна неймовірна».	
37-38.	3 вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець», «Дендропарк «Софіївка»». Добір матеріалу для лепбука.	
39.	3 вільних інтернет-джерел «Дивовижне поряд». Написання листа-пропозиції до органів місцевого самоврядування щодо створення пам'ятника.	
40.	Підсумок за розділом «Наша слава — Українська держава».	
Оповідання про дітей		
41.	Поняття про оповідання. Ольга Лапушена «Мій улюблений пес Бруно». Переказ оповідання близько до тексту.	
42.	Урок позакласного читання на тему «Життя та пригоди твоїх ровесників».	
43.	Йон Друце «Сестра». Переказ оповідання близько до тексту.	
44.	Анатолій Дрофань «Кривенька качечка». Складання порад щодо ставлення до осіб з інвалідністю.	
45.	Віктор Васильчук «Казка про Паркер і Ляпку». Складання порад для персонажа оповідання. Стислий переказ тексту.	
46.	Наталія Клевцова «Арбітр». Складання пропозицій щодо проєктів спортивних майданчиків.	
47-48.	Поняття про повість. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок!»» Характеристика головного героя за алгоритмом.	
49.	Урок позакласного читання на тему «Оповідання та повісті українських письменників».	
50.	Підсумок за розділом «Оповідання про дітей».	
Кожне відкриття — це чиєсь захоплення		
51.	3 вільних інтернет-джерел «Історія першої парасольки». Тестування.	
52.	За Інною Жук «Хто вигадав LEGO?». Дослідження медіа «Виробництво LEGO». Робота з таблицею.	
53.	3 вільних інтернет-джерел «Автомобільні склоочисники». Складання розповіді про своє захоплення.	
54.	Підсумок за розділом «Кожне відкриття — це чиєсь захоплення».	
До казки приказка годиться Українські народні казки		
55.	Українська народна казка «Як пан гавкав на старого пня». Робота з алгоритмом опрацювання казки.	
56.	Урок позакласного читання на тему «Українські народні казки».	
57.	Українська народна казка «Про дівчину-сопілку». Порівняння казок.	
58.	Українська народна казка «Іван-Побиван». Дослідження медіа. Характеристика персонажа за алгоритмом.	
Казки народів світу		

59.	Індійська народна казка «Чому кажани не з'являються вдень». Дослідження медіа. Добір заголовків до казки.	
60.	Литовська народна казка «Королева-лебідка». Ознайомлення з алгоритмом підготовки до виразного читання казки.	
61-62.	Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник». Поділ казки на частини. Добір заголовків.	
Літературні казки українських і зарубіжних письменників		
63.	Урок позакласного читання на тему «Літературні казки».	
64.	Ольга Дігтяр «Сон жовтого таксі». Створення медіапродукту (афіші-реклами).	
65.	Ірина Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг». Робота над проектом «Агентство розваг». Створення оголошення, рекламного плаката, візиток. Тестування.	
66.	Дональд Біссет «Пінгвіна Джо та черепашка Джейн». Дослідження медіа. Складання розповіді від імені персонажа.	
67.	Підсумок за розділом «До казки приказка годиться».	
Давня і сучасна байка. П'єси		
68.	Поняття про байку. Леонід Глібов «Чиж та Голуб». Дослідження медіа. Ознайомлення з алгоритмом «Як аналізувати байку». Вивчення байки напам'ять.	
69.	Езоп «Рибалка з сопілкою». Аналіз байки. Інсценізація байки.	
70.	Урок позакласного читання на тему «Давня і сучасна байка».	
71.	Петро Ребро «Віслюк і Журавель». Аналіз байки. Складання порад для персонажа байки.	
72-73.	Поняття про п'єсу. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці». Складання плану п'єси. Розігрування п'єси.	
74.	Володимир Нагорняк «Урок виховання». Розігрування п'єси.	
75.	Підсумок за розділом «Давня і сучасна байка. П'єси».	
Поезія — це завжди неповторність... Поетичне намисто		
76.	Ознаки поетичних творів. Сашко Дерманський «Чесне слово!». Ознайомлення з алгоритмом виразного читання поетичного твору.	
77.	Урок позакласного читання на тему «Українські поети дітям».	
78.	Катерина Міхаліцина «Гусінь-фантазерка». Дослідження медіа. Настрій вірша.	
79.	Колискові пісні. Алла Мігай «Тане вечір, ніч близенько» (дослідження медіа). Олександр Олесь «Над колискою». Складання списку колискових пісень.	
80.	Олена Пчілка «Тямуций котик». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
81.	Дослідження медіа «Весняні квіти». Олена Пчілка «Весняні квіти». Визначення настрою вірша. Катерина Білокур «Квіти» (репродукція).	
82.	Дослідження медіа «Леся Українка». Леся Українка «Вишеньки». Словесне малювання за прочитаним.	
Шевченкове слово в віках не старіє		
83.	Дослідження медіа «Дитячими шляхами Тараса Шевченка». Українська народна казка Поділля «Про Тараса Шевченка». Співставлення казки з біографічними даними. Складання плану казки.	
84.	Урок позакласного читання на тему «Тарас Шевченко».	
85.	Марія Хоросницька «Свято». Тарас Шевченко «Автопортрет», Олег Шупляк «Кобзар» (репродукція).	
86.	Тарас Шевченко «Тополя». Дослідження медіа. Складання хмари слів. Тестування. Вивчення вірша напам'ять.	
87.	Підсумок за розділом «Поезія — це завжди неповторність...».	
Зеленим променем весна повідмикала води Весна днем красна		

88.	Дослідження медіа «Відеозвернення Анатолія Качана». Анатолій Качан «Зелений промінь». Образні висловлювання.	
89.	Леся Вознюк «Весняний дощик». Настрій вірша.	
90.	Михайло Слабошпицький «Їхній сад». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	
91.	Михайло Слабошпицький «Їхній сад» (продовження). Дослідження «Яка користь від дерев?». Складання розповіді «Чому потрібно садити дерева».	
92.	Урок позакласного читання на тему «Весна, весна-весняночка».	
93-94.	Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка з оповідання.	
95.	Борис Грінченко «Весна іде!». Складання «хмари» слів на тему «Весна».	
Великдень на гостину просить		
96.	Дослідження медіа «Цікаві факти про Великдень». Віра Ворскло «Христос воскрес!». Складання розповіді за заданою темою. Добір матеріалів для створення лепбука «Великдень».	
97.	Дослідження медіа «Цвітуть гіацинти в парку». За Ніною Наркевич «Лесина квітка». Читання в особах.	
98.	Урок позакласного читання на тему «Дороге яєчко — до Великого Дня».	
99-100.	Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик». Поділ тексту на частини. Складання плану. Переказ тексту за складеним планом.	
101.	Дослідження медіа «Як написати писанку». Леонід Полтава «Найкраща писанка». Визначення головної думки тексту.	
102.	Леся Вознюк «Тріумф життя». Настрій вірша. Проведення досліджень на вибір учнів.	
103.	Підсумок за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води».	
Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я		
104.	Галина Удовиченко «Рідний дім». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	
105.	Урок позакласного читання на тему «В сім'ю, де лад, щастя дорогу не забуває».	
106.	Майя Фролова «Щасливий день». Складання порад. Створення колективної листівки-привітання.	
107.	Михайло Слабошпицький «Васильків портрет». Аналіз рис характеру персонажа. Робота з таблицею.	
108-109.	За Валентиною Вздольською «Потяги». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	
110.	Олена Полянська «Лічилка». Дослідження «Лічилки, які знають мої батьки».	
111.	Дослідження медіа «Літо». Анатолій Костецький «Справи літа». Визначення настрою вірша.	
112.	Урок позакласного читання на тему «Літо — прекрасна пора».	
113.	За Миколою Стеблиною «Дороги в літо». Визначення зміни настрою персонажа оповідання.	
114.	Олександра Шумська «Літо-літечко». Складання звернення до літніх місяців.	
115-116.	За Астрід Ліндгрєн «Пеппі оселяється у віллі «Хованка»». Характеристика головного персонажа. Створення ескізу сторінки (профілю) головної героїні або її друзів у соціальній мережі.	
117.	Підсумок за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я».	
118.	Підсумковий урок за рік.	
	*Діагностичні роботи вчитель проводить на власний розсуд: читання вголос; читання мовчки; аудіювання; переказ.	

Осінь наша, осінь — неба ясна просинь До школи ідемо в радісний час

Урок 1. Вступ. Ознайомлення з підручником. Леся Храплива-Щур «У школу». Виразне читання.

Мета. Ознайомити учнів з підручником, його структурою, завданнями уроків читання в 3 класі, з віршем Лесі Храпливої-Щур «У школу»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей та мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя та однокласників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Вправа «Очікування».

1. Ознайомлення з підручником.

- Прочитайте, як називається підручник, прізвище авторки. Розгляньте малюнок на обкладинці.
- Перегорніть обкладинку. Розкажіть, що ви бачите на фортзаці.

2. Мотиваційне звернення до учнів.

Самостійне читання звернення (с. 3), ознайомлення з умовними позначеннями, які траплятимуться в підручнику.

3. Ознайомлення зі змістом підручника (с. 142-144).

Учні визначають, що матеріал підручника поділяється на розділи, у яких є підрозділи. Читають назви кількох розділів, висловлюють припущення щодо змісту творів, які уміщені в розділах.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над віршем Лесі Храпливої-Щур «У школу».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після його слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 4.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, чого навчає рідна школа.

— Прочитайте, у який час діти ідуть до школи.

— Прочитайте, що бажає дзвіночок.

— Прочитайте, чого навчає пташка своїх пташенят.

2. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *школа*.

Школа.

Рідна, улюблена.

Навчає, розвиває, виховує.

Наша школа — найкраща в місті.

Храм.

3. Досліджуємо медіа.

Учні роблять колективне селфі.

— Які почуття вас переполюють?

— Якби ви це фото розмістили в соцмережах, то який підпис додали б?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я вмю ...

Я можу ...

Я переконався / переконалася ...

Урок 2. Прислів'я. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Читання в особах.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки». Навчати виділяти головне у творі. Удосконалювати навички читання діалогів. Розвивати критичне мислення, мовлення. Збагачувати словниковий запас. Виховувати пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми уроку.

— Значну частину свого життя ми проводимо в школі. Тут ви навчаєтесь, знаходите друзів, граєтесь, спілкуєтесь. А чи знаєте ви, як проходить час у школі для вчителів?

— Сьогодні ми розпочнемо читати оповідання Зоряни Живки «Один день із життя вчительки», дізнаємося про життя вчителів.

— З'ясуємо, що таке школа в розумінні учнів.

2. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з ментальною карткою «Слово дня» (див. орієнтовну схему). Учні заповнюватимуть картку протягом двох уроків.

Учні утворюють прислів'я (с. 5), пояснюють, як розуміють їх.

Слово дня	<i>Школа</i>
Значення слова (за словником)	_____
Асоціації	_____
Висловлювання, прислів'я	_____
	_____

3. Робота над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає першу частину оповідання «Урок малювання» (с. 5).

— Як звали вчительку?

— Який клас вона навчала?

— Що розповіла вчителька учням? Про кого була історія?

— Чи змінилася поведінка учнів після читання оповідки?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне мовчазне читання тексту учнями.

Після читання виконують перше завдання, подане після частини «Урок малювання» на с. 6.

- Читання в особах.

Робота в групах.

— Назвіть дійових осіб розповіді.

— Знайдіть і прочитайте історію, яку розповідала вчителька.

— Які дійові особи в історії? (*Троє учнів і мудрець.*)

— З якою інтонацією треба читати слова учнів? (*Впевнено.*)

— Як ви прочитаєте слова мудреця? (*Спокійно, переконливо, повчально.*)

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

— Уявіть себе на місці вчительки. Як би ви вирішили непорозуміння між учнями класу?

— Що ви зрозуміли після читання розділу «Урок малювання»?

— Які поради можете дати учням, які полюбляють бешкетувати?

4. Досліджуємо / створюємо медіа.

— Уявіть, що вам треба створити за сюжетом оповідання мультфільм «Урок малювання». Обговоріть у групах, як передати почуття вчительки, зацікавленість історією бешкетників.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Сходинок успіху».

Учитель пропонує учням оцінити свою роботу на уроці й позначити смайликом на сходинці відповідного кольору: зелений — мені все вдалося; жовтий — я задоволений / задоволена своєю роботою; блакитний — на жаль, не все вдалося; помаранчевий — я старався / старалася; синій — деякі завдання давалися важко; червоний — мені потрібна була допомога.

2. Домашнє завдання.

Розказати рідним історію про мудреця.

Урок 3. Зоряна Живка «Один день із життя вчительки». Передбачення змісту частини оповідання за заголовком. Складання діалогу «Навчання — це важливо».

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки». Навчати передбачати зміст твору за заголовком. Вчити складати діалог на задану тему. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння комунікувати з однокласниками. Збагачувати словниковий запис. Виховувати пізнавальні інтереси, толерантне ставлення до однолітків, старших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів. Повідомлення теми уроку.

- Пригадайте, яке оповідання ми читали на попередньому уроці.
- Хто автор / авторка твору?
- Який заголовок прочитаного розділу оповідання?
- Які у вас враження від розділу «Урок малювання»?
- Прочитайте заголовок наступної частини. Як ви гадаєте, про що в ній ітиметься?

2. Робота над оповіданням Зоряни Живки «Один день із життя вчительки».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає другу частину оповідання «Перерва» (с. 6).

- Чи справдилися ваші передбачення?
- Чиє передбачення було найточнішим?
- Чиє передбачення було найнесподіванішим?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (див. зразок на схемі).

— Про що дискутували третьокласники? Які кольори називали діти? Як вони пояснювали важливість кольору?

- Які запитання ви поставили б Михайликові?
- Про що ви запитали б в інших учнів?

— Чи хотіли б ви поспілкуватися з Оксаною Петрівною? Що ви розказали б їй про свій улюблений колір?

- Робота в групах.

Кожна група має один із капелюшків де Боно.

— Прочитайте ще раз оповідання в групі. Спробуйте довести, що ваш колір найважливіший.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота зі словами, поданими на с. 7.

- Гра «Конструктор слів».

— Складіть за три хвилини якомога більше слів з букв слова *енциклопедія*.

3. Розвиток мовлення.

Робота в парах. Складання діалогу «Навчання — це важливо».

Учитель може запропонувати скористатися репліками.

- Я вважаю, що навчання дуже важливе для кожної людини.
- Я погоджуюся / не погоджуюся з твоєю думкою ...
- Інформацію можна знаходити не лише в книгах, а й ...
- Наприклад, ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Розкажіть трьома словами — назвами дій, що ви робили на уроці.

2. Домашнє завдання.

Дібрати 2-3 прислів'я про важливість навчання.

Картка читача		
Я прочитав/прочитала	☆ вірш	☆ казку
		☆ оповідання
Автор/авторка твору _____		
Назва твору _____		
Персонажі твору _____		
Моє запитання персонажу _____		

Урок 4. Василь Сухомлинський «Аби швидше почути дзвоник». Складання порад персонажеві твору.

Мета. Поглибити знання учнів про школу як першу сходинку до пізнання світу, як джерело знань, без яких неможливе життя людини; удосконалювати вміння аналізувати зміст прочитаного твору, давати характеристику вчинкам героїв. Закріпити знання про правила поведінки в школі. Розвивати читацький інтерес, мовлення, увагу, пам'ять. Виховувати бажання вчитися, пізнавати світ, збагачуватися знаннями.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

Робота над скоромовкою.

Дзвонив дзвінко дзвін,
дзвіночки дзеленчали:
дзелень-дзінь, дзелень-дзінь!

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/skoromov.html>

Читання учнями з учителем.

Читання «дощиком».

Читання напам'ять на одному мовному диханні.

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

Учні пишуть свої очікування на силуетних зображеннях метеликів. На імпровізованій галявині прикріплені (або намальовані) зображення квітів. Учні прикріплюють своїх метеликів над квітами.

3. Робота над оповіданням Василя Сухомлинського «Аби швидше почути дзвоник».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Вчитель виразно читає текст.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне мовчазне читання.

Виконання завдань, поданих після тексту на с. 7.

- Вправа «Хвости»

Учитель читає початок речення, учні швидко його відшуковують і прочитують повністю.

Ось ми чуємо...

Мишко похвалився...

Зверніть увагу...

Та хочу першим почути...

Значить, звук дзвінка чути...

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Учні читають оповідання почергово по одному абзацу.

— Поставте запитання автору оповідання.

— Поставте запитання Юркові.

— Поставте запитання мені.

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Відкрита трибуна».

— Якою ви уявляєте школу майбутнього?

4. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання порад для Юрка.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Чи збулись ваші очікування? Якщо так, то посадіть вашого метелика на квіточку.

— Чи з'явилося почуття самоповаги від роботи на уроці? Похваліть себе.

Урок 5. Вадим Скомаровський «Вірний друг». Добір інших заголовків до твору. Порівняння творів на одну тему, різних за жанрами. Ознайомлення з алгоритмом порівняння.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Вадима Скомаровського «Вірний друг»; удосконалити вміння виразно декламувати вірші, аналізувати зміст прочитаного твору. Вчити порівнювати твори на одну тему, різні за жанрами. Збагачувати словник словами — назвами шкільних речей. Розвивати читацький інтерес, мовлення, увагу, пам'ять. Виховувати бажання вчитися, пізнавати світ, збагачуватися знаннями.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

На уроках, в книжці, в школі   І назавжди у житті
почерпнеш ти їх доволі.   стануть друзями тобі. (Знання)

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Звідки ми одержуємо знання? (Із книг, телепередач, інтернету...)

— Для чого, на вашу думку, людям потрібні знання?

— Яким звуком починається слово-відгадка? ([з]/.) Вимовте цей звук чітко кілька разів. Доберіть слова, які починаються звуками [з], [з'].

2. Мотивація навчальної діяльності.

Виконання завдання на с. 8. Учні висловлюються, про що може йтися у вірші.

3. Робота над віршем Вадима Скомаровського «Вірний друг».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне читання вірша.

Виконання завдань, поданих після тексту на с. 8.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Добір інших заголовків до вірша.

- Порівняння творів. Робота з таблицею.

— Пригадайте оповідання Василя Сухомлинського «Аби швидше почути дзвоник». Що спільного в цьому оповіданні та вірші «Вірний друг»?

— Попрацюйте в групах. Порівняйте твори Василя Сухомлинського і Вадима Скомаровського.

Використовуйте пам'ятку, вміщену в підручнику на с. 9.

- «Щоденні 5». Збагачую своє мовлення.

Складання речень зі словом *загаятися*. Заміна слова *загаятися* словами-синонімами.

- Гра «Установи послідовність».

Учитель проєктує на екран рядки вірша, учням треба відновити їх.

(2) дзень-дзелень та дзінь-дзілінь!

(4) не запізнювався він.

(1) Вже пора, мовляв, до школи —

(3) Ще ніколи, ще ніколи

- Формування навичок виразного читання вірша.

Декламування вірша учнями по одній строфі.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдились ваші очікування?

2. Вправа «Квітка засвоєння».

Учні прикріплюють на дошці пелюстки квітки.

Зелені — все зрозуміло.

Сині — майже все зрозуміло.

Жовті — зрозуміло наполовину.

Оранжеві — дещо зрозуміло.

Червоні — нічого не зрозуміло.

Урок 6. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Оцінка вчинків персонажа.

Мета. Ознайомити учнів з казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого виразного читання прозових творів, переказувати зміст близько до тексту, знаходити в тексті зміну душевного стану персонажа, формулювати оцінні судження, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, вміння зосереджуватися на виконанні завдань. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя та однокласників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

Вправа «Місяці року — шикуйтеся!».

В учнів — картки з назвами місяців року. За командою вони шикуються за порядком. Бажають одне одному успіхів на уроці.

II. Основна частина.

1. Мовленнєва розминка.

- Робота над скоромовкою.

Черепаха-чепуруха —
чере-пуха чепу-раха!

Начепила капелюха —
наче пава, черепаха!

Володимир Верховень

Джерело: Еники, беники їли вареники: Загадки, лічилки, скоромовки для учнів початкових класів // Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. — 192 с.

— Прочитайте скоромовку очима, за указкою — на швидкість, чистоту і правильність вимови.

- Гра «Складовий аукціон».

— Прочитайте на екрані склади. Доберіть якнайбільше слів, які починалися б такими складами.

Pi — (річка, ріпка, ...)

Че — (черевики, чекати, ...)

Kи — (килим, кишень, ...)

Фа — (фазан, факел, ...).

2. Робота над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає першу частину казки, цікавиться, який настрій в учнів після слухання та якою вони уявили головну героїню.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Вправа «Рибки». Самостійне мовчазне читання другої частини казки учнями.

— Чи зацікавили вас пригоди Наталки?

- Виконання завдань, поданих після другої казки на с. 10.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що робила Наталка на березі.

— Прочитайте, чому зупинилася стоніжка Ніна.

— Прочитайте, чому стоніжка не наважувалась танцювати?

3. Руханка.

Учні імітують рухи, виконуючи пісню Ганни Чубач «Черепаха-Аха».

<https://www.youtube.com/watch?v=Q-SAeLwMg18>

4. Продовження роботи над казкою.

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в парах.

Читання в особах третьої частини казки на с. 10.

— Чи правильно вчинила Наталка?

Робота в групах.

— Пофантазуйте! Як ви гадаєте, які пригоди очікують на черепашку далі?

III. Заключна частина.

Домашнє завдання.

Переказати одну з прочитаних частин (на вибір).

Урок 7. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Театралізація уривків твору.

Мета. Продовжити роботу над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася», удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів, вчити театралізувати прочитане. Розвивати критичне мислення, творчі та акторські здібності дітей, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до друзів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

— Уявіть себе черепашкою Наталкою. Розкажіть, що ви очікуєте від навчання у школі.

2. Мовленнєва розминка.

— Читайте на екрані тільки назви шкільного приладдя.

Рюкзак, дуб, гумка, краб, моряк, зошит, сосна, стіна, козак, смерека, ручка, олівець, метро, ялинка, жарт, калина, лінійка, тополя, береза, корова.

II. Основна частина.

1. Повідомлення теми і мети уроку.

— Сьогодні ми продовжимо роботу над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася» та дізнаємося, чи черепашка таки дійшла до школи.

2. Робота над казкою Еліни Заржицької «Як черепаха Наталка до школи збиралася».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель уголос читає четверту частину казки. Після прочитання учні відповідають на запитання після уривка.

- Вправа «Мікрофон».

— Чи траплялося з вами щось подібне? Розкажіть.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки абзаців у тексті?

— Прочитайте окличне речення.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Самостійне мовчазне читання п'ятої частини казки.

— Прочитайте виділене речення. Як ви його розумієте?

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в групах. Читання наступних частин казки.

Вправа «Диктор телебачення». Учні по черзі читають текст, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 12.

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, кого упіймав Тришка.

— Прочитайте, як Наталка «досліджувала» мутанта.

— Прочитайте, що Наталці приніс листоноша.

— Прочитайте, що черепашка вирішила зробити з наплічниками.

3. Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».

— Які речення ви підписали б під малюнками?

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

4. Розвиток мовлення. Робота в парах.

Придумати «середину» казки так, щоб вийшли невеличкі смішні розповіді.

5. Театралізація уривків твору.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Скласти продовження історії про черепаху Наталку.

Урок 9. Поняття про акровірш. Дмитро Білоус «Світлий храм». Наталія Внукова «Навчання», «Рідна мова». Порівняння акровірша і загадки.

Мета. Ознайомити учнів із поняттям «акровірш», акровіршами Д. Білоуса та Н. Внукової, удосконалити навички свідомого читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати навички виразного читання, аналізу акровіршів, кмітливість, спостережливість, творчі здібності учнів, мовлення. Виховувати бажання вчитися.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

Робота над загадкою (с. 12).

Учні відгадують загадку Лесі Вознюк.

— Які слова допомогли вам здогадатися, що в загадці йдеться про школу?

— Розкажіть, що ви бачите на ілюстрації. Як вона співвідноситься з текстом загадки?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

ЩО ТАКЕ АКРОСТИХ?

— Ти, Максимку, щось притих.	— Перші літери рядків
— Я читаю акростих!	зверху вниз я разом звів.
— Що ж воно таке за штука? —	Ось і вийшло слово з них.
запитав дідусь онука.	Це, дідусю, — акростих.

Микола Романченко

Джерело: http://web.archive.org/save/http://grigorchuknadia.blogspot.com/2014/11/blog-post_98.html

— Прочитайте в підручнику на с.13 пояснення, що таке акровірш.

— Пригадайте з другого класу, що таке акростих (акровірш). Чи працювали ми з творами такого змісту? Яка їх особливість?

2. Робота над акровіршем Дмитра Білоуса «Світлий храм».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

— Про що акровірш? Як ви дізналися? Чому школу названо «світлим храмом»?

3. Робота над акровіршами Наталії Внукової.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Коллективне читання акровірша Наталії Внукової «Навчання».

— Про що йдеться в акровірші? Чому ви так вважаєте?

— З якою інтонацією треба читати цей вірш? Чому?

- Вправа «Бджілки». Напівголосне читання акровірша Наталії Внукової «Рідна мова».

— Про що цей акровірш?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що дає нам рідна мова.

— Прочитайте, чим усіх хочуть здивувати діти.

— Прочитайте, що можна знайти в підручнику.

4. Літературознавче дослідження. Робота в парах.

Учні заповнюють таблицю за зразком, поданим у підручнику на с. 14.

III. Заключна частина.

1. Рефлексійна вправа «Подумай і скажи».

— Які враження від уроку? Що нового ви дізналися? Де можна застосувати ці знання?

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах акровірші. Підготуватися виразно прочитати їх перед класом.

Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край

Урок 10. Катерина Перелісна «Осінь». Ігор Січовик «Загадка». Добір слів — назв ознак з ніжно-пестливим значенням.

Мета. Ознайомити учнів з віршами Катерини Перелісної «Осінь» та Ігоря Січовика «Загадка»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів та вміння їх зіставляти; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння добирати слова — назви ознак з ніжно-пестливим значенням. Виховувати любов до природи, почуття прекрасного, позитивне сприймання навколишнього світу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

Організація класу. Гра в колі «Чарівні окуляри».

— Одягніть «чарівні» окуляри й назвіть учня / ученицю, що стоїть праворуч, пестливим, теплим, ніжним іменем та додайте добре слово: «О, як нам пощастило, що маємо Юлю / Любомира в класі. Вона / він пречудово співає / гарно грає у футбол» тощо. А тепер передавайте одне одному «чарівні» окуляри, називаючи при цьому свого сусіда / сусідку праворуч також пестливим, теплим, ніжним іменем. Далі передайте окуляри наступному учневі, який має продовжити гру.

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Який розділ ми починаємо вивчати? Як ви гадаєте, про що йтиметься у творах розділу?

2. Робота над віршем Катерини Перелісної «Осінь».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Читання вірша «буксиром» за вчителем.

— Який настрій викликає вірш?

3. Аналіз змісту вірша з елементами вибіркового читання.

— Прочитайте, що робить листячко.

— Прочитайте, чим зайнятий вітер.

— Прочитайте, що сказано про айстри.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Вправа «Бджілки».

Напівголосне читання учнями вірша.

— У якому темпі слід читати вірш?

— Після яких слів потрібно зробити найдовшу паузу?

- Удосконалення читацьких навичок. Вправа «Земля — небо».

За командою «земля» діти читають текст. За командою «небо» — піднімають голівки. За командою «земля» очима знаходять слово, на якому зупинилися, продовжують читати.

- Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».

— Що зображено на малюнку?

— Зачитайте слова вірша, які ви підписали б під ілюстрацією.

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

— Яку ілюстрацію намалювали б ви?

4. Опрацювання загадки Ігоря Січовика (с. 15).

«Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Вчитель читає, діти відгадують загадку.

Розвиток мовлення.

— Доберіть слова — назви ознак до слова-відгадки.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які враження від уроку? Що нового дізналися? Де ці знання можна застосувати?

2. Домашнє завдання.

Знайти кілька «осінніх» загадок.

Урок 11. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені».

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до батьків, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені» (с. 15-17).*

- Вправа «Передбачення за заголовком».

— Прочитайте заголовок оповідання. Про що може йтися в оповіданні з таким заголовком? Про що можна дізнатися із заголовка?

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає частину оповідання до слів «...дід Степан — високий, усміхнений, з білою бородою», цікавиться, який настрій в учнів після слухання.

— Хто персонажі оповідання?

— Як, на вашу думку, далі розвиватимуться події?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно впівголоса дочитують оповідання.

— Якими у вашій уяві постали тато, Сашко, дід Степан?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як тато з Сашком поїхали за село.

— Прочитайте, як дідусь зустрічав гостей.

— Прочитайте, як Сашко міркував про щедрість землі.

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Читання в парах.

Учні читають діалог між татом і дідом; між дідом та онуком.

- Вправа «Луна».

Сильніший учень читає речення, а слабший — те саме речення після прослуховування.

- Вправа «Фотограф».

Учитель проєктує на екран початок речення. Учні «фотографують», знаходять речення в тексті, читають його повністю.

2. *Вправа «Входження в малюнок».*

— Розгляньте малюнок на с. 16. Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви знаходитесь?

— Що ви бачите? Які запахи відчуваєте?

— Яка частина оповідання зображена на малюнку? Знайдіть і прочитайте відповідний уривок.

— Якби ви були художниками, то що б зобразили?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Закінчи речення».*

Сьогодні на уроці я вчився / вчилася...

Мені найбільше сподобалося...

Важко було...

2. *Домашнє завдання.*

Скласти кілька запитань персонажам оповідання.

Урок 12. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені». Складання плану тексту.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені»; вчити виділяти головне, складати план тексту за опорними словами, поданим алгоритмом, запитаннями; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до батьків, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «За порогом осені» (с. 15-17).

- Вправа «Мікрофон».

Робота над заголовком.

— Чому оповідання має таку назву? Запропонуйте свої заголовки до тексту.

- Вправи на розвиток швидкості читання.

Вправа «Дочитай речення».

— На екрані — початки речень. Знайдіть їх якнайшвидше в тексті, прочитайте повністю.

А й справді, думає Сашко...	(5)
Назустріч йому виступив ...	(3)
Коли вони від'їжджали...	(6)
Якось уранці Сашко...	(1)
Вони втрюх...	(4)
Сіли вони вдвох...	(2)
Сашкові подумалося...	(7)

— Біля кожного речення поставте порядковий номер згідно зі змістом.

- Перечитування оповідання з метою підготовки до детального переказу.
- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Вправа «Листочок». Читає учень, на парту якого «впав» листочок.

Робота над структурою тексту.

— Пригадайте, з яких частин складається текст.

— Про що йдеться в зачині? В основній частині? У кінцівці?

- Складання плану.

— Поділіть текст на частини за запитаннями, вміщеними в підручнику. Доберіть заголовки до частин. Запишіть їх на аркуші. Це план тексту.

Ознайомлення з алгоритмом складання плану (с. 17).

2. Детальний переказ оповідання. Робота в парах.

- Вправа «Обличчя до обличчя».

Діти переказують оповідання, повернувшись обличчям одне до одного, користуючись планом (або початками речень із попереднього завдання).

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Знайдіть у тексті речення зі словосполученнями *помчав вистрибом, не сполохати*.

— Складіть свої речення з цими словосполученнями.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Складіть продовження оповідання (4-5 речень).

Урок 13. Ліна Костенко «Білочка восени». Складання висловлювання за змістом прочитаного.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Ліни Костенко «Білочка восени»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання берегти та вивчати природу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Емоційне налаштування.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Ліни Костенко «Білочка восени».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, які емоції в учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно впівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 18.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що робить білка.

— Прочитайте, про що міркує білка.

— Прочитайте, чому не спиться білочці.

2. *Розвиток мовлення.*

- Складання сенкани зі словом *білочка*. Робота в групах.

Білочка.

Руда, прудка.

Стрибає, трудиться, пустує.

Прудка білка стрибнула на гілку.

Звірятко.

- Метод «Прес».

Складання висловлювання за зразком, поданим у підручнику.

- «Щоденні 5». Збагачуй своє мовлення.
- Опрацювання крилатих висловів на с. 18.

3. *Досліджуємо медіа.*

Діти розглядають фото (або відеосюжет) із зображенням білок.

Можна скористатися відеоматеріалами «Білочки: цікаві факти» за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=BrBpCXph8GQ>

— Чи доводилося вам спостерігати за білочкою? Що вас вразило?

4. *Робота з ілюстрацією, поданою в підручнику.*

— Чи відповідає ілюстрація змісту вірша? Як би ви її доповнили?

5. *«Щоденні 5». Читаю для когось.*

Робота з українською народною казкою Полтавщини «Дві білочки».

Текст казки можна знайти за посиланням

http://web.archive.org/save/https://nashakazka.org.ua/podillya/dvi_bilochki.html

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи досягли ми поставленої мети уроку?

— Як можна використовувати отримані на уроці знання в майбутньому?

— Чи сподобався вам урок?

2. *Домашнє завдання.*

Дібрати кілька загадок про білочку.

Урок 14. Урок позакласного читання на тему «Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край».

Мета. Удосконалювати навички орієнтування у книжках різних авторів на тему «Осінь»; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних та прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, спостережливість, допитливість, творчу яву дітей. Виховувати любов до природи, до книги, здатність сприймати красу природи.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Емоційне налаштування.**

1. **Вправа «Очікування».**

2. **Вправа «Асоціації».**

— Що вам спадає на думку, коли чуєте слово *осінь*?

3. **Вправа на інтонування.**

— Прочитайте речення відповідно до розділових знаків.

Осінь. Осінь! Осінь?

4. **Побудова «Асоціативної павутинки» зі словом *осінь*.**

II. Основна частина уроку.

1. **Повідомлення теми і завдань уроку.**

2. **Мозковий штурм.**

— Після якої пори року настає осінь?

— Чи приходять літо до осені в гості? Що таке «бабине літо»?

— Які періоди осені ви знаєте? (*Рання, золота, пізня.*)

3. **Робота з ілюстраціями, репродукціями картин.**

Учитель проєктує на екран зображення різних періодів осені, серед них можуть бути «зайві» зображення.

— Чи всі зображення відповідають темі «Осінь»? Чому? Доведіть.

4. **Робота з виставкою книг.**

— Які книжки бачите на виставці?

— Які з них ви читали?

— Що об'єднує всі книги?

5. **Обговорення прочитаних творів на осінню тематику.**

6. **Конкурс на кращого декламатора віршів про осінь.**

Учні, які підготували вірші, змагаються у конкурсі «Я прочитаю вірш найкраще».

7. **Хвилинка народної мудрості про осінь.**

Робота в групах. Складання календарика осінніх свят та прикмет.

Осінній календарик		
Свято за народним календарем	Прислів'я та приказки про свято	Народні прикмети, пов'язані зі святом

8. **«Щоденні 5». Читаю для себе.**

Учні читають твори на осінню тематику, заповнюють картки.

Читаю для себе
Назва твору _____
Автор / авторка твору _____
Що мене найбільше вразило? _____
Постав два запитання до тексту. _____

III. Заключна частина.

1. **Рефлексія.**

2. **Домашнє завдання.**

Тема наступного уроку позакласного читання «Українські легенди та перекази».

Матінко Покрово, накрій нашу хату теплом

Урок 15. Микола Верещака «Калина». Дмитро Добровольський «Червона калина» (репродукція). Порівняння вірша з репродукцією картини.

Мета. Ознайомити учнів з новим розділом, його структурою, з віршем Миколи Верещаки «Калина»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, порівнювати вірш із репродукцією; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати патріотичні почуття, гордість за свою країну, бажання вивчати її традиції.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Ознайомлення з новим розділом.

2. Вправа «Очікування».

II. Основна частина уроку.

1. Робота над репродукцією Дмитра Добровольського «Червона калина».

Виконання завдань, вміщених у підручнику на с. 19.

2. Вправа «Асоціативний куц».

Учитель демонструє ілюстрації із зображенням калини. Діти разом з учителем пригадують прислів'я, приказки про калину, загадки, легенди тощо. Складають «асоціативний куц» зі словом *калина*.

3. Робота над віршем Миколи Верещаки «Калина».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання, які почуття викликав поетичний твір.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 20.
- Вправа «Хвости».

Учитель починає читати речення. Учні відшукують його та читають повністю.

- Конкурс на краще виразне читання вірша.

4. Порівняння вірша та репродукції.

Микола Верещака «Калина»		Дмитро Добровольський «Червона калина»	
Відмінне	Спільне	Відмінне	

5. Розвиток мовлення.

— Пригадайте, які інші рослини, крім калини, є символами України. (*Верба, дуб, барвінок, чорнобривці, мальви.*)

— Складіть усне висловлювання «Рослини — символи моєї країни».

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Продовж речення» (мікрофон).

На уроці я працював / працювала старанно.

На уроці мені було цікаво.

На уроці я нудьгував / нудьгувала.

Були завдання, які я не зміг / не змогла виконати.

2. Домашнє завдання.

Дібрати прислів'я про рослини-символи.

Урок 16. «14 жовтня — свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.

Мета. Ознайомити учнів з історією свята Покрови Пресвятої Богородиці; вчити досліджувати та аналізувати медіа, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення. Виховувати бажання вивчати історію та традиції рідного краю, патріотичні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Емоційне налаштування.*

II. Основна частина уроку.

1. *Повідомлення теми та завдань уроку.*

2. *Вправа «Знаю — Хочу дізнатися — Дізнався / дізналася».*

— Що вам відомо про свято Покрови?

Заповнення першої та другої колонок таблиці.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася

— Чи можемо ми більше дізнатися? Звідки?

3. *Досліджуємо медіа.*

— Зіскануйте QR-код на с. 20. Перегляньте відео «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці».

— Що нового ви дізналися? Доповніть таблицю.

4. *Робота над текстом «14 жовтня — свята Покрова».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає текст, цікавиться, які думки виникли в учнів після його слухання.

— Що нового ви дізналися з тексту? Доповніть таблицю.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Учні з'ясовують значення незрозумілих слів за тлумачним словником.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Самостійне напівголосне читання тексту.

Визначення типу тексту за словами-підказками (с. 21).

Складання тестових завдань за змістом тексту.

5. *«Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного. Вправа «Карусель».*

Робота у великих групах.

Усі учні утворюють два кола — внутрішнє (нерухоме) та зовнішнє (рухоме) — за принципом каруселі обличчям одне до одного. За сигналами вчителя вони пересуваються на одне місце, виконуючи такі завдання:

— розповісти одне одному, що дізналися про свято Покрови Пресвятої Богородиці;

— обговорити з новим партнером, яких традицій святкування дотримуються у твоїй сім'ї.

III. Заклучна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Погода уроку».*

«Сонечко» — мені було цікаво.

«Сонечко та хмаринка» — інколи було не цікаво.

«Хмаринка» — мені було сумно.

3. *Домашнє завдання.*

Розказати рідним про свята, які відзначають 14 жовтня.

Урок 17. «14 жовтня — свята Покрова» (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети.

Мета. Продовжити ознайомлення учнів з історією свята Покрови Пресвятої Богородиці; вчити досліджувати та аналізувати медіа, виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати інтерес і повагу до національних традицій, патріотичні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».
2. Емоційне налаштування.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над текстом «14 жовтня — свята Покрова».

- Хвилинка-цікавинка.

В Україні Покрова Пресвятої Богородиці є одним з найшанованіших свят. З ним пов'язано безліч вірувань та обрядів. До початку жовтня завершується сільськогосподарський цикл — усі найважливіші роботи на землі, в тому числі сімба озимих.

Також до 14 жовтня закінчувався період сватань і приготування до весіль, який починався після Першої Пречистої.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у малих групах. Почергово читають текст. Відтак формулюють одні одним запитання за змістом, відшуковують відповіді в тексті.

- Вправа «Магічний кубик».

Робота в групах. Кожна група має гральний кубик і картку із завданнями. По черзі кидають кубик. Скільки крапок випаде на верхній грані, таке запитання чи завдання треба виконати.

●	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що цей твір?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з твору?
● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
● ● ● ● ●	Кого ти хочеш привітати зі святом?

2. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з народними прикметами (с. 21).

- Прочитайте народні прикмети.
- Які з них вам були відомі раніше?
- Яку прикмету вам хотілося б перевірити?

3. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Виконання завдання на вибір.

- Скласти листівку-привітання захисникам і захисницям нашої країни.
- Скласти усне висловлювання за поданим початком.

Святим обов'язком кожної людини є захист рідної землі.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дібрати кілька прислів'їв про сміливість, відвагу.

Урок 18. Підсумок за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Осінь наша, осінь — неба ясна просинь»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати, аналізувати й виділяти головне. Розвивати мовлення, мислення та уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Зернята очікувань».

У дітей є стікери у вигляді зерняток. Учитель пропонує учням написати на них те, що вони очікують від уроку. На дошці схематично зображено ґрунт. Учні «садять» своє «зернятко-очікування». Наприкінці уроку визначають, чи «проросло» зернятко і, якщо «так», то наскільки виправдались очікування.

II. Основна частина уроку.

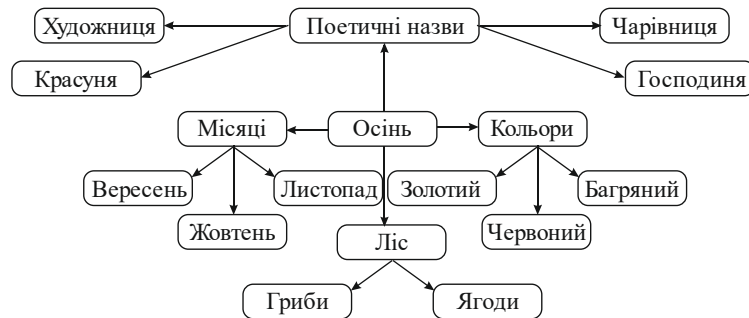
1. Мотивація навчальної діяльності.

— Які твори ми читали на попередніх уроках? Про що вони? Які твори справили на вас найбільше враження?

2. Створення кластера «Осінь».

Учні працюють у групах. Кожна група має заготовку, яку доповнює своїми словами.

Орієнтовно кластер може бути таким:

3. Повідомлення теми і завдань уроку.

4. Повторення відомостей про структуру розділу. Робота зі змістом підручника.

- Як називається розділ, який ми завершуємо вивчати?
- З яких підрозділів він складається?
- Скільки творів у розділі?
- Твори яких авторів вам доводилось читати раніше?
- Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
- Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?
- Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?
- Який із творів ви порадили б прочитати друзям? Чому?

5. Робота з підручником.

Виконання завдань, поданих у підручнику на с. 22.

Під час заповнення таблиці щодо знань і вмінь учні вказують, що:

- знають назви творів і прізвища авторів, що таке акровірш, репродукція;
- розуміють і можуть пояснити заголовки творів, як скласти план тексту;
- вміють дібрати інтонацію, тон, темп читання віршів; поділити текст на частини; переказати зміст твору;
- запам'ятали образні вислови, якими можна скористатися для опису осені.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Зернята очікувань».

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Покажіть, як «проросли» ваші зернята.

Наша слава — Українська держава Вивчай історичне минуле

Урок 19. За Яною Яковенко «Про козаків». Дослідження медіа «Козаки Поділля». Визначення настрою твору.

Мета. Ознайомити учнів з новим розділом «Наша слава — Українська держава», його структурою, з віршем Яни Яковенко «Про козаків»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до історичного минулого нашої держави.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

- Зіскануйте QR-код, послухайте пісню «Козаки Поділля».
- Який настрій у вас після слухання пісні?
- Про яке свято в ній співається?

2. Робота над віршем Яни Яковенко «Про козаків».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.
- Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій в учнів після слухання.
- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Учні самостійно в співголоса перечитують вірш.
- Доведіть, що ви прочитали вірш.
  - Скільки строф у вірші?
  - З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?
    - Виконання завдань, поданих після вірша на с. 24.
  - Попрацюйте в парах. Розкажіть зміст вірша прозою.
    - Вибіркове читання.
  - Прочитайте, хто нападав на Україну.
  - Прочитайте, що вирішили козаки на раді.
  - Прочитайте, за що воювали козаки.
    - Вправа «З'єдналочка».
  - Утворіть пари слів, що римуються.

козаки	●	●	на війну
дзвенять	●	●	яничари
в давнину	●	●	вояки
в степах	●	●	страх
татари	●	●	летять

3. Розвиток мовлення.

- Робота в групах. Складання асоціативної павутинки «козак».
- Утворення прислів'їв, пояснення їх значення.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

- Дібрати інший заголовок до вірша. Обґрунтувати свою думку.

Урок 20. Поняття про легенду. Народна легенда «Про козака Щербія».

Мета. Ознайомити учнів з поняттям «легенда» та її особливостями, з народною легендою «Про козака Щербія»; вчити робити висновки та узагальнення, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вивчати історичне минуле своєї держави.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над народною легендою «Про козака Щербія».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель читає легенду, цікавиться, які почуття в учнів викликала легенда.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

- Виконання завдань, поданих після легенди на с. 25.

— Як проходив бій між татарами і козаками?

— Прочитайте слова Щербія після бою. Чи погоджуєтеся ви з думкою, що «неволя страшніша від смерті»?

— Чим були вражені татари?

— Який уривок легенди вас найбільше схвилював?

— Які ілюстрації ви намалювали б?

— Чому люди передають із вуст в уста історію про хоробрих оборонців Путивля?

- Переказування легенди.

— Уявіть, що ви були свідком бою полку Щербія. Розкажіть, як проходила битва.

- Вправа «Хвости».
  - Якось прийшов...
  - Наступного ранку...
  - Чимало славних...
  - Вражені татари...

2. Порівняння вірша та легенди.

Яна Яковенко «Про козаків»		Народна легенда «Про козака Щербія»	
Відмінне	Спільне	Відмінне	

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Знайти в додаткових джерелах легенду про символи України.

Урок 21. Урок позакласного читання на тему «Українські легенди та перекази».

Мета. Розширити знання учнів про народні легенди та перекази; удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати прочитані твори, оцінювати вчинки дійових осіб. Виховувати любов до рідного слова, бажання вивчати народну творчість.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

2. *Робота над з виставкою книг.*

— Які книжки бачите на виставці?

— Які з них ви читали?

— Що їх об'єднує?

3. *Обговорення прочитаних легенд та переказів.*

4. *«Щоденні 5». Читаю для себе.*

Читання народної легенди, заповнення картки «Читаю для себе».

ТАЄМНИЦЯ КОЗАЦЬКОЇ КРИНИЦІ

Є довгожителі серед людей, серед дерев, однак, щоб були довгожителі серед криниць, чути довелося вперше.

Щоправда, від тієї, ще козацької, криниці мало що й залишилося — лише дерев'яний зруб. А була ж, кажуть, недалеко від річки чудо-криниця із високим журавлем, що підіймав здоровенний кадуб води. Він перехилився в дужих руках козаків і виливався в довгий жолоб, з якого, спрагло припадаючи, пили виморені в походах козацькі коні.

А чутка дійшла до нас така, що в цьому краю сміливе козацтво не раз відбивало ворожі навали монголо-татар. В одній надзвичайно кривавій січі удача сприяла українцям. Вони отримали перемогу і відібрали у ворога нечувано великий скарб: багато золотих прикрас, золотих монет і ще всіляких дорогоцінних речей. Мужні оборонці не мали часу на довгий перепочинок, бо потрібно було прогнати ворога геть з рідної землі.

І вночі, при світлі місяця та яскравого багаття, взялися до важливої роботи: щоб зберегти відібраний у ворогів народний скарб, вирішили його закопати. Дружно й швидко кипіла робота: хто коней напував із добротної криниці з журавлем та жолобом, хто варив куліш, хто зброю налаштував, а більшість трудилась на береговій землі, віддаючи їй на довге збереження скарби із золота.

Тільки завдяки залишкам славнозвісної криниці можна здогадуватись про місцезнаходження закопаного золота.

Щоліта хлюпоче хвилями спокійна тихоплинна Рось, буйно зеленіють навколишні луки, повіває легенький вітерець, навічно зберігаючи таємницю давніх часів.

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://inlviv.in.ua/suspilstvo/statti/5-tsikavyh-kozatskyh-legend-dlya-ditej>

Читаю для себе

Назва твору _____

Жанр твору _____

Що мене найбільше вразило? _____

Постав 2 запитання до тексту. _____

5. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Конкурс кращих розповідачів легенд.

III. Заключна частина.

Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «3 життя видатних українців».

Урок 22. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.

Мета. Ознайомити учнів з легендою Лесі Храпливої-Щур «Вишивані квіти», вчити порівнювати риси характеру персонажів, добирати заголовки до частин тексту, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей, мовлення. Виховувати любов до рідної землі, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

Робота над легендою «Вишивані квіти».

1. Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слова за поданими кодами.

	<i>а</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	<i>г</i>	
1	в	і	т	а	Код 1. 1а, 2а, 2г, 2а, 1в, 1г, 2в, 1б.
2	и	к	н	ш	

Учні розшифровують слова *вишивані, квіти*.

— Чи бачили ви вишивані квіти? Де?

— Як ви гадаєте, чим можна вишивати квіти? (*Нитками, бісером, стрічками...*)

- Вправа «Передбачення».

— Прочитайте заголовок. Про що може йтися у творі з таким заголовком?

2. Читання тексту.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Добре підготовлені учні читають першу частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 26.

— Чи зацікавила вас розповідь?

— Про що, на вашу думку, йтиметься далі?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса читають другу частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 27.

— Як ти оцінюєш вчинки Яромира? А Доброслави?

- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в парах.

Учні самостійно упівголоса читають третю частину легенди.

Виконання завдань, поданих на с. 28.

— Хто найточніше передбачав подальші події?

3. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «ПОПС-формула».

Твердження. Потрібно любити рідну землю.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Підготуватися переказувати одну з частин (на вибір).

Урок 23. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів.

Мета. Продовжити роботу над легендою Лесі Храпливої-Щур «Вишивані квіти»; вчити порівнювати характери персонажів, добирати заголовки до частин тексту; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до рідної землі, родинні почуття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

Робота над легендою «Вишивані квіти».

1. Переказ легенди за частинами.

Утворюють групи по троє учнів так, щоб у кожній були ті, хто готував переказ різних частин. Переказують легенду.

2. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

- Технологія «Шість капелюхів Едварда де Боно».

Білий капелюх. Любов до рідної землі й нескореність врятували брата та сестру.

Червоний капелюх. Квіти з рідної землі, вишивана сорочка надали Яромирові сили.

Чорний капелюх. Якби Доброслава повірила та поклонила ханові, то зрадила б брата і Батьківщину, занапастила б усіх.

Жовтий капелюх. Краса навколишньої природи, спів пташок не дали зневіритись Доброславі.

Зелений капелюх. Якби Доброслава не вмовила половця передати сорочку братові, то не врятувала б його.

Синій капелюх. Українська вишиванка має велику силу.

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи погоджуєшся ти з твердженням, що вишиванка оберігає від усіляких неприємностей?	Ні, ...
Висновок		

3. Робота в парах. Виконання завдань, поданих на с. 28.

Учні обговорюють вчинки персонажів. Відтак заповнюють на аркуші паперу таблицю за зразком, поданим у підручнику.

4. Добір заголовків до частин.

— Доберіть заголовки до частин легенди. Обґрунтуйте свої думки.

5. Робота з ілюстрацією на с. 27.

— До якої частини тексту художники зобразили ілюстрацію?

— Чим би ви її доповнили?

— Яку ілюстрацію намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмю ...

Я переконався / переконалася ...

2. Домашнє завдання.

Скласти мінірозповідь на одну з тем.

- «Моя вишиванка»;
- «Вишиванка, про яку я мрію».

Урок 24. Наталка Поклад «Рідний край». Прислів'я про Україну. Добір прислів'їв з вільних інтернет-джерел.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Наталки Поклад «Рідний край»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов та повагу до рідної землі.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Наталки Поклад «Рідний край».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожную строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 29.
- Удосконалення навичок виразного читання.

— Прочитайте першу строфу вірша. Визначте, де треба зробити логічні наголоси, паузи.

— До кого звертається авторка? Чому вона звертається до соловейка, жита?

— Прочитайте окличні речення, виділяючи голосом слова-звертання.

— З якою інтонацією треба читати другу строфу? (*З інтонацією перелічування.*)

— Зверніть увагу на виділене речення. Яким знаком воно закінчується? (*Крапками.*)

— Отож, читаємо його так, наче ще продовжуватиметься думка.

— Прочитайте останню строфу. Із чим авторка порівнює Україну? (*З раєм, з квіткою.*)

— З чим порівняли б Україну ви?

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *Україна*.

Україна.

Рідна, дорога.

Міцніє, розвивається, розквітає.

Це моя рідна земля.

Батьківщина.

3. *«Щоденні 5». Збагачую свій словник.*

Робота з прислів'ями (с. 29).

— Прочитайте прислів'я.

— Яка тема прислів'їв?

— Яке з прислів'їв могло б бути заголовком до вірша Наталки Поклад?

4. *Робота з ілюстрацією.*

— Розгляньте ілюстрацію до вірша.

— Назвіть, що зображено. (*Жайворонок, жито, мальви, синьо-жовті стрічки, маки, волошки, калина, поле, вдалині ліс...*)

— Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви облюбували собі місце?

— Розкажіть, що ви бачите, чуєте, відчуваєте.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Вихвалянки».*

— Похваліться своїми успіхами на уроці.

2. *Домашнє завдання.*

Дібрати кілька прислів'їв про Україну з вільних інтернет-джерел.

Українці, що підкорили світ

Урок 25. Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка». Робота з таблицею.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; вчити добирати рими, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, вміння зосереджуватися на виконанні завдань, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, уважність.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

- Гра «Слово називай — риму добирай».

Учитель проєктує на екран слова, учні швидко прочитують їх, називають слова-рими.

річка	сокіл	гора
кріла	край	небо

- Робота в групах.

Складання «хмари» слів на тему «Космос».

— Ви дібрали чимало «космічних» слів. Чи знаєте ви, хто з українців побував у космосі?

— Якими рисами характеру має бути наділена людина, щоб вирушити в космічну подорож?

— Чому люди літають у космос?

2. Робота над віршем Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш.

— Що ви відчуваєте після слухання вірша?

Учні сигналізують цеглинками LEGO: жовта — гордість, блакитна — смуток, червона — радість, зелена — захоплення, синя — здивування, помаранчева — жаль.

- Самостійне читання вірша.

— Прочитайте вірш упівголоса. Визначте, у якому темпі, з якою інтонацією треба читати вірш.

— Який загальний настрій вірша? (*Бадьорий, позитивний, оптимістичний...*)

— Чи здійснилася мрія хлопчика?

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 30.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, де відбувалися події.

— Прочитайте, про що думав хлопчик, коли побачив сокола.

— Прочитайте, про що не здогадується (не знає) хлопчик.

3. Робота з таблицею.

— Чи відомо вам про космонавтів України? Що саме? Заповніть таблицю за зразком, поданим у підручнику.

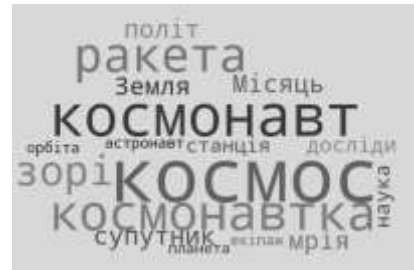
III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дібрати вірш чи загадку про космос.

Урок 26. 3 вільних інтернет-джерел «Леонід Каденюк». Порівняння вірша і статті. Прислів'я народів світу.

Мета. Ознайомити учнів із медіатекстом «Леонід Каденюк»; вчити виділяти головне, порівнювати вірш і статтю, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, прагнення досягати поставленої мети.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

- Акровірш.
Розтинá блакить, гостроголова,
Аж до зір готова дотягти.
Космонавтики вона основа.
Екіпаж споряджено — лети!
Тут, у вірші, й відповідь готова,
А тобі — лишається знайти.

Дмитро Білоус

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Відгадування загадки Наталії Гуркіної (підручник, с. 31).
- Складання мініісторії.

Учні працюють у парах. Складають свою мініісторію зі словами *ракета*, *зірки*.

2. Опрацювання медіатексту.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

- «v» — знайома інформація (я це вже знаю);
- «!» — нова для мене інформація;
- «?» — я думав / думала про це інакше;
- «+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.
— Про що ви дізналися з тексту?
— Де народився майбутній космонавт?
— Ким були батьки Леоніда?
— Як проходила підготовка до польоту?
— Коли Леонід Каденюк здійснив політ у космос?
— Які експерименти проводив український космонавт під час польоту?
- Порівняння вірша Петра Осадчука «Попід гору в'ється річка» та статті «Леонід Каденюк».

Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка»		Стаття «Леонід Каденюк»	
Відмінне	Спільне	Відмінне	

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Пояснити зміст одного з прислів'їв (с. 31).

Урок 27. Анатолій Житкевич «Я слухаю — співає Соломія». Визначення головної думки вірша.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Анатолія Житкевича «Я слухаю — співає Соломія»; вчити виділяти головне, досліджувати медіатексти; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; формувати вміння відшукувати в тексті під керівництвом учителя влучні слова і вислови, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до мистецтва.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Підготовка до вивчення нового матеріалу.*

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

<i>Так</i>	<i>Проблема</i>	<i>Ні</i>
Так, ...	Чи погоджуєшся ти з твердженням, що мети досягне тільки наполеглива людина?	Ні, ...
Висновок		

2. *Робота над віршем Анатолія Житкевича «Я слухаю — співає Соломія» (с. 32).*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш.

— Які почуття охоплюють вас після слухання вірша?

— Кому, на вашу думку, поет присвятив вірш?

— Чи знаєте ви, коли жила Соломія Крушельницька?

- Самостійне читання вірша учнями.

— Визначте, які рядки треба читати піднесено, урочисто.

- Виконання завдань, поданих після вірша.

— Яким називає поет голос співачки? (*Величним, схожим на пшеничний колос.*)

— Розгляньте малюнок. Чи знаєте ви, як називається зображений пристрій?

— Це грамофон. Дізнайтеся значення слова за тлумачним словником. (*Музичний апарат з рупором для відтворення музичних творів, записаних на спеціальних платівках.*)

— Зараз такі грамофони можна побачити в музеях чи приватних колекціях. А в часи, коли жила Соломія Крушельницька, такі пристрої могли мати тільки заможні люди.

- Вправа «Установи послідовність».

Учитель проєктує на екран рядки вірша, учні читають їх у правильній послідовності.

(3) бо вмiла через душу перелити

(2) її в піснях озвучене тепло,

(1) Через літа я чую із платівки

(4) все, що співала людям на добро.

3. *Визначення головної думки вірша.*

— Як автор ставиться до творчості Соломії Крушельницької? Доведіть рядками вірша.

— Яка головна думка вірша? (*Соломія Крушельницька своїм співом дарувала людям добро.*)

4. *Конкурс декламаторів «Я читаю найкраще».*

Робота в групах. У кожній групі визначають найкращого декламатора. Переможці груп декламують вірш перед класом.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Знайти додаткові відомості про грамофон.

Урок 28. 3 вільних інтернет-джерел «Соломія Крушельницька — гордість України». Дослідження медіа «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу».

Мета. Ознайомити учнів з медіатекстом «Соломія Крушельницька — гордість України»; вчити виділяти головне, досліджувати медіатексти; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати почуття прекрасного, любов до мистецтва.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над медіатекстом «Соломія Крушельницька — гордість України».

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у групах. Читають почергово по одному абзацу.

- Вправа «Так — ні».

Учитель називає твердження, учні на бланках ставлять позначки «+» (так) або «-» (ні).

1	2	3	4	5	6
+	-	+	-	+	+

1. Батько Соломії Крушельницької був священником.
2. Після закінчення гімназії Соломія навчалася в Київській консерваторії.
3. Соломія прагнула навчатися в Італії.
4. Та потрапити в Італію співачці не вдалося.
5. Талановита співачка мала надзвичайну музичну пам'ять.
6. Соломія Крушельницька співала в найвідоміших театрах світу.

2. Досліджуємо медіа.

— Зіскануйте QR-код та перегляньте відео «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу» (с. 33).

— Які почуття вас переполюють?

— Чи хотіли б ви помандрувати в часі та побувати на концерті Соломії Крушельницької?

— Зіскануйте QR-код та послухайте українську народну пісню «Ой летіли білі гуси» у виконанні Соломії Крушельницької.

— Чому, на вашу думку, Соломія любила співати українські народні пісні?

3. Робота зі світлиною «Пам'ятник Соломії в Тернополі».

— Розгляньте світлину на с. 33. Якою зобразив співачку скульптор?

— У пам'ять про Соломію Крушельницьку називають вулиці в багатьох містах України. У Львові національний академічний театр опери та балету носить ім'я видатної співачки.

4. Дослідження.

— Проведіть дослідження. Заповніть таблицю на аркуші паперу.

Учні записують:

Автором відомої на весь світ мелодії колядки «Щедрик» є Микола Леонтович.
На конкурсах Євробачення перемагали представниці України Руслана і Джамала.
Українську пісню в Канаді й Америці популяризувала Квітка Цісик.
В сучасній музиці популярні фольклор, рок, джаз тощо.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Які емоції охоплювали вас протягом уроку?

— Що вас здивувало?

2. Домашнє завдання.

Розказати рідним про Соломію Крушельницьку.

Урок 29. Урок позакласного читання на тему «З життя видатних українців».

Мета. Розширити знання учнів про видатних українців минулого та сучасності, удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, мовлення, вміння аналізувати, зіставляти, порівнювати прочитані твори, оцінювати вчинки дійових осіб. Виховувати почуття гордості за видатних українців.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

2. *Робота над виставкою книг.*

3. *Обговорення прочитаних творів.*

4. *«Щоденні 5». Читаю для себе.*

Читання статті, заповнення картки «Читаю для себе».

КОМУ НАЛЕЖИТЬ ВІДКРИТТЯ?

Нам ще багато невідомо з історії світових відкриттів, здійснених нашими співвітчизниками.

Донедавна ми майже нічого не знали про Івана Пулюя, геніального нашого земляка, котрого доля закинула до чужих країв. А він усе своє життя рвався звідти в Україну. Отак і став він найвизначнішим фізиком Австро-Угорської імперії.

Україна не може не пишатися своїм великим сином, який навіть за кордоном усім своїм життям і діяльністю щоденно доводив свою любов до отчого краю.

Іван Пулюй з відзнакою закінчив гімназію. Мрія здобути ґрунтовну освіту привела його до Відня, куди він добирався пішки. Там він навчався у Віденському університеті. І після закінчення навчання готовий був працювати навіть звичайним вчителем у гімназії, аби тільки в Києві чи Львові. Проте йому відмовили.

Залишився у Відні, з головою поринув у науку. Іван Пулюй був людиною різнобічних обдаровань і енциклопедичних знань. Він не лише написав «Молитовник» українською мовою й видав його у Відні, а й переклав разом з Пантелеймоном Кулішем «Святе Письмо Старого Заповіту». Переклад цей буде визнано найкращим серед слов'янських перекладів Біблії. Згодом він переклав і «Псалтир».

Наукова діяльність Івана Пулюя гідна подивування. Його роботи з фізики підготували ґрунт для багатьох відкриттів. А одне, найвизначніше, було приписане іншому вченому, Рентгену. Адже відомі всім «рентгенівські» промені, як їх сьогодні іменують, повинні були б називатися «пулюївськими». Бо відкриті вони були й описані Пулюєм іще до Рентгена. Але так уже склалася доля Івана Пулюя, що робіт цих його вчасно не помітили.

Зі збірки «Дванадцять місяців»

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://bibliokid.if.ua/piznavay/nauka-i-tehnika/471-komu-nalezhyt-vidkryttya.html>

Читаю для себе	
Назва твору	_____
Жанр твору	_____
Що мене найбільше вразило?	_____
Постав 2 запитання до тексту.	

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Про кого з видатних українців ви дізналися на уроці?

— Чим вони прославили нашу країну?

2. *Домашнє завдання.*

Тема наступного уроку позакласного читання «Неймовірна Україна».

Урок 30. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю».

Мета. Ознайомити учнів зі статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати почуття гордості за паралімпійців України.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Підготовка до сприймання нового матеріалу.*

Робота в групах. Створення «стіни слів» на тему «Спорт».

— Хто з вас займається спортом? Яким саме?

— Хто хотів би займатися у спортивній секції? Якій саме?

2. *Повідомлення теми уроку.*

— Сьогодні ми ознайомимося з історією спортсмена — переможця Паралімпіади Тараса Радя.

— Чи знаєте ви, що означають слова *Паралімпіада, паралімпієць*?

3. *Робота над текстом Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю» (с. 34-35).*

- Читання з позначками. Технологія «INSERT».

Учні самостійно читають статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Учні відповідають на запитання та виконують завдання, подані після тексту на с. 35.

— Що вас найбільше вразило під час читання тексту?

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про кого йдеться в тексті?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається, Тарас Радь залишився без частини ноги?

Пояснююче. Чи можемо назвати Тараса наполегливим?

Творче. Яким ви уявляєте біатлоніста?

Оціночне. Чи правильно вчинив Тарас Радь, що почав займатися спортом?

Практичне. Що ви порадили б дітям з інвалідністю?

III. Заключна частина.

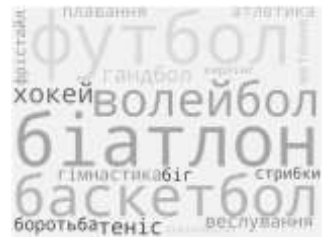
1. *Рефлексія.*

— Доповніть речення:

- мене зацікавило...
- для мене сьогодні важливим було...
- було важко...
- сьогодні я зрозумів / зрозуміла...

2. *Домашнє завдання.*

Стисло переказати статтю.

Урок 31. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю». Розвиток діалогічного мовлення «Інтерв'ю зі спортсменом».

Мета. Продовжити роботу над статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю»; вчити виділяти головне, планувати та проводити інтерв'ю, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, діалогічне мовлення. Виховувати почуття гордості за паралімпійців України.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Підготовка до роботи над новим матеріалом.

Відгадування загадки.

Про здоров'я піклуватись, щоб поставити рекорд,
гартуватись, тренуватись, допоможе дітям ... (спорт).

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

2. Робота над статтею Галини Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю».

- Вправа «Розвідники».
- Скільки абзаців у тексті?
- Прочитайте вислови і речення про мрію Тараса.
- Вибіркове читання.
- Прочитайте, як Тарас втратив ногу.
- Прочитайте, де відбувались змагання з біатлону.
- Прочитайте, як Тарас «прямував» до здійснення мрії.
- Стислий переказ статті.
- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина статті тебе найбільше вразила?
● ●	Про кого ця стаття?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася зі статті?
● ● ● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
● ● ● ● ● ● ● ●	Чи хочеш ти бути схожим /схожою на головного героя статті?

- Робота в парах. Виконання завдання на вибір (с. 35).
- Щоб заповнити таблицю першого завдання, скористайтесь інтернет-ресурсами.
- Про що ви запитали б у спортсмена під час зустрічі?
- Складіть і запишіть запитання для інтерв'ю та відповіді на них.

Презентація виконання завдань.

3. Визначення головної думки твору.

— Попрацюйте в парах. Обговоріть, які якості характеру допомогли Тарасові Радю перебороти немічність, досягти високих результатів у спорті.

— Яка головна думка статті? (Незважаючи на фізичні вади, наполеглива людина може досягти високих результатів у спорті.)

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Вихвалюнки».

— Похваліться своїми успіхами на уроці.

Урок 32. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».

Мета. Ознайомити учнів із життям та творчістю видатної української художниці Марії Приймаченко; опрацювати статтю Христини Мельник «Марія Приймаченко»; навчати працювати з медіа, аналізувати побачене, виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння працювати в парі та групі. Виховувати бажання вивчати твори мистецтва українських художників, почуття прекрасного.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко».*

— Чи доводилося вам бувати на виставках художників? Чи запам'ятали ви їх прізвища? Які картини справили на вас найбільше враження?

— Зіскануйте QR-код, перегляньте відео «Добрі звірі Марії Приймаченко».

— Чому виставка має таку назву?

— Що вам найбільше запам'яталося?

— Що вас вразило?

2. *Робота над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко».*

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у парах. Почергово читають по одній частині статті.

— Які факти з життя Марії Приймаченко справили на вас найбільше враження? Чому?

— Скільки картин створила художниця?

- Усвідомлення змісту прочитаного.

Учні самостійно ввівголоса перечитують першу частину статті.

— У якій родині народилася Марія Приймаченко?

— Що зображувала художниця на своїх картинах?

— Де демонстрували картини відомої українки?

Читання частини «Щоб не плакати, я сміялась...».

— Яке лихо трапилося з семирічною дівчинкою?

— Чим почала займатися Маруся?

Читання частини «Порося за малюнки».

— Що замовляли односельці Марії?

— Як розраховувалися за роботу?

Читання частини «Звірі з фантазії».

— Чому, на вашу думку, відомий режисер привіз Марію Приймаченко в зоопарк?

- Вправи на вдосконалення техніки читання.
  - Вправа «Хвости».
  - Вправа «Кидок — засічка».
- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

— Чим вразила вас дівчинка Марія Приймаченко?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмю ...

Я переконався / переконалася ...

2. *Домашнє завдання.*

— Уявіть, що ви маєте змогу поспілкуватися з художницею. Про що ви запитали б у неї? Складіть 3-4 запитання.

Урок 33. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Марія Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає» (репродукція).

Мета. Продовжити роботу над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння працювати в парі та групі. Виховувати бажання вивчати твори мистецтва українських художників, почуття прекрасного.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над статтею Христини Мельник «Марія Приймаченко».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно врівголоса перечитують статтю.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки частин у тексті?

— Як вони називаються?

— Запропонуйте свої заголовки до частин.

— Які відомі люди згадуються у статті?

— Прочитайте речення, у яких описано, де побували картини Марії Приймаченко.

- Удосконалення читацьких навичок.
  - Вправа «Хвилі».

Учитель задає тон і темп читання. Текст статті діти читають так, ніби хвиля прибивається до берега і відходить від нього: *тихо — голосніше — голосно — тихіше — тихо — голосніше*.

- Вправа «Диктор телебачення».

Читати текст, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

2. Робота з репродукцією «Галочка літає, господаря шукає».

— Пригадайте, що таке репродукція.

— Розгляньте репродукцію картини Марії Приймаченко «Галочка літає, господаря шукає».

— Які кольори переважають на репродукції?

— Зверніть увагу на деталі зображення.

3. Розвиток мовлення.

— Яких ще українських художників ви знаєте?

— Де ви бачили їхні картини?

— Чим вони вам запам'яталися?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що найбільше сподобалося на уроці?

— Який настрій панував на нашому уроці?

2. Вправа «Відкрита трибуна».

— Що нового дізналися на сьогоднішньому уроці?

— Що видалося найбільш цікавим?

— Який висновок зробили для себе?

— З яким настроєм завершуєте урок?

3. Домашнє завдання.

Дізнатися з додаткових джерел інформацію про інші картини Марії Приймаченко.

Мандруємо Україною

Урок 34. Ганна Чубач «Моя країна — Україна».

Мета. Ознайомити учнів з новим підрозділом «Мандруємо Україною», його структурою, з віршем Ганни Чубач «Моя країна — Україна»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, вивчати свій рідний край, любов до Батьківщини.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Ознайомлення з підрозділом.

Учитель проєктує на екран вірш. Учні читають, визначають, що це акровірш.

У нас красивий, гарний край:	Їх краса — це білий цвіт...
Квіти, море, річка, гай!	Ненька наша, Україна,
Рідне все: поля, діброви,	Адже ти для нас єдина!
А сади які чудові!	

Дмитро Гонтар

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://www.ukrlitno.com.ua/akrovirsh-pro-ukrainu/>

— Прочитайте, як називається частина розділу, який ми вивчатимемо.

— Як ви гадаєте, про що йтиметься у творах підрозділу?

II. Основна частина уроку.

1. Робота над віршем Ганни Чубач «Моя країна — Україна».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- Самостійне перечитування вірша учнями.

— Скільки строф у вірші?

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 38.

— Доведіть, що твір «Моя країна — Україна» вірш.

— Розкажіть зміст вірша прозою.

— Порівняйте акровірш Дмитра Гонтара та вірш Ганни Чубач. Що в них спільного? Чим відрізняються?

2. Розвиток мовлення.

— Ганна Чубач стверджує, що «і дорослому, й дитині жити в ній (Україні) цікаво». Чи погоджуєтесь ви з цим твердженням? Обговоріть у парах. Висловлюйтеся за зразком:

*Так, я погоджуюся / не погоджуюся з цією думкою. Я вважаю, що ..., тому що ... .
Наприклад, ... Отже, ...*

- Вправа «Найдовший ланцюжок».

Робота в групах.

— Якою ви хочете бачити Україну? Доповніть ланцюжок слів.

Україна (яка?) вільна, ..., ...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Завдання на вибір.

- Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах вірш про Україну.
- Знайти світлина цікавих місць України.

Урок 35. Створення лепбука «Неймовірна Україна».

Мета. Узагальнити та розширити знання третьокласників про державу, у якій вони живуть, її історичне минуле, визначні місця, людей, які прославили Батьківщину, активізувати пізнавальні інтереси. Розвивати увагу, пам'ять, уяву, здатність міркувати, критичне мислення, творчі здібності. Виховувати почуття патріотизму, національної свідомості, людяності, гордості за рідну країну, її людей.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Вправа «Очікування».*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина уроку.

1. *Конкурс «Кращий декламатор».*

Учні, які вдома дібрали вірші про Україну, декламують їх перед однокласниками.

Визначають, хто найкраще зумів прочитати поезію.

2. *Робота з ілюстрацією на с. 38.*

— Розгляньте ілюстрацію. Що, на вашу думку, зобразив художник? (*Києво-Печерська лавра — одна з найдавніших пам'яток України; жайворонки співом славлять весну.*)

— Які світлини про цікаві місця України ви підготували до уроку? Прокоментуйте.

3. *Робота над створенням лепбука «Неймовірна Україна».*

Клас об'єднаний в групи. У дітей на партах заготовки (шаблони) кишеньок до лепбука, світлини визначних місць, видатних українців, роздруковані цікавими повідомленнями, легендами, цікавинками, оповідками, віршами тощо.

— Прочитайте завдання для роботи в групах. Виберіть для свого лепбука кілька рубрик.

Орієнтовні рубрики для лепбука:

Цікавинки про Україну.

Легенди.

Видатні історичні діячі.

Цікаві пам'ятники України.

Видатні пам'ятки архітектури.

Заповідники України.

Символи України.

Українські народні пісні.

Народна мудрість про Україну.

Українські спортсмени, яких знає увесь світ.

Українські митці.

Вірші про Україну.

4. *Презентація робіт у групах.*

5. *«Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.*

— Прочитайте прислів'я на с. 38. Поясніть значення одного з них (на вибір).

- Вправа «З'єдналочка».

У чужій сторонці	•	•	де мати народила.
Та земля мила,	•	•	свої звичаї.
На рідній землі краще,	•	•	не так світить сонце.
У кожному краї	•	•	ніж на чужині.

— Що ви любите у своєму краї?

— Чому треба любити свою Батьківщину?

— Доберіть синоніми до слова *Батьківщина*.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що, на вашу думку, вдалося найкраще? Чому?

— Завершіть речення.

Мене зацікавило...

Було важко...

Мені знадобиться у житті...

Для мене сьогодні важливим було...

Сьогодні я навчився / навчилася...

Мені хотілось би в майбутньому навчитися...

Урок 36. Урок позакласного читання на тему «Неймовірна Україна».

Мета. Узагальнити та розширити знання учнів про Україну, ознайомити з творами про неї. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, вміння самостійно працювати з літературними творами. Виховувати почуття патріотизму, національної свідомості, людяності, гордості за нашу країну.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Відгадування загадки.

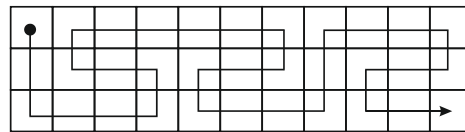
Цвінуть сади, Дніпро шумить, і жайвір лине у блакить.
і пісня ллється солов'їна, Це наша рідна ... (Україна).

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Лабіринт.

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів. (Україна — це земля, яку найбільше люблю я.)

У	е	з	е	м	л	я	л	ь	ш	е
к	ц	—	а	у	к	я	і	б	ю	л
р	а	ї	н	н	а	й	б	л	ю	я

— Як ви розумієте цей вислів?

— Чи погоджуєтеся ви з цією думкою?

II. Основна частина уроку.

1. Повідомлення теми уроку.

2. Робота з виставкою книг.

- Назвіть книги на виставці.
- Які книжки вам знайомі?
- Назвіть авторів книг чи укладачів збірок.
- Які книги ілюстровані?
- Назвіть прізвища художників, які ілюстрували ці книги.
- Поясніть, як ви обирали книгу для уроку позакласного читання.
- Хто скористався інтернет-ресурсами, готуючись до уроку?

3. Робота в групах.

— Отож, одні діти прочитали казки і легенди, інші — дібрали поетичні твори. Об'єднайтеся в групи за жанрами прочитаних творів: «Знавці легенд, казок, оповідок» та «Шанувальники поезії».

Завдання для групи «Знавці легенд, казок, оповідок»: стисло переказати зміст твору, визначити головну думку, прорекламувати твір для читання іншим учням.

Завдання для групи «Шанувальники поезії»: прочитати обраний вірш з почуттям гордості за нашу державу, визначити головну думку вірша, поділитися думками щодо ілюстрування твору.

4. «Щоденні 5». Читаю для себе.

- Обміняйтеся книгами, прочитайте твори, які рекомендували вам однокласники.
- Складіть по кілька запитань за змістом творів.

5. Досліджуємо медіа.

Учні розглядають світлини визначних місць України. Працюють з лепбуком, виготовленим на попередньому уроці.

— Якби ці світлини ви розмістили в соцмережах, то як підписали б їх?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Життя та пригоди твоїх ровесників».

Урок 37. 3 вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець».

Мета. Ознайомити учнів зі статтями з вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець»; удосконалити навички виразного читання, вміння використати інтонації у мовленні; навчати формувати оцінні судження; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати пізнавальні інтереси, бажання вчитися.

Перебіг уроку

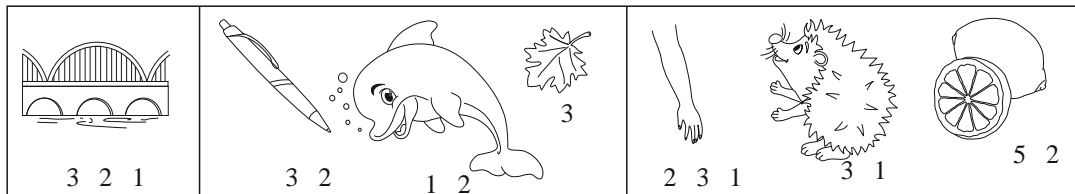
I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Квест».

Учитель проєктує на екран малюнки та номери букв з кожної назви. Учні утворюють вислів «Сім чудес України».

- Що означає слово *чудеса*? (*Те, що викликає загальне захоплення, вражає своєю красою.*)
- Що, на вашу думку, може бути чудесним в Україні?

II. Основна частина.

1. Робота над статтями з вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають статтю «Сім чудес України», відзначають малозрозумілі слова.

Загальнонаціональний — спільний, єдиний для всієї нації.

Історико-культурний — той, що стосується історії культури.

- Хто брав участь у виборі чудес України?
- Скільки пам'яток було обрано спочатку?
- Поясніть, як ви розумієте процес інтернет-голосування.

- Читання статті «Кам'янець».

Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

- «v» — знайома інформація (я це вже знаю);
- «!» — нова для мене інформація;
- «?» — я думав / думала про це інакше;
- «+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

2. Віртуальна мандрівка.

Учитель пропонує «побувати» у віртуальній мандрівці в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=GMEsxJYJaDw>

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дізнатися, які фестивалі проходять щорічно в Кам'янці-Подільському.

Урок 38. 3 вільних інтернет-джерел «Дендропарк «Софіївка»». Добір матеріалу для лепбука.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею з вільних інтернет-джерел «Дендропарк «Софіївка»»; удосконалити навички виразного читання, вміння використати інтонації у мовленні; навчати формувати оцінні судження; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Складіть і прочитайте слова. З'ясуйте, що означає кожне слово.

— Яке слово вам важко пояснити?

Дендропарк — великий парк, у якому вирощують багато видів деревних і кущових рослин.

II. Основна частина.

1. Робота над статтею «Дендропарк «Софіївка»» (с. 40).

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає статтю, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують статтю. Добирають по два запитання за змістом прочитаного. Ставлять їх однокласникам або вчителю.

- Виконання завдань, поданих після тексту на с. 40.

2. Віртуальна мандрівка в дендропарк «Софіївка».

Учитель пропонує «побувати» у віртуальній мандрівці в дендропарку «Софіївка».

Посилання <https://www.youtube.com/watch?v=FaVqmN0htxo>

Після перегляду відеофільму учні обмінюються враженнями про побачене.

3. «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

- Стратегія «Кубик Блума».

Запропонуй ... (об'єкти, які б можна було номінувати на «Сім чудес України»).

Назві... (об'єкти, які стали відомими й перемогли в конкурсі).

Придумай... (назву нового конкурсу, у якому можна було б номінувати видатні пам'ятки архітектури).

Чому... (ці об'єкти увійшли у «Сім чудес України»)?

Поясни... (чому ці об'єкти збереглися до сьогоднішніх днів).

Поділись... (своїми думками, почуттями від прочитаних розповідей).

4. Робота в групах.

Виконання завдань, призначених для групової роботи, на с. 40.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Дібрати фотографії для створення фотоколажу «Мандруємо Україною».
- Дібрати матеріал для створення лепбука «Незвичайна Україна».

Урок 39. 3 вільних інтернет-джерел «Дивовижне — поряд». Написання листа-пропозиції до органів місцевого самоврядування щодо створення пам'ятника.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею з вільних інтернет-джерел «Дивовижне поряд»; вчити аналізувати прочитане, зіставляти текст та ілюстрацію, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до рідного краю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Очікування».

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слово за поданим кодом.

	<i>a</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	Код. 1а, 3а, 1б, 2а, 2в, 2б, 1в, 3в, 3б.
1	п	м	н	
2	'	т	я	
3	а	к	и	

Учні розшифровують слово *пам'ятник*.

— Які пам'ятники є у вашому населеному пункті?

— Як ви гадаєте, їх споруджують тільки видатним діячам, чи є й інші пам'ятники?

- Робота в групах. Завдання на с. 40.

— Обговоріть, чому люди створюють і встановлюють різноманітні пам'ятники.

II. Основна частина.

1. Робота над статтею «Дивовижне — поряд» (с. 40).

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

— Який пам'ятник для вас найнесподіваніший? Чому?

Робота з фотоілюстраціями.

— Зачитайте уривки з тексту відповідно до світлин.

2. Удосконалення читацьких навичок.

- Вправа «Луна».
- Вправа «Кидок — засічка».

3. Робота в групах.

Виконання завдань, поданих у підручнику після статті.

Учні обговорюють, чим славиться населений пункт, який пам'ятник міг би бути «родзинкою» для туристів. Складають лист-пропозицію. Учитель нагадує, що свою пропозицію треба обґрунтувати, чому саме такий пам'ятник був би доречним, де варто його встановити.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти на інтернет-ресурсах інформацію про цікаві пам'ятники.

Урок 40. Підсумок за розділом «Наша слава — Українська держава».

Мета. Узагальнити та систематизувати знання учнів за розділом «Наша слава — Українська держава»; вдосконалити навички свідомого виразного читання; формувати вміння сприймати зміст творів, образність мови; збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд. Розвивати образне мислення, мовлення. Виховувати патріотичні почуття, бажання пізнавати свій край.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Галевина сподівань».

У дітей стікери-метелики. На них вони пишуть свої очікування від уроку. Прикріплюють на плакаті із зображенням квіткової галевини (наче в польоті). Наприкінці уроку, якщо очікування здійснилися, то метелика потрібно буде перемістити на квіточку.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Вправа «Установи відповідність».

Установити відповідність між прізвищами авторів та назвами творів.

Яна Яковенко	●	●	«Вишивані квіти»
Леся Храплива-Щур	●	●	«Рідний край»
Анатолій Житкевич	●	●	«Про козаків»
Народна легенда	●	●	«Попід гору в'ється річка»
Наталка Поклад	●	●	«Про козака Щербія»
Петро Осадчук	●	●	«Я слухаю — співає Соломія»

2. Виконання завдань, поданих у підручнику на с. 41.

- Колективне виконання першої групи завдань.
- Робота в групах.

Виконання завдання на вибір.

Найбільше пам'ятників установлено Тарасові Шевченку: 1384 пам'ятники у 35 країнах світу, на території України — 1256. В Україні більше 200 пам'ятників в Івано-Франківській області.

На грошових купюрах зображені Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Франко, Михайло Грушевський, Тарас Шевченко, Леся Українка, Григорій Сковорода, Володимир Вернадський.

- Практична робота.

Учні можуть виконувати її в парах або групах. Кожна пара / група має схематичну карту України, на якій зазначено обласні центри. Для складання плану-схеми діти можуть користуватися інтернет-ресурсами. Наприклад, визначають, що хотіли б побувати в Одесі. Дізнаються, що цікавого можна побачити в Одесі. Звідти можуть помандрувати в Миколаїв і так далі.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з прислів'ями, поданими в підручнику.

Визначають, що в прислів'ях йдеться про сміливість, відвагу.

— У яких творах ви читали про сміливість і відвагу козаків?

3. Узагальнення і систематизація знань.

Заповнення таблиці за зразком, поданим у підручнику.

4. Виконання завдання на вибір.

У групах учні складають асоціативний куш «Козаки» або «хмару слів» до розділу.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах твір про Україну, прочитати його.

Оповідання про дітей

Урок 41. Поняття про оповідання. Ольга Лапушена «Мій улюблений пес Бруно». Переказ оповідання близько до тексту.

Мета. Ознайомити учнів з поняттям «оповідання», з текстом оповідання Ольги Лапушеної «Мій улюблений пес Бруно»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, вміння переказувати оповідання близько до тексту. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя та однокласників, любов до тварин.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слово за поданим кодом.

	<i>а</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	<i>г</i>	Код. 1а, 1б, 1а, 1в, 2б, 1г, 2в, 2а, 2а, 2г.
1	о	п	в	д	
2	н	і	а	я	

Учні розшифровують слово *оповідання*.

— Що означає слово оповідання?

— Від якого слова воно утворилося?

— Доберіть спільнокореневі слова. (*Оповідка, розповідь, розповідати...*)

II. Основна частина.

1. Поняття «оповідання».

— Прочитайте назву нового розділу.

— Які твори ми читатимемо?

— Прочитайте визначення на с. 43.

— Чим відрізняються оповідання від інших творів, наприклад, віршів, казок?

2. Робота над оповіданням Ольги Лапушеної «Мій улюблений пес Бруно».

- Робота із заголовком.

— Прочитайте заголовок оповідання. Розгляньте малюнок. Про кого може розповідатися в тексті з таким заголовком? Хто може бути персонажами?

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у групах. Читають текст почергово по одному абзацу.

— Обговоріть, чиї передбачення були найточнішими.

Виконання завдань, поданих після тексту на с. 44.

3. Ознайомлення з алгоритмом переказування тексту.

Коллективно ділять текст на частини. Складають план.

Орієнтовно план може бути таким:

1. Сторож знайшов цуценя.
2. Бруно — дивний собака.
3. Пес-дослідник.
4. Бруно — герой учнівських творів.

4. Вправа «Обличчям до обличчя».

Учні працюють у парах. Переказують одні одним оповідання.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти оповідання про тварин, прочитати його.

Урок 42. Урок позакласного читання на тему «Життя та пригоди твоїх ровесників».

Мета. Вчити учнів висловлювати власну думку, робити висновки; працювати над виробленням навичок свідомого читання, розширювати інтерес до читання. Розвивати пізнавальні інтереси, бажання вчитися, вміння працювати в групах. Виховувати доброту, дружні стосунки, бажання допомогти старшим, одне одному, товариськість, любов до природи.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

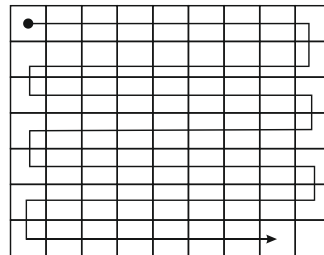
1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Лабіринт.

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів Василя Сухомлинського. (*Читання — це віконце, через яке діти збагачують і пізнають світ і самих себе.*)

Ч	и	т	а	н	н	я	—	ц
ч	е,	ц	н	о	к	і	в	е
е	р	е	з	я	к	е	д	і
у	ч	а	г	а	б	з	т	и
ю	т	ь	і	п	і	з	н	а
с	і	т	і	в	с	ь	т	ю
а	м	и	х	с	е	б	е	

— Як ви розумієте цей вислів? Чи погоджуєтеся ви з думкою Василя Сухомлинського?

II. Основна частина.

1. Робота з виставкою книг.

2. Обговорення прочитаних творів «Знаю сам, поділюся з іншими».

3. Читання та обговорення оповідання Василя Сухомлинського «Кінь утік».

КІНЬ УТІК

Це було в четвертому класі. Всі схилилися над зошитами. Учитель роздав задачі для самостійного розв'язування, і діти уважно працювали. Віталік сидів на останній парті. Він уже закінчував розв'язувати задачу, як раптом на парту впала записка.

«Це знову, мабуть, від Петрика, — подумав Віталік. — Знову просить ковзани. Що ж я йому весь час даватиму свої ковзани?»

— Іване Петровичу, — сказав Віталік, — мені хтось записку кинув... Хіба ж можна на уроці записки писати?

— Записки на уроці писати не можна, — сказав Іван Петрович. — Але якщо вже тобі хтось написав, то розповідати про неї вчителю — недобре, Віталіку. Записка — це ж таємниця, яка мусить бути відома тільки тобі і твоєму товаришеві. А ти розголошуєш цю таємницю. Візьми записку, заховай, на перерві прочитаєш...

Віталік почервонів. Тепер він зрозумів, що вчинив негарно.

У класі запанувала тиша. Дехто з хлопців час від часу підводив голову, дивився на Віталіка, і в тих поглядах хлопчик бачив подив і обурення.

Віталік розгорнув записку і прочитав: «Віталіку, — писав Петрик, — я намалював вогнегривого коня. Якщо хочеш, дам тобі».

На перерві Віталік підійшов до Петрика.

— Давай коня, — сказав Віталік.

— Утік кінь... — тихо відповів Петрик.

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/kazka/kin-utik-vasyl-suhomlynskyj/>

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Оповідання та повісті українських письменників».

Урок 43. Йон Друце «Сестра». Переказ оповідання близько до тексту.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Йона Друце «Сестра»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, уміння переказувати оповідання близько до тексту. Виховувати бажання вчитися, зміцнювати родинні стосунки.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над оповіданням Йона Друце «Сестра».*

- Вправа «Передбачення».

Робота над заголовком оповідання.

— Прочитайте заголовок.

— Пофантазуйте, про кого йтиметься в оповіданні з таким заголовком.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає оповідання, цікавиться, чи справдилися припущення учнів.

- Підготовка до самостійного читання.

Учитель проєктує на екран слова, учні вчаться швидко прочитувати їх.

шкереберть	полинув	образили
портфель	гомін	пошепки
засяяло	сусідська	диво дивне
духмяний	праворуч	усміхнулася

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки перечитують оповідання.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Прочитайте виділені в оповіданні вислови. Яки ви їх розумієте?

— Коли доречно вживати такі вислови? Чи знаєте вислови з подібним змістом?

Світ білий не милий — кому-небудь все байдуже, ніщо не приносить задоволення.

На носі написано — зразу видно, помітно що-небудь із зовнішнього вигляду когось.

Що було — *те сплигло* — щось давно зникло, пройшло, минулося; чогось немає вже.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 46.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, яким видавався навколишній світ Бобочелу до розмови із сестрою.

— Прочитайте, яким видавався навколишній світ Бобочелу після розмови із сестрою.

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *сестра*.

Сестра.

Рідна, дорога.

Втішає, підтримує, розрадить.

Моя сестра — найдорожча людина.

Кровинка.

3. *Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».*

— Що зобразив художник? Де на малюнку ви?

— Які почуття вас переполюють? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Скласти кілька запитань Бобочелу та його сестрі.

Урок 44. Анатолій Дрофань «Кривенька качечка». Складання порад щодо ставлення до осіб з інвалідністю.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Анатолія Дрофаня «Кривенька качечка»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання допомагати старшим, повагу та співчуття до осіб з інвалідністю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над оповіданням Анатолія Дрофаня «Кривенька качечка».*

- Вправа «Передбачення».

Робота над заголовком оповідання.

— Прочитайте заголовок. Чи доводилося вам читати твір з таким заголовком?

— Пригадайте, яким за жанром був прочитаний вами твір «Кривенька качечка». (*Це була українська народна казка.*)

— Скажіть одним реченням, про що йшлося в казці. (*Дід і баба принесли додому з лісу кривеньку качечку, яка насправді була дівчиною.*)

— Пофантазуйте, про що йтиметься в оповіданні із «казковим» заголовком.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає оповідання, цікавиться, який настрій в учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують текст.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 47.

— Що вас вразило в поведінці та вчинках дітей?

— Чи толерантно поводитися персонажі оповідання?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте уривок з оповідання, який вас найбільше схвилював.

- Стратегія «Фішбоун».

Проблема. Діти насміхалися над листоношею.

Причина 1. Листоноша накульгувала.

Факт. Діти придумували образливі слова-насмішки.

Причина 2. У листоноші підвернулася нога, вона впала.

Факт. Діти взялися рознести кореспонденцію.

Висновок. Діти зрозуміли, що чинили погано, потрібно поважати усіх людей.

- Визначення головної думки оповідання.

— Чому, на вашу думку, листоноша не скаржилася батькам дітей на їхню негідну поведінку?

— Яка головна думка твору? (*Кожна людина заслуговує на повагу.*)

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання порад щодо ставлення до осіб з інвалідністю.

Головне — людина, а не її інвалідність.

Поцікавтеся, чи потрібна людині ваша допомога.

Майте терпіння вислухати людину з інвалідністю.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Домашнє завдання.*

Розказати рідним про випадок, який трапився з листоношею.

Урок 45. Віктор Васильчук «Казка про Паркер і Ляпку». Складання порад для персонажа оповідання. Стислий переказ тексту.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Віктора Васильчука «Казка про Паркер і Ляпку»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, навички стислого переказу тексту, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до вчителя.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над оповіданням Віктора Васильчука «Казка про Паркер і Ляпку».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає оповідання, цікавиться, який настрій в учнів після слухання, враження від прочитаного.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки перечитують оповідання.

- Стратегія «Фішбоун».

Проблема. Максимко вирішив підмалювати оцінки в щоденнику.

Причина 1. Максимко був трохи ледачим і не зовсім чемним.

Факт. Вчителька поставила хлопчикові «двійку».

Причина 2. Максимко хотів приховати погану оцінку й обманути батьків.

Факт. Паркер поставив Ляпку в щоденнику.

Висновок. Правду не сховаєш.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 50.
- Стислий переказ тексту. Ознайомлення з алгоритмом-порадами на с. 50.

2. *Розвиток мовлення.*

- Добір заголовків.

— Із поданих прислів'їв оберіть ті, які могли б бути заголовком оповідання.

Правда очі коле.

Що правда, то не гріх.

Правду не сховаєш.

Правда, як олія — скрізь наверх спливає.

Правда і з дна моря виринає, а неправда потопає.

Джерело: Знайшов — не скаж, згубив — не плач: Укр. прислів'я, приказки, усталені вирази / Упоряд.: Яніцька К. Л. — К.: Довіра, 2002. — 200 с.

- Робота в групах.

Складання порад для персонажа оповідання.

— Що ви порадили б Максимкові?

3. *Робота з ілюстрацією.*

— Прочитайте речення, які ви підписали під малюнком.

4. *Стислий переказ тексту.*

Робота в парах. Учні переказують текст одні одним.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Домашнє завдання.*

Скласти усне висловлювання про своє ставлення до вчинку Максимка.

Урок 46. Наталія Клевцова «Арбітр». Складання пропозицій щодо проєктів спортивних майданчиків.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Наталії Клевцової «Арбітр»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися та прислухатися до думки інших, працювати в команді, повагу до однокласників, людей з інвалідністю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над оповіданням Наталії Клевцової «Арбітр».*

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Ознайомлення з тлумаченням слів, які траплятимуться в тексті (с. 52).

— Складіть речення зі словом *арбітр*.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Вчитель виразно читає оповідання.

— Де відбувалися події?

— Хто головні персонажі оповідання?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки перечитують оповідання.

— Яку проблему пропонує обговорити авторка?

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 52.

Аналіз змісту оповідання з елементами вибіркового читання.

— Прочитайте, хто спостерігав за хлопцями.

— Про що думала мама Кості?

— Прочитайте, яким був Костя.

— Розкажіть, яким ви уявляєте Костю.

— Прочитайте, яка ідея з'явилась у Кості.

— Прочитайте, як діти підтримали ідею Кості.

- Читання оповідання за особами.

2. *Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».*

— Розгляньте малюнок на с. 51.

— Що зобразив художник?

— Зачитайте фрагмент оповідання, який проілюстровано.

— Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви перебуваєте?

— Які почуття вас переповнюють?

— Уявіть, що ви долучилися до розмови персонажів. Прочитайте за особами розмову хлопців, уставляючи свої репліки.

3. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання пропозицій щодо проєктів спортивних майданчиків.

4. *Творчий переказ оповідання.*

I варіант — від імені Костика.

II варіант — від імені Артема.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Поділіться з рідними своїми думками щодо проєкту майданчика у своєму дворі / на своїй вулиці.

Урок 47. Поняття про повість. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок»!».

Мета. Ознайомити учнів із поняттям «повість», із уривком з повісті Всеволода Нестайка «Їдемо на «Бережок»!»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, характеризувати вчинки героя за алгоритмом; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати дружні стосунки, повагу до ровесників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Ознайомлення з поняттям «повість».*

— Знайдіть у поданому ланцюжку слова.

Казкаівоповіданняулегендаєвіршкповість. (*Казка, оповідання, легенда, вірш, повість.*)

— Доберіть загальну назву до слів. (*Літературні жанри.*)

— Назвіть особливості кожного жанру.

— Чи змогли б ви розрізнити повість?

— Ознайомтеся з визначенням жанру *повість* на с. 92.

2. *Робота над уривком із повісті Всеволода Нестайка «Їдемо на «Бережок»!»*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає частину тексту до слів «Усі в Києві, а одна тітка в Харкові, а дядько в Жмеринці. І все».

— Хто головні персонажі повісті?

— Яким було найбільше бажання Котьки?

— Як, на вашу думку, розвиватимуться події далі?

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у групах. Читають текст почергово по одному абзацу.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Чи з'явилися нові персонажі в уривку?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається, Ігор любив розказувати про свої пригоди?

Пояснююче. Чи можемо назвати Ігоря взірцем для інших дітей?

Творче. Яким ви уявляєте Ігоря?

Оціночне. Чи правильно вважала мама, коли пропонувала оздоровлення тільки біля моря?

Практичне. Що ви порадили б міським дітям, які оздоровлюються в селі?

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Метод «Прес».

— Чи хотіли б ви мати такого друга, як Ігор? Висловлюйте свої міркування за зразком.

Я хотів / хотіла (не хотів / не хотіла) б мати такого друга, як Ігор Дмитруха.

Я вважаю, що..., тому що... . Наприклад, ... Отже, ... (висновок).

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Про який літературний жанр ви дізналися на уроці?

— Уривок з якої повісті ви читали?

— Хто автор повісті?

2. *Домашнє завдання.*

Дізнатися, які твори написав Всеволод Нестайко.

Урок 48. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок!»» Характеристика головного героя за алгоритмом.

Мета. Продовжити роботу над уривком із повісті Всеволода Нестайка «Їдемо на «Бережок!»»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, характеризувати вчинки героя за алгоритмом; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати дружні стосунки, повагу до ровесників.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Актуалізація опорних знань.*

- Які твори написав Всеволод Нестайко?
- Чи читали ви книги цього автора?

2. *Робота над уривком із повісті Всеволода Нестайка «Їдемо на «Бережок!»»*

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в групах. Почергове читання уривка по одному абзацу.

— Чому радів Котька?

— Хто здійснив його мрію? Як?

— Чому Котька заздрив Ігорю?

- Виконання завдань, поданих після уривка на с. 55.
- Робота в групах. Ознайомлення з алгоритмом складання характеристики персонажа.

— Ознайомтеся з алгоритмом.

— Складіть за ним характеристику Котьки або Ігоря (на вибір).

- Гра «Так — ні».

Учитель називає твердження, учні на бланках ставлять позначки «+» (так) або «-» (ні).

1	2	3	4	5	6
+	-	+	+	-	+

1. Котьці не подобалося його ім'я.
2. Ігор кожне літо проводив біля моря.
3. У Котьки не було родичів у селі.
4. Головною темою Ігорових оповідок були розповіді про наскоки на баштан.
5. Тато повідомив, що сім'я на все літо поїде в село.
6. Несподівано мрія Котьки стала реальністю.

3. *Робота з ілюстрацією.*

— Що зобразив художник? До якої частини уривка з повісті цей малюнок? Зачитайте.

4. *Творчий переказ тексту.*

— Уявіть, одного з персонажів: Котьку, Ігоря, тата чи маму. Розкажіть про описані події від імені обраного героя. Під час розповіді постарайтеся інтонаціями, мімікою, жестами передати ставлення персонажа до події.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Три — два — один».*

Назвати *три факти*, які були новими, цікавими, несподіваними на уроці.

Назвати *два факти*, які здалися нецікавими, некорисними, або вже були відомі учням.

Назвати *один факт*, який хотілось би вивчити детальніше, поглибити знання.

2. *Домашнє завдання.*

Скласти (усно) розповідь «Я мрію влітку побувати...».

Урок 49. Урок позакласного читання на тему «Оповідання та повісті українських письменників».

Мета. Ознайомити учнів з оповіданнями та повістями українських письменників; вчити аналізувати твори, вчинки головних персонажів, виділяти в текстах головне та другорядне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до книги.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

— Сьогоднішній урок позакласного читання ми присвятимо оповіданням і повістям українських письменників.

2. *Актуалізація опорних знань.*

— Який твір ви прочитали вдома?

— Це окрема книга чи твір, поміщений у збірку?

— Хто автор твору?

— Хто автор ілюстрацій?

— Де і коли видана книга?

— Доведіть, що прочитаний вами твір — оповідання чи повість.

3. *Обговорення прочитаних творів.*

Робота в групах.

Учні стисло переказують зміст прочитаних творів.

4. *Читання та обговорення нових творів.*

— Оберіть на виставці книжку, яка вам найбільше сподобалася. Поясніть, чим вас привабила книга: назвою, художнім оформленням, прізвиськом автора тощо.

Кожна група обирає для читання книгу. Можна запропонувати оповідання Ярослава Стельмаха, Всеволода Нестайка, Василя Чухліба, Миколи Магери тощо.

- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що цей твір?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з твору?
● ● ● ● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ● ● ● ● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
● ● ● ● ● ● ● ●	Кого ти хочеш привітати зі святом?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Доповніть речення:

Я дізнався / дізналася ...

Я навчився / навчилася ...

Мені сподобалося ...

Я зрозумів / зрозуміла, що могу ...

Для мене стало новим ...

Мене здивувало ...

У мене вийшло ...

Мені захотілося ...

Мене надихнуло ...

2. *Домашнє завдання.*

Тема наступного уроку позакласного читання «Українські народні казки».

Урок 50. Підсумок за розділом «Оповідання про дітей».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Оповідання про дітей»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати, аналізувати і виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, мислення, уяву. Виховувати любов до читання, повагу до однолітків.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності.****II. Основна частина.****1. Актуалізація опорних знань.**

- Пригадайте назву розділу, який ми закінчили вивчати.
- Попрацюйте в групах. Виконайте завдання на вибір.
  - Скласти асоціативну павутинку зі словом *оповідання*.
  - Скласти сенкан зі словом *оповідання*.

Для павутинки учні можуть дібрати слова *читання, автор, персонажі, цікаво, пригоди...*

Орієнтовний сенкан:

Оповідання.
 Повчальне, коротке.
 Знайомить, вчить, виховує.
 Оповідання Ярослава Стельмаха цікаві.
 Розповідь.

2. Робота з підручником.

- Учні відповідають на запитання і виконують завдання, подані на с. 56.
 Правильні відповіді на тестові завдання: 1 — в, 2 — б, 3 — в, 4 — б.
- Твори яких авторів вам доводилось читати раніше?
  - Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
  - Які твори ви хотіли б перечитати ще раз?
  - Який із творів ви порадили б прочитати друзям?

3. Узагальнення знань за розділом.

Робота в групах. Заповнення таблиці за зразком, поданим у підручнику.

4. Розвиток мовлення.

- Робота в групах. Виконання завдання на вибір.
- Складання діалогу з кимось із персонажів прочитаних творів.
  - Складання листа одному з персонажів прочитаних творів.

Презентація роботи групами.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія. Таблиця «Плюс — мінус — цікаво».**

Діти оцінюють свої враження від уроку за допомогою стікерів, які розміщують у відповідні колонки. На стікерах — речення-обґрунтування.

Плюс («+»)	Мінус («-»)	Цікаво

«+» — все, що сподобалося на уроці.

«-» — все, що здалося нудним і нецікавим.

«Цікаво» — все, що змусило задуматися і викликало нові запитання.

2. Домашнє завдання.

Дібрати кілька висловів про користь читання.

Кожне відкриття — це чиєсь захоплення

Урок 51. 3 вільних інтернет-джерел «Історія першої парасольки». Тестування.

Мета. Ознайомити учнів з розділом «Кожне відкриття — це чиєсь захоплення», його структурою, зі статтею з вільних інтернет-джерел «Історія першої парасольки»; вчити виділяти головне, співвідносити заголовок твору з його змістом; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Ознайомлення з новим розділом. Повідомлення теми уроку.

— Прочитайте назву нового розділу.

— Що означає слово *відкриття*? (*Відкриття — це те, що стало відомим унаслідок досліджень, випробувань.*)

— Які відкриття, на вашу думку, були важливими для людства? (*Винайдення електрики, різних видів транспорту, паперу, книгодрукування, політ у космос...*)

— А чи уявляєте ви своє життя без багатьох предметів, які нас оточують: одяг, взуття, предмети побуту? Адже їх теж хтось вигадав, вони потрібні нам.

2. Підготовка до сприймання нового матеріалу.

— Прочитайте на с. 57 загадку Лесі Вознюк.

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи потрібні людям парасольки?	Ні, ...
Висновок		

3. Робота над статтею «Історія першої парасольки».

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Читання тлумачення слів *аксесуар* та *інсталяція* на с. 58.

Строкатий — забарвлений в різні кольори, пістрявий, укритий, розписаний різнобарвними смужками, плямами тощо.

Нейлон — синтетичне волокно, схоже на шовк.

Турист (мандрівник) — особа, яка здійснює подорож Україною або іншими країнами.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують легенду. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

- Виконання завдань, поданих після тексту.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Розказати рідним про історію першої парасольки.

Урок 52. За Інною Жук «Хто вигадав LEGO?». Дослідження медіа «Виробництво LEGO». Робота з таблицею.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею Інни Жук «Хто вигадав LEGO?», вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів, зіставляти і порівнювати текст та медіа. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над статтею Інни Жук «Хто вигадав LEGO?».*

- Робота із заголовком. Технологія «ЗХД».

— Чи можете ви відповісти на запитання, поставлене в заголовку?

— Заповніть на аркуші паперу таблицю за зразком, поданим у підручнику на с. 59.

— Чи всі колонки у вас заповнені?

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає статтю, цікавиться, що нового дізналися учні, а що їм було відомо раніше.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують статтю.

— Ким за професією (фахом) був Оле Кірк Крістіансен?

— Які вироби виготовляла його компанія?

— Як виникла ідея створити конструктор із пластикових кубиків?

— Які труднощі траплялися у винахідників?

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи погоджуєтеся ви з думкою, що дітям треба гратися не готовими іграшками, а такими, що розвивають?	Ні, ...
Висновок		

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Робота в парах. Метод «Прес».

— Висловлюйте свої міркування за зразком:

Конструктор LEGO корисний / не корисний. Я вважаю, що..., тому що... .

Наприклад, ... Отже, ... (висновок).

2. *Досліджуємо медіа.*

— Зіскануйте QR-код, перегляньте відеофільм «Виробництво LEGO».

— Що спільного в статті та відео?

3. *Удосконалення навичок читання.*

Вправа «Кидок — засічка».

Вправа «Фотограф».

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Відкрита трибуна».*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що нового ви дізналися на сьогоднішньому уроці?

— Що для вас було найбільш цікавим?

— З яким настроєм завершуєте урок?

2. *Домашнє завдання.*

Скласти розповідь «Я і LEGO».

Урок 53. 3 вільних інтернет-джерел «Автомобільні склоочисники». Складання розповіді про своє захоплення.

Мета. Ознайомити учнів зі статтею з вільних інтернет-джерел «Автомобільні склоочисники», вчити складати зв'язне висловлювання про своє захоплення, виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, пізнавати нове.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Актуалізація опорних знань. Повідомлення теми уроку.*

- Як називається розділ, який ми вивчаємо?
- Про які відкриття ви вже дізналися?
- Відгадайте загадку.

Не автобус і не віз,
маю четверо коліс,

вік з дорогою дружу,
все по ній кудись біжу. (*Автомобіль*)

Леся Вознюк

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Яка, на вашу думку, найважливіша деталь в автомобілі?

— Коли на вулиці дощова погода чи мете сніг, автомобілістам важко орієнтуватися на дорозі: мокре скло, сніг обмежує видимість... Щоб очищати скло від водяних струмочків, є ... (*склоочисники*.)

— А чи знаєте ви, хто й коли придумав такий спосіб очищати скло? Сьогодні дізнаємося з медіатексту «Автомобільні склоочисники».

2. *Робота над текстом «Автомобільні склоочисники».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

— Що вас найбільше здивувало в статті?

- Виконання завдань, поданих після статті на с. 61.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, хто винайшов склоочисники.

— Що спонукало Мері до винаходу?

— Прочитайте, якими були перші склоочисники Андерсон.

— Хто надалі удосконалював винахід Мері Андерсон?

3. *Розвиток мовлення.*

Складання розповіді про своє захоплення.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах статтю про який-небудь винахід. Підготуватися стисло розповісти про нього.

Урок 54. Підсумок за розділом «Кожне відкриття — це чиєсь захоплення».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Кожне відкриття — це чиєсь захоплення», удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати, аналізувати і виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, мислення та уяву. Виховувати любов до читання, пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Актуалізація опорних знань.*

- Які твори ми читали на попередніх уроках?
- Про що вони? (*Про винаходи.*)
- Чи доводилося вам щось винаходити, удосконалювати?
- А вашим друзям?
- Чи були ви свідками винаходів?

2. *Робота в групах.*

Виконання завдання на вибір.

- Скласти асоціативну павутинку зі словом *винахід*.
- Скласти сенкан зі словом *винахід*.

Для асоціативної павутинки учні орієнтовно можуть дібрати слова *винахідник / винахідниця, ідея, мрія, необхідність, захоплення...*

Орієнтовний сенкан.

Винахід.
Досконалий, необхідний.
Вражає, допомагає, захоплює.
Захоплення багатьох людей стали винаходами.
Відкриття.

3. *Оголошення теми і завдань уроку.*

4. *Повторення відомостей про структуру та зміст розділу. Робота зі змістом підручника.*

- Як називається розділ, який ми завершуємо вивчати?
- З яких підрозділів він складається?
- Скільки творів у розділі?
- Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
- Про які винаходи ви хотіли б дізнатися більше?
- Про який винахід ви порадили б прочитати друзям?

5. *Робота з підручником.*

Виконання завдань, поданих на с. 61 підручника.

6. *Розвиток мовлення.*

Складання зв'язного висловлювання на вибір.

- Висловлювання за зразком, поданим у підручнику.
- Усний твір «Якби я був винахідником».

7. *Робота в групах.*

Виконання завдань, запропонованих у підручнику (фотоквест, заповнення узагальнюючої таблиці).

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Скласти (усно) розповідь про своє хобі.

До казки приказка годиться Українські народні казки

Урок 55. Українська народна казка «Як пан гавкав на старого пня». Робота з алгоритмом опрацювання казки.

Мета. Ознайомити учнів з розділом «До казки приказка годиться», його структурою, з українською народною казкою «Як пан гавкав на старого пня»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання фольклорних прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, інтерес до усної народної творчості.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

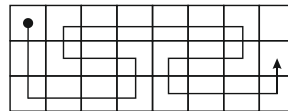
1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Лабіринт.

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів. (До казки приказка годиться.)

Д	и	к	а	з	к	а	
о	р	п	и	д	о	г	я.
к	а	з	к	н	т	ь	с

— Як ви розумієте цей вислів?

II. Основна частина.

1. Робота над українською народною казкою «Як пан гавкав на старого пня».

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Реготати — голосно сміятися.

Розлютитися — розізлитися, розгніватися.

Спересердя — в пориві гніву, дуже розсердившись.

Онде — коли вказують на що-небудь.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні почергово читають казку по одному абзацу.

- Робота з алгоритмом «Після прочитання казки» (с. 63).

— Як ви розумієте вислови?

Ударений з-за рогу мішком по голові — недоумкуватий, чудний або дивний.

Загинути ні за що — даремно, без причини.

Темно, хоч око виколи — дуже темно.

2. Розвиток мовлення.

Метод «Прес» (мікрофон).

Учні висловлюють свої міркування за зразком.

Я схвалюю / я засуджую вчинок селянина. Я вважаю, що..., тому що... .

Наприклад, ... Отже, ... (висновок).

3. Добір заголовків до казки.

— Прочитайте частини прислів'їв на с. 64. З'єднайте їх, утворіть прислів'я. Поміркуйте, яке з них могло б стати заголовком прочитаної казки.

4. Робота з ілюстрацією.

— До якої частини казки художники намалювали ілюстрацію? Прочитайте.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Переказати казку.

Урок 56. Урок позакласного читання на тему «Українські народні казки».

Мета. Поглибити знання учнів про казку як вид усної народної творчості; формувати навички свідомого виразного читання, особистісного спілкування і спілкування в групах; удосконалювати вміння характеризувати дійових осіб, читати в особах, визначати головну думку казки, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, пам'ять, увагу, вміння висловлювати оцінні судження, мовлення. Виховувати інтерес до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

— Сьогоднішній урок ми присвяtimo українським народним казкам.

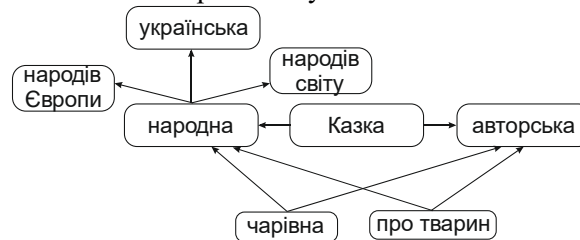
II. Основна частина.

1. Вправа «Інтерв'ю».

- Що таке казка?
- Як казка прийшла до нас?
- Які є казки?
- Хто автор народних казок?
- А ви любите казки?
- Чим вони вам подобаються?
- Яка ваша улюблена казка?
- Хто ваш улюблений казковий герой?
- Поміркуйте, чому ми читаємо казки, за що їх любимо.

2. Робота в групах.

Складання кластера. Орієнтовно кластер може бути таким:

3. Робота з виставкою книг.

- Які книжки ви бачите на виставці?
- Які книжки вам знайомі?
- Розподіліть книги на дві групи: збірки та окремі казки.
- Розгляньте книги, визначте, які вам хотілося б прочитати. Поясніть, як ви обираєте книгу для читання: за заголовком, за ілюстраціями, за обсягом казки чи ще за якимись ознаками.

4. Обговорення прочитаних творів.

5. Читання та обговорення нових творів.

Гра «Рибки». Самостійне мовчазне читання казок учнями.

6. Робота в парах.

Читання казок одне одному.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Казкова скринька».

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Учні називають (складають в скриньку) свої враження від уроку.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Літературні казки».

Урок 57. Українська народна казка «Про дівчину-сопілку». Порівняння казок.

Мета. Ознайомити учнів з українською народною казкою «Про дівчину-сопілку»; вчити виділяти головне, порівнювати казки, подібні за сюжетом; удосконалювати навички свідомого, виразного читання казок; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вивчати усну народну творчість.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Відгадування загадки.

Ще недавно бузиною
я росла попід горою.

Відрізали гілочку,
зробили ... (сопілочку).

Леся Вознюк

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Розкажіть, що вам відомо про сопілку.

— Чи читали ви казки, в яких розповідається про сопілку?

— Уявіть, що ви маєте чарівну сопілку. Коли вона грає, збуваються три бажання. Які бажання на урок ви попросили б у сопілки?

II. Основна частина.

1. Робота над казкою «Про дівчину-сопілку» (с. 64-66).

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в групах. Почергове читання казки по одному абзацу.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання.

Просте. Про кого йдеться в казці?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається, дід вирізав сопілку з бузини?

Пояснююче. Чому дід налякався, коли почув сопілчину пісню?

Творче. Якою ви уявляєте дівчину-сопілку?

Оціночне. Чи правильно вчинив дід, що попросив допомоги в журавлів?

Практичне. Що ви порадили б дідові й бабі?

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 66.

Учні доходять висновку, що за змістом казка схожа на «Кривеньку качечку».

Порівняння казок «Про дівчину-сопілку» і «Кривенька качечка».

Питання для порівняння	Відмінне	Спільне	Відмінне
Назва казки	«Про дівчину-сопілку»		«Кривенька качечка»
Головні персонажі			
Чарівні перетворення			
Кінцівка казки			

2. Поділ казки на частини. Добір заголовків до частин.

3. Творчий переказ казки (від імені одного з персонажів).

4. Робота з ілюстрацією на с. 65. Вправа «Входження в малюнок».

— Що зображено на малюнку?

— До якої частини казки художники намалювали ілюстрацію? Прочитайте.

— Де на малюнку ви? Розкажіть що ви бачите, що чуєте, що відчуваєте.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку? Чи допомогла в цьому чарівна сопілка?

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці та прочитати українську народну казку, в якій є чарівні перетворення.

Урок 58. Українська народна казка «Іван-Побиван». Дослідження медіа. Характеристика персонажа за алгоритмом.

Мета. Ознайомити учнів з українською народною казкою «Іван-Побиван»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання казок; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вивчати усну народну творчість.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина.

1. Робота над казкою «Іван-Побиван» (с. 66-69).

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учні сканують QR-код, слухають аудіозапис казки.

— Чи сподобалося вам, як закінчилася казка?

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в групах. Почергове читання тексту по одному абзацу.

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 69.
- Діалог «Учень — учень».

— Попрацюйте в парах. Один учень ставить три запитання за змістом казки, інший відповідає.

Відтак обмінюється ролями. Визначте найцікавіше запитання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Стратегія «Щоденник подвійних нотаток».

Учні самостійно упівголоса перечитують казку. Під час читання записують у першу колонку таблиці цитати, фрази, які на них справили найбільше враження (викликали схвалення чи, навпаки, непорозуміння / протест). У другій колонці пояснюють, які думки та асоціації викликала записана цитата / фраза, про що вона змушує замислитись, пояснює вчинки.

Фраза з тексту	Мої міркування (Чому саме ця цитата обрана? Про що вона змушує замислитись?)

2. Вправи на удосконалення читацьких навичок.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки в тексті окличних речень? (*Вісім окличних речень.*)

— Скільки в тексті питальних речень? (*Дев'ять питальних речень.*)

- Вправа «Фотограф».

Учитель проєктує на екран початок речення, учні запам'ятовують його, відшуковують у тексті, читають повністю.

Та тут же взяв з мисника...

Дід розказав йому, що...

От як почали їсти...

Пішов хлопець, та куди...

Взяв хлопець шкуру, ...

Змій зажмурих, а Іван...

3. Розвиток мовлення. Характеристика персонажів за алгоритмом (с. 55).

Робота в групах.

4. Робота з ілюстраціями.

— Що зображено на малюнках?

— Які частини казки проілюстровано? Прочитайте.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Стисло переказати казку «Іван-Побиван».

Казки народів світу

Урок 59. Індійська народна казка «Чому кажани не з'являються вдень». Дослідження медіа.

Добір заголовків до казки.

Мета. Ознайомити учнів з індійською народною казкою «Чому кажани не з'являються вдень»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, досліджувати медіа; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до книжки, бажання досліджувати природу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Відгадування загадки.

Миші ці удень дримають,
а ночами скрізь літають.

Здогадались, хто вони?

Так, це, звісно, ... (*кажани*).

Марія Пономаренко

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Що вам відомо про кажанів?

- Вправа «Знаю — Хочу дізнатися — Дізнався / Дізналася».

— Що вам відомо про кажанів?

Заповнення першої та другої колонок таблиці.

<i>Знаю</i>	<i>Хочу дізнатися</i>	<i>Дізнався / дізналася</i>

— Чи можемо ми більше дізнатися про цих тварин? Звідки?

- Перегляд відео «Кажани».

Учні сканують QR-код, поданий у підручнику на с. 70, переглядають відео, обмінюються враженнями від побаченого. Визначають, чи дізналися те, що хотіли.

II. Основна частина.

1. Робота над індійською народною казкою «Чому кажани не з'являються вдень» (с. 70-71).

- Вправа «Передбачення».

— Чи могли б ви відповісти на запитання, подане в заголовку?

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Учні почергово читають текст по одному абзацу. Ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного.

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як виникла суперечка між птахами і звірами.

— Прочитайте, як кажани вирішили приєднатися до звірів; до птахів.

— Прочитайте, чому кажани ховаються вдень.

2. Робота зі структурою тексту.

— Пригадайте, з яких частин складається текст.

— Про що йдеться в зачині? В основній частині? У кінцівці?

3. Детальний переказ казки. Робота в парах.

Вправа «Обличчя до обличчя».

4. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Добір заголовків до казки.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Переказати текст від імені кажана.

Урок 60. Литовська народна казка «Королева-лебідка». Ознайомлення з алгоритмом підготовки до виразного читання казки.

Мета. Ознайомити учнів з литовською народною казкою «Королева-лебідка»; вчити працювати за алгоритмами, виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Робота над литовською народною казкою «Королева-лебідка».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки перечитують казку.

— Що трапилося з королевою? Розкажіть про ці перетворення.

- Вправа «Магічний кубик».

Робота в групах.

●	Яка частина казки тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що ця казка?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з казки?
● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
● ● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити персонажам казки?

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 74.
- Ознайомлення з алгоритмом підготовки до виразного читання казки.
- Виразне читання казки.
- Порівняння казок.

За змістом казка схожа на «Кривеньку качечку».

Порівняння казок «Королева-лебідка» і «Кривенька качечка».

Питання для порівняння	Відмінне	Спільне	Відмінне
Назва казки	«Королева-лебідка»	«Кривенька качечка»	
Головні персонажі			
Чарівні перетворення			
Кінцівка казки			

Учні доходять висновку, що в різних народів є схожі за змістом казки.

2. *Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».*

— Що зображено на малюнку?

— До якої частини казки художники намалювали ілюстрацію? Прочитайте.

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття, переживання.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Подумай і скажи».*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які враження від уроку? Що нового дізналися? Де ці знання можна застосувати?

— Сьогодні на уроці ми дізналися про ... Ці знання мені будуть потрібні для ... На уроці я працював / працювала) ...

2. *Домашнє завдання.*

Скласти план казки.

Урок 61. Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник».

Мета. Ознайомити учнів з японською народною казкою «Як собака перетворився на чайник»; вчити виділяти в тексті головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до фольклорної спадщини інших народів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Вправа «Квест».

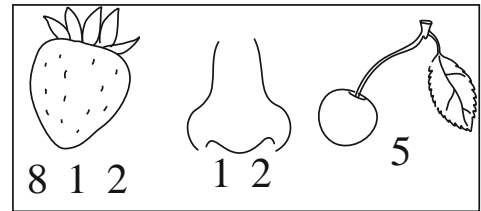
Учні складають із вказаних літер слів *полуниця, ніс, вишня* слово *Японія*.

— Що означає слово *Японія*? (*Назва країни.*)

— Що ви знаєте про цю країну?

- Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні ми ознайомимося з японською народною казкою «Як собака перетворився на чайник».

II. Основна частина.

1. Робота над японською народною казкою «Як собака перетворився на чайник».

- Робота над заголовком.

— Прочитайте і відгадайте загадки, подані в підручнику на с. 75.

— Як ви гадаєте, це казка про тварин чи про чарівні перетворення?

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає казку, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Як ви розумієте висловлювання *бідні, як мак начетверо; не було ні гроша; в кишенях вітер гуляє*?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують казку.

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 76.

2. Удосконалення читацьких навичок.

- Вправа «Диктор телебачення».

Діти читають текст, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Вправа «Щоразу більше».

Учні за сигналом учителя починають читати казку вголос. Читають одну хвилину. Ставлять олівцем позначку, де зупинилися. За наступним сигналом учителя знову починають читати текст спочатку, читають одну хвилину, намагаючись прочитати більше, ніж першого разу. За третім сигналом знову починають читати казку спочатку. Порівнюють кількість прочитаних слів за одну хвилину.

3. Робота з ілюстрацією.

— Що зображено на малюнку?

— Яка частина казки проілюстрована? Прочитайте.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Закінчи речення».

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Сьогодні на уроці я вчився / вчилася...

— Мені найбільше сподобалося...

— Важко було...

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці іншу японську казку, прочитати її.

Урок 62. Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник». Поділ казки на частини. Добір заголовків.

Мета. Продовжити роботу над японською народною казкою «Як собака перетворився на чайник»; вчити ділити текст на логічні частини, добирати до них заголовки; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до фольклорної спадщини інших народів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Робота над японською народною казкою «Як собака перетворився на чайник».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують казку, щоб пригадати зміст.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки разів у тексті згадується слово «чайник»? (*Тринадцять разів.*)

— Прочитайте окличні речення.

— Прочитайте питальні речення.

2. *Поділ казки на частини. Добір заголовків.*

Робота в групах.

Орієнтовно план може бути таким:

1. Бідні дід та баба.
2. Зустріч діда й танукі.
3. Вигадка танукі.
4. Чарівне перетворення танукі.
5. Продаж чайника.
6. Підготовка послушником чайника до чаювання.
7. Розповідь послушника про розмови чайника.
8. Перетворення чайника.

3. *Переказування казки.*

- Вправа «Обличчя до обличчя».

Робота в парах. Діти детально переказують казку, повернувшись одне до одного обличчям, користуючись дібраними заголовками з попереднього завдання.

- Творчий переказ.

— Назвіть персонажів казки.

— Перекажіть казку від імені одного з персонажів: діда, баби, танукі, настоятеля храму.

4. *Розвиток мовлення.*

- Складання іншої кінцівки казки.

— Уявіть, що дідові не вдалося продати собаку. Як тоді могли б розвинути події?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексійна вправа «Долонька».*

Учні роблять помітки на паперових долоньках.

Великий палець — «Мій настрій», вказівний палець — «Що цікавого я вивчив / вивчила сьогодні?», середній — «Що було важко?», підмізинний — «Мені не сподобалося сьогодні», мізинець — «Що я хотів / хотіла б ще вивчити? Що мені було б цікаво?».

2. *Домашнє завдання.*

Завдання на вибір:

- скласти продовження казки «Дід і баба святкують Новий рік»;
- намалювати комікси до казки.

Літературні казки українських і зарубіжних письменників

Урок 63. Урок позакласного читання на тему «Літературні казки».

Мета. Закріпити знання школярів про літературні казки; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, читацькі інтереси. Виховувати бажання читати казки.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

— Сьогоднішній урок позакласного читання ми присвяtimo літературним казкам.

2. *Вправа «Асоціативна павутинка».*

— Діти, які у вас виникають асоціації, коли чуєте слово *казка*?

— Попрацюйте в групах. Складіть асоціативну павутинку «Казка».

3. *«Казкова» розминка.*

— На які дві групи поділяють казки залежно від того, хто їх створив? (*Народні та літературні.*)

— Що таке народні казки? Наведіть приклади.

— Що таке літературні казки? Наведіть приклади.

4. *Робота з виставкою книг.*

— Розгляньте книги на виставці.

— Які збірки літературних казок виставлено?

— Назвіть авторів казок.

— Які казки цих авторів ви читали?

— Чий казки ви хотіли б прочитати?

5. *Робота в групах.*

Учні об'єднуються у групи за прочитаними казками одного автора або за різновидом казок (про тварин, чарівні, побутові). Розказують стисло зміст прочитаних казок, визначають головну думку казки. Учні, які слухають, можуть ставити уточнюючі запитання за змістом.

6. *Самостійне читання казок.*

Учні обирають казку, яка їх зацікавила, самостійно перечитують її. Заповнюють картки.

Читаю для себе	
Назва твору _____	
Жанр твору _____	
Що мене найбільше вразило? _____	
Два запитання до тексту. _____	

7. *Вправи на розвиток уваги.*

— Знайдіть у казках, які ви читали на уроці, речення, що починаються словами:

Це...

Якось...

Невдовзі...

Вранці...

Вона...

Швиденько...

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?

2. *Домашнє завдання.*

Тема наступного уроку позакласного читання «Байка давня і сучасна».

Урок 64. Ольга Дігтяр «Сон жовтого таксі». Створення медіапродукту (афіші-реклами).

Мета. Ознайомити учнів з казкою Ольги Дігтяр «Сон жовтого таксі»; вчити відрізняти літературну (авторську) казку від народної, виділяти в тексті головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, навички роботи в команді під час створення медійних продуктів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки (підручник, с. 77).

— Назвіть види транспорту, які можуть перевозити пасажирів.

Виконання завдання на вибір.

- Скласти сенкан «Автомобіль».
- Скласти «стіну» слів «Транспорт».

II. Основна частина.

1. Робота над казкою Ольги Дігтяр «Сон жовтого таксі» (с. 77-78).

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає казку, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують казку.

— Яке запитання ви поставили б авторці казки?

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 78.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як працювало маленьке жовте таксі.

— Прочитайте, який сон приснився маленькому таксі.

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Метод «Прес».

— Прочитайте виділений вислів. Поясніть, як ви його розумієте. Висловлюйте свої міркування за зразком:

*Я погоджуюсь / не погоджуюсь із висловом, що не слід заздрити комусь.
Я вважаю, що ..., тому що ... . Наприклад, ... Отже, ... (висновок).*

- Визначення головної думки казки.

— Що ви зрозуміли, прочитавши казку?

— Яка головна думка казки? (*Не треба нікому заздрити.*)

2. Робота в парах.

- Розвиток діалогічного мовлення.

Розігрування діалогу «Розмова таксі й автобуса».

- Обговорення проблеми безпечного транспорту.
- Виконання завдання на вибір.

Дібрати загадки про транспорт.

Скласти ребуси про транспорт.

3. Досліджуємо медіа. Створення медіапродукту (афіші-реклами).

— Як ви гадаєте, що повинна містити афіша-реклама?

— Якби ви свою рекламу розмістили в соцмережах, то який підпис додали б?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Створити разом з батьками афішу-рекламу для служби таксі у своєму регіоні.

Урок 65. Ірина Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг». Робота над проектом «Агентство розваг». Створення оголошення, рекламного плаката, візиток. Тестування.

Мета. Ознайомити учнів з казкою Ірини Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг»; навчати формулювати оцінні судження, співвідносити заголовок твору з його змістом, давати оцінку вчинкам дійових осіб; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання бути корисним.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Робота над казкою Ірини Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг».

- Робота над заголовком.

— Що означає слово *агентство*?

Агентство — місцеве (районне і т. ін.) відділення якої-небудь центральної установи або підприємства, а також назва деяких інформаційних або посередницьких установ.

— Чи доводилося вам чути фразеологізм *ведмежа послуга*? Що він означає?

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в групах. Почергове читання тексту по одному абзацу.

— Що вирішив створити ведмідь?

— З якою метою?

— Чи вдалось йому це? Чому?

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Чому казка так називається? Чи можете після читання казки пояснити фразеологізм *ведмежа послуга*? Коли доречно вживати цей вислів?

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Стратегія «Щоденник подвійних нотаток».

Учні самостійно ввіголоса перечитують казку. Під час читання записують у першу колонку таблиці цитати, фрази, які на них справили найбільше враження (викликали схвалення чи, навпаки, непорозуміння / протест). У другій колонці пояснюють, які думки та асоціації викликала записана цитата / фраза, про що вона змушує замислитись, пояснює вчинки.

Фраза з тексту	Мої міркування (Чому саме ця цитата обрана? Про що вона змушує замислитись?)

2. Робота над проектом «Агентство розваг».

Робота в групах. Стратегія «Кластер».

— Уявіть, що ви вирішили створити агентство розваг (ігровий центр тощо).

— Що і в якій послідовності вам потрібно зробити, щоб втілити ваш задум у реальність?

Агентство розваг «_____»

Вибір приміщення, придбання обладнання, набір персоналу, виготовлення реклами,....

3. Тестування за завданнями підручника (с. 81).

4. Досліджуємо медіа. Створення оголошення, рекламного плаката, візиток.

— Чи бачили ви рекламні оголошення? Для чого їх використовують? Де їх розміщують?

— Чи знаєте ви, хто займається виготовленням реклами?

— Чи бачили ви візитки? Для чого їх створюють? Чи хотіли б ви створити свою візитку?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Художньо оформити свою візитку.

Урок 66. Дональд Біссет «Пінгвіня Джо та черепашка Джейн». Дослідження медіа. Складання розповіді від імені персонажа.

Мета. Ознайомити учнів з казкою Дональда Біссета «Пінгвіня Джо та черепашка Джейн»; вчити виділяти у тексті головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання літературних казок, складати розповіді від імені персонажа; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, товариськість.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Досліджуємо медіа.*

— Зіскануйте QR-код, перегляньте відео.

— Що нового ви дізналися? Що вам вже було відомо раніше?

- Діалог «Учень — учень» (робота в парах).

Поставте кілька запитань до відео і запропонуйте відповіді на них своїм однокласникам.

2. *Робота над казкою Дональда Біссета «Пінгвіня Джо та черепашка Джейн».*

- Вправа «Передбачення».

— Прочитайте заголовок казки. Про що, на вашу думку, йтиметься у казці з таким заголовком?

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає казку, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

— Хто головні персонажі казки?

— Як потоваришували пінгвіня і черепашка?

— Поміркуйте, чи можлива така дружба насправді.

- Вправа «Хвости».

Вчитель читає початок речення, учні швидко його відшуковують і читають повністю.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно врівголоса перечитують казку.

— Поставте запитання собі.

— Поставте запитання головним персонажам.

— Поставте запитання автору.

3. *Розвиток мовлення. Складання розповіді від імені персонажа.*

Вправа «Крісло автора».

— Уявіть себе пінгвіням Джо. Розкажіть про свої пригоди. Які відчуття вас супроводжували під час подорожі?

— Уявіть себе черепашкою Джейн. Розкажіть, як ви познайомилися з пінгвіням.

4. *Робота з ілюстраціями.*

— Що зображено на малюнку?

— Які частини казки проілюстровані? Прочитайте.

— Чи хотіли б ви поспілкуватися з персонажами казки?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що корисного для себе ви взяли з сьогоднішнього уроку?

2. *Домашнє завдання.*

Дізнатися, які ще твори написав Дональд Біссет.

Урок 67. Підсумок за розділом «До казки приказка годиться».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «До казки приказка годиться»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати твори, аналізувати і виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, мислення, уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Актуалізація опорних знань.*

— Які твори ми читали на попередніх уроках? (*Казки.*)

— Про що вони? (*Про пригоди, чарівні перетворення, дружбу тощо.*)

— Виконайте завдання на вибір.

○ Дібрати якнайбільше прикметників до іменника *казка*. (*Народна, літературна, чарівна, пригодницька...*)

○ Скласти сенкан «Казка».

Орієнтовний сенкан.

Казка.

Цікава, народна.

Знайомить, повчає, розповідає.

Казки — джерело народної мудрості.

Оповідка.

2. *Повідомлення теми і завдань уроку.*

3. *Повторення відомостей про структуру та зміст розділу. Робота зі змістом підручника.*

— Як називається розділ, який ми завершуємо вивчати?

— З яких підрозділів він складається?

— Скільки творів у розділі?

— Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?

— Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?

— Який із творів ви порадили б прочитати друзям?

4. *Робота з підручником (с. 83-84).*

• Виконання індивідуальних завдань.

• Робота в парах.

Пояснення поданих прислів'їв.

• Виконання тестових завдань.

Правильні відповіді: 1 — б, 2 — б.

— Складіть два тестові завдання за вивченим розділом.

• Виконання завдань на вибір.

Презентація «хмар» слів та лепбуків.

• Робота над проектом «Мандруємо сторінками казок».

Презентація роботи кожної групи.

• Заповнення узагальнюючої таблиці за зразком.

5. *Розвиток мовлення.*

Складання висловлювання «Якби я був / була казкарем / казкаркою».

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Знайти і прочитати літературну казку українського автора.

Давня і сучасна байка. П'єси

Урок 68. Поняття про байку. Леонід Глібов «Чиж та Голуб». Дослідження медіа. Ознайомлення з алгоритмом «Як аналізувати байку». Вивчення байки напам'ять.

Мета. Ознайомити учнів з поняттями «байка», «байкар», «мораль», з байкою Леоніда Глібова «Чиж та Голуб»; вчити виділяти в байці головне, аналізувати її за поданим алгоритмом, вміло використовувати інтонації в усному мовленні, аналізувати вчинки героїв; удосконалювати навички свідомого, виразного читання віршованих творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до інших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над структурою розділу.*

- Прочитайте назву нового розділу.
- Чи знайомі ви з такими творами?
- Перегляньте за змістом, скільки творів у розділі.

2. *Поняття про байку.*

Ознайомлення з теоретичним матеріалом, поданим у підручнику (с. 85).

- Байка — це віршований чи прозовий твір?
- Хто або що може бути персонажем байки?
- Як називають повчальний висновок байки?
- Як називають авторів байок?

3. *Робота над байкою Леоніда Глібова «Чиж та Голуб».*

- Досліджуємо медіа.
- Зіскануйте QR-код, послухайте байку.
- Хто дійові особи байки?
- Яка розмова відбулася між Голубом та Чижем?
  - «Щоденні 5». Читаю для себе. Вправа «Бджілки».

Напівголосне читання учнями байки, кожен — у своєму темпі.

- Якими словами байкар передає головний зміст байки?
- У якому темпі слід читати байку?
- Після яких слів потрібно зробити найдовшу паузу?
  - Виконання завдань, поданих після байки на с. 85.
  - Робота з алгоритмом «Як аналізувати байку».

Аналіз байки за алгоритмом.

4. *Характеристика персонажів.*

	Голуб	Чиж
Позитивні риси		
Негативні риси		

5. *Розвиток мовлення.*

Метод «Прес».

— Висловлюйте свої міркування за зразком:

Я схвалюю/я засуджую вчинок голуба. Я вважаю, що..., тому що... .

Наприклад, ... Отже, ... (висновок).

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Вивчити напам'ять байку Леоніда Глібова «Чиж та Голуб».

Урок 69. Езоп «Рибалка з сопілкою». Аналіз байки. Інсценізація байки.

Мета. Продовжити роботу над літературним жанром «байка», ознайомити з байкою Езопа «Рибалка з сопілкою»; вчити виділяти в байці головне, аналізувати її за алгоритмом, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, навички вмілого використання інтонацій в усному мовленні, вміння аналізувати вчинки героїв. Виховувати бажання досягати мети, повагу до інших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

Робота над байкою Езопа «Рибалка з сопілкою».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає байку, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

— Якими словами байкар передає головний зміст байки?

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Як ви розумієте вислови *нескінчений танець хвиль, носа з води не висунула, забилася на березі*?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують байку.

— Чого нас навчає байка? Яка її мораль?

- Вправа «Дуель».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаної байки.

- Удосконалення читацьких навичок.
- Вправа «Хвилі».

Вчитель задає тон і темп читання. Текст байки читають так, ніби хвиля прибивається до берега і відходить від нього: тихо — голосніше — голосно — тихіше — тихо — голосніше.

- Вправа «Диктор телебачення».

Учні читають текст байки, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Робота за алгоритмом «Як аналізувати байку».

Аналіз байки за алгоритмом (с. 85).

- Виконання завдань, поданих після байки на с. 86.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як умів грати рибалка на сопілці. Якою була його гра?

— Прочитайте, що одного разу вранці зробив рибалка.

— Прочитайте, що зробив рибалка, коли гра на сопілці не допомогла.

- Інсценізація байки.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Три — два — один».

Назвати (записати) три факти, які були новими, цікавими, несподіваними на уроці.

Назвати (записати) два факти, які здалися нецікавими, некорисними, або вже були відомі учням.

Назвати (записати) один факт, який хотілось би вивчити детальніше, поглибити знання.

3. Домашнє завдання.

Виразно читати байку в особах.

Урок 70. Урок позакласного читання на тему «Байка давня і сучасна».

Мета. Узагальнити знання учнів про байку, її структуру; вчити виділяти в байках головне, аналізувати їх за відомим алгоритмом; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних та прозових байок різних авторів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

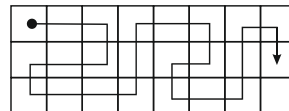
1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Лабіринт.

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів. (*Байки — скарбниця мудрості.*)

Б	а	й	н	и	ц	с	т
—	и	к	б	м	я	о	і.
с	к	а	р	у	д	р	

— Як ви розумієте цей вислів?

— Урок позакласного читання присвяtimo байкам.

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

— Пригадайте, що називаємо байкою.

— Якими можуть бути байки? (*Прозовими і віршованими.*)

2. Робота з виставкою книг.

— Розгляньте книги на виставці. Що їх об'єднує? (*Це збірки байок.*)

— Прочитайте прізвища авторів байок. (*Леонід Глібов, Олександр Лук'яненко, Олена Пчілка, Петро Ребро...*)

— Уявіть, що ви випадково зустрілися з авторами збірок. Про що ви хотіли б у них запитати? (*Де ви навчалися? Про що була ваша перша байка? Де ви берете ідеї для написання байок?...*)

3. Обговорення прочитаних творів.

- Робота в групах.

У групи об'єднуються учні, які читали твори одного автора. Після читання кожної байки визначають мораль. Аналізують кілька байок за алгоритмом, вивченим на попередніх уроках. Обирають одну з байок для інсценізації або читання в особах.

- Вправа «Інтерв'ю».

— Інсценізація якої байки вам найбільше сподобалася?

— Хто переконливо продемонстрував особливості характеру свого персонажа?

4. Читання байок.

Учні обирають збірки з виставки, готуються до виразного читання байки перед класом.

— Хто майстерно прочитав байку?

— Які висновки ви зробили для себе після слухання байок?

5. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання реклами байки.

— Обговоріть, яку байку можна прорекламувати, щоб її прочитали учні з інших груп. Створіть рекламний буклет. Обдумайте, які кольори, шрифти дібрати, щоб зацікавити читачів. Зробіть малюнки, можете «закодувати» заголовок чи прізвище автора тощо.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Казкова скринька».

Учні називають (складають у скриньку) свої враження від уроку.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Українські поети дітям».

Урок 71. Петро Ребро «Віслюк і Журавель». Аналіз байки. Складання порад для персонажа байки.

Мета. Продовжити роботу над літературним жанром «байка», ознайомити з байкою Петра Ребра «Віслюк і Журавель»; вчити виділяти в байці мораль, аналізувати її за алгоритмом, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння аналізувати вчинки персонажів. Виховувати почуття поваги до інших.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.**

Відгадування загадок.

Він для коника рідня,
із візком біжить щодня.
Працьовитий цей малюк
називається ... (віслюк).

З довгим дзьобом і ногами
між болотами, лугами
ходить-бродить, діток має,
а на зиму відлітає. (Журавель)

Леся Вознюк

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Що спільного між віслюком і журавлем?

— Чи могли б вони потоваришувати? Якою ви уявляєте таку дружбу?

— Український поет, байкар Петро Ребро склав байку «Віслюк і Журавель». Ознайомимося з байкою, пересвідчимося, чи може бути така дружба.

II. Основна частина уроку.**1. Робота над байкою Петра Ребра «Віслюк і Журавель».**

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає байку.

— Чи зацікавила вас байка?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно впівголоса перечитують байку.

— Скільки строф у байці? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

— Чого нас навчає байка? Яка її мораль?

- Аналіз байки за алгоритмом «Як аналізувати байку» (підручник, с. 85).
- Виконання завдань, поданих після байки на с. 87.

2. Робота в парах.

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

— Поставте один одному запитання за змістом байки.

- Розвиток мовлення.

Складання порад для Віслюка.

— Як ви гадаєте, чи дотримається Віслюк ваших порад?

- Установлення відповідності між рисами характеру людини і тваринами, які їх уособлюють.

— Чи впізнали ви себе?

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Дібрати прислів'я про тварин.

Урок 72. Поняття про п'єсу. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці».

Мета. Ознайомити учнів з поняттям «п'єса», її структурою, з п'єсою Юлії Хандожинської «Подаруй книгу бібліотеці»; удосконалювати навички свідомого, виразного читання творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати, повагу до книг, бажання їх берегти.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Учитель проєктує на екран вірш-загадку.

Бачить — не бачить, чути — не чує, мовчки говорить, добре мудрує. Кривду соромить, правди навчає, часом жартує, смішки справляє, — люба розмова; дай, боже, діти,	з нею довіку знатись-дружити. Хто ж то така в світі щаслива, мудра, правдива і жартівлива? Як не вгадали, стану в пригоді, річ коротенька: книжка, та й годі.
--	--

Леонід Глібов

Джерело: http://web.archive.org/save/http://ukrlit.org/hlibov_leonid_ivanovych/bachyt_ne_bachyt

- Які слова допомогли вам здогадатися, що йдеться про книжку?
- Чи може книжка бути персонажем вірша, казки, байки? А п'єси?
- Що, на вашу думку, означає слово *п'єса*?
- Сьогодні ми ознайомимося з новим літературним жанром «п'єса», її особливостями.

II. Основна частина.

1. Ознайомлення з теоретичним матеріалом.

Учні читають теоретичний матеріал на с. 88.

— Отже, п'єса — це твір, призначений для театральної вистави. Її читають за ролями. У тексті драматург (автор) подає описи місць, де відбувається дія (ремарки). А дійові особи говорять діалогами чи монологами. Прочитайте заголовок п'єси. Зверніть увагу на перелік дійових осіб.

2. Читання тексту п'єси.

- Робота в групах.

У групі стільки учнів, скільки дійових осіб. Читають п'єсу одразу за особами.

- Зверніть увагу, у кого роль найбільша, а в кого найменша.
- Хто персонажі п'єси?
- Що в п'єсі реальне, а що казкове?

3. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Складання сенкана зі словом *книга*.

Книга.
Цікава, пізнавальна.
Розповідає, навчає, розвиває.
Книга вчить у світі жити.
Учитель.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Розказати зміст п'єси.

Урок 73. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці». Складання плану п'єси. Розігрування п'єси.

Мета. Продовжити роботу над п'єсою Юлії Хандожинської «Подаруй книгу бібліотеці»; удосконалювати навички свідомого, виразного читання творів, збагачувати словниковий запас учнів, складати план п'єси. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, акторські здібності. Виховувати, повагу до книг, бажання їх берегти.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Актуалізація опорних знань. Повідомлення теми уроку.*

— Пригадайте, який за жанром твір ми читали на попередньому уроці. (*Ми читали п'єсу.*)

— Чим п'єса відрізняється від казки, оповідання?

— Як називають авторів п'єс? (*Драматурги.*)

— Сьогодні ми продовжимо роботу над твором Юлії Хандожинської «Подаруй книгу бібліотеці».

2. *Робота над твором.*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують п'єсу.

— З якою інтонацією потрібно читати слова персонажів?

- Виконання завдань, поданих після тексту.
- Робота в групах.

— На скільки частин можна поділити п'єсу?

— Які заголовки можна дібрати до цих частин?

3. *Розвиток мовлення.*

Робота в парах. Характеристика дійових осіб.

— Які характерні риси має кожен персонаж твору?

— Які ролі ви хотіли б виконувати? Чому?

4. *Ознайомлення з алгоритмом «Щоб розіграти п'єсу» (с. 89).*

— Діти, а ви хочете побувати в театрі?

— Уявіть, що ви — режисер цієї п'єси і перед вами сидять артисти іншого театру. Ви повинні стисло розказати про те, як розгортається дія п'єси: зачин, основна частина, кінцівка.

— Пропоную розіграти п'єсу.

5. *Визначення головної думки твору.*

— Що ви зрозуміли, прочитавши та розігравши п'єсу?

— Яка головна думка твору? (*Треба дбайливо ставитися до книг.*)

— Який плакат намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Чи сподобалось вам бути акторами?

— Що нового дізнались?

— Що зацікавило?

2. *Вправа «Незакінчене речення».*

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

3. *Домашнє завдання.*

Намалювати плакат на тему «Подаруй книгу бібліотеці», презентувати його шкільній чи дитячій бібліотеці.

Урок 74. Володимир Нагорняк «Урок виховання». Розігрування п'єси.

Мета. Ознайомити учнів з п'єсою Володимира Нагорняка «Урок виховання»; вчити інсценізувати п'єсу, виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі та акторські здібності, мовлення, вміння передавати інтонацією почуття дійових осіб; вчити знаходити слова, які характеризують дійових осіб. Виховувати бажання вчитися, повагу до людей похилого віку.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи вважаєш ти себе вихованою людиною?	Ні, ...
Висновок		

- Що означає бути вихованим?
- Хто і коли вас виховує?
- У чому проявляється ваша вихованість?
- Сьогодні ми ознайомимося з п'єсою Володимира Нагорняка «Урок виховання».

II. Основна частина.

1. Робота над твором (с. 90-91).

- Ознайомлення з переліком дійових осіб.
- Прочитайте, хто є дійовими особами п'єси.
- Чи можете за цим списком передбачити, де відбуватимуться події?

- Читання тексту за ролями.

Учні працюють у групах за кількістю персонажів.

— Прочитайте п'єсу спочатку для ознайомлення, а потім постарайтеся голосом, мімікою передати настрій кожного персонажа.

— Чи правильно ви визначили місце, де відбувалися події?

- Виконання завдань, поданих після тексту.
- Кому з персонажів ви симпатизуєте?
- Чиї вчинки вас засмутили?

2. Робота в групах.

- Складання усних висловлювань.

Учні висловлюються про свої спостереження за поведінкою ровесників у транспорті, наводять позитивні та негативні приклади з власного досвіду.

- Визначення головної думки твору.
- Що ви зрозуміли, прочитавши п'єсу?
- Яка головна думка твору? (*Стався з повагою до всіх пасажирів, особливо до літніх людей.*)

— Які заклики ви помістили б у громадському транспорті, щоб нагадувати пасажирам про правила поведінки?

— Придумайте, які піктограми можна розробити.

- Повторення алгоритму «Щоб розіграти п'єсу...».
- Інсценізація.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Довести, що «Урок виховання» — казка. Назвати, які казкові перетворення є у творі.

Урок 75. Підсумок за розділом «Давня і сучасна байка. П'єси».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Давня і сучасна байка. П'єси»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати твори, аналізувати, виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, мислення, уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Учитель проєктує на екран рядки Леоніда Глібова.

Здається, байка просто бреше,
а справді — ясну правду чеше,
нікого в світі не мине.
Читайте, згадуйте мене!

— Чи погоджуєтеся ви з думкою байкаря, що байка, хоч схожа на вигадку, насправді викриває негідні вчинки людей?

— Чи можна, на вашу думку, поставити п'єсу за змістом байки?

— Отож, сьогодні підіб'ємо підсумки за розділом, який ми вивчали на останніх уроках.

II. Основна частина уроку.

1. Створення асоціативного ланцюжка.

Робота в парах.

— Складіть якнайдовший ланцюжок ознак до слова *байка*.

Байка (*яка?*) народна, авторська, поетична, прозова, повчальна...

2. Повторення відомостей про структуру та зміст розділу.

Робота зі змістом підручника.

— Як називається розділ, який ми завершуємо вивчати?

— З яких підрозділів він складається?

— Скільки творів у розділі?

— Твори яких авторів вам доводилося читати раніше?

— Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?

— Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?

— Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?

— Який із творів ви порадили б прочитати друзям?

3. Робота з підручником.

- Виконання завдань, поданих на с. 92 підручника.

Установлюючи відповідність між заголовками байок та мораллю, визначають, що байці «Чи ж та Голуб» відповідає прислів'я *Хто сміється, тому не минеться*; байці «Рибалка з соплкою» — прислів'я *Хто не працює, той не їсть*; байці «Віслик і Журавель» — *Не вчи орла літати*.

- Робота в групах.

Оформлення афіші до п'єси.

Усні висловлювання щодо уривків творів.

Заповнення узагальнюючої таблиці за зразком, поданим у підручнику.

4. Розвиток мовлення.

— Спробуйте скласти свою байку (прозову), персонажами якої були б речі, які «живуть» у ваших наплічниках.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Створити комікс або ілюстрацію до улюбленої байки.

Поезія — це завжди неповторність... Поетичне намисто

Урок 76. Ознаки поетичних творів. Сашко Дерманський «Чесне слово!». Ознайомлення з алгоритмом виразного читання поетичного твору.

Мета. Ознайомити учнів з розділом «Поезія — це завжди неповторність», його структурою, з віршем Сашка Дерманського «Чесне слово!» та алгоритмом виразного читання поетичного твору; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати спостережливість.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слова за поданими кодами.

	<i>а</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	<i>г</i>	<i>ґ</i>	<i>Код 1. 2в, 1а, 2а, 1б, 1в, 1г, 2б, 2а.</i>
1	о	т	и	ч	м	
2	е	н	п	а	с	<i>Код 2. 2б, 2г, 1г, 1в, 2г, 1б, 1а.</i>

Учні розшифровують слова *поетичне, намисто*.

— Що означає слово *намисто*? (*Прикраса з камінчиків, перлів, яку носять на шії*.)

— Яким ви уявляєте поетичне намисто?

— Які слова «заховалися» у слові *намисто*? (*Сом, сам, син, тин, тис, том, сто, сито, мито, со-ти, ноти*.)

— Сьогодні ми починаємо працювати над новим розділом.

II. Основна частина.

1. Робота зі змістом підручника.

— Перегляньте зміст на с. 143. Визначте, з яких підрозділів складається розділ.

— Хто автори поетичних творів?

— Чиї твори ви вже читали?

2. Ознайомлення з теоретичним матеріалом (с. 93).

— Які ознаки поетичних творів?

— Як підготуватися до виразного читання твору?

3. Робота над віршем Сашка Дерманського «Чесне слово!».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно врівголоса перечитують вірш.

— Доведіть, що «Чесне слово!» — вірш.

— Скільки строф у вірші?

— Який загальний настрій вірша? (*Бадьорий, веселий*.)

— Прочитайте слова, які створюють настрій вірша.

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 93.
- Добір рим.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Скласти своє висловлювання «Чесне слово».

Урок 77. Урок позакласного читання на тему «Українські поети дітям».

Мета. Ознайомити учнів із творчістю українських поетів; вчити виділяти у віршах головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання читати поетичні твори.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.**

- Який розділ підручника ми почали вивчати?
- Сьогодні ми поринемо у світ поетичного слова.

II. Основна частина.**1. Робота з виставкою книг.**

- Зверніть увагу на книжкову виставку.
- Назвіть авторів книг (збірок).
- Чиї вірші ви читали?
- Перегляньте книги. Які з них ілюстровані?
- Хто виконав ілюстрації?

2. Змагання «Найкращий декламатор».

Учні працюють у групах.

У кожній групі декламують вірші, підготовлені до уроку. Визначають тему кожного вірша. Декламатори пояснюють, чому саме цей вірш обрали.

Визначають кращих декламаторів.

3. Читання віршів.

Учні обирають вірш, готуються прочитати його перед класом.

Після читання учні ставлять запитання за змістом вірша; просять назвати слова, що римуються; довести, що прочитаний твір — вірш; визначити слова, які створюють настрій вірша тощо.

- Яка тема вірша?
- Які картини ви уявляли, читаючи вірш?
- Чому саме такий тон і темп читання ви обрали?
- Які образні вислови є у вірші?
- Чому вірш має такий заголовок?
- Який інший заголовок можна дібрати до вірша?

4. Розвиток мовлення.

Робота в парах.

- А ви хотіли б спробувати скласти вірші?
- Що, на вашу думку, треба вміти, щоб скласти вірш?
- Розіграйте діалог «Рими добираємо — віршики складаємо».

Орієнтовно діалог може бути таким:

— Добери кілька рим до слова *парта*.

— Карта, Марта, варта...

— Я вже можу скласти віршик:

Люба попросила Марту

витерти від пилу парту.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

- Чиї вірші вам запам'яталися?
- Які завдання ви виконували із задоволенням?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Тарас Шевченко».

Урок 78. Катерина Міхаліцина «Гусінь-фантазерка». Дослідження медіа. Настрій вірша.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Катерини Міхаліциної «Гусінь-фантазерка»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, любов до природи, бажання її берегти та досліджувати.

Перебіг уроку

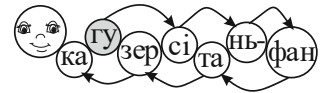
I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

— Прочитайте склади, рухаючись за стрілками. (Гусінь-фантазерка.)

— Що означає слово *фантазерка*? Доберіть до нього синоніми. (Мрійниця, вигадниця.)

II. Основна частина.

1. Досліджуємо медіа.

— Зіскануйте QR-код. Перегляньте відео.

— Що з побаченого вас здивувало?

— Чи доводилося вам спостерігати за гусінню, метеликами?

2. Робота над віршем Катерини Міхаліциної «Гусінь-фантазерка».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

— Скільки строф у вірші?

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 94.
- Гра «Так — ні».

1	2	3	4	5	6
+	–	+	+	–	+

1. У гусені були товсті ноги.

2. Бабки й метелик сиділи на ромашках.

3. Гусінь мала окуляри.

4. Гусінь уявляла, що окуляри — це фари.

5. Рейки з пилу зробили цвіркуни.

6. Щоб бути схожою на трамвай, гусінь хоче причепитися до травинки.

3. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Вправа «Одинадцятислів'я». Це текст, який складається з 11 слів (значущих і службових), розташованих у п'яти рядках (1, 2, 3, 4, 1 слів у кожному рядку відповідно). Перший рядок — колір, якість (1 слово: прикметник). Другий рядок — «про що пишу» (2 слова: прикметник + іменник). Третій рядок — тема розширюється (3 слова). Четвертий рядок — про себе (4 слова). П'ятий рядок — результат, висновок (1 слово).

Зразок:

Волохата.

Товстонога фантазерка.

Це маленька ненажера.

Я люблю їх досліджувати.

Тваринка.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Вивчити вірш напам'ять.

Урок 79. Коліскові пісні. Алла Мігай «Тане вечір, ніч близенько» (дослідження медіа). Олександр Олесь «Над коліскою». Складання списку коліскових пісень.

Мета. Ознайомити учнів з колісковими піснями, їх особливостями, з віршем Олександра Олеся «Над коліскою» та колісковою Алли Мігай «Тане вечір, ніч близенько»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати родинні цінності.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Відгадування загадки.

Без рук, без ніг кланяється у кожен бік. (*Коліска*)

Джерело:

<http://web.archive.org/save/https://www.google.com/search?q=%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%B0+%D0%BF%D1%80%D0%BE+%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83&aq=%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%B0+%D0%BF%D1%80%D0%BE+%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83&aqs=chrome..69i57.4892j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

— Для чого потрібна коліска?

— Доберіть спільнокореневі слова до слова *коліска*. (*Коліскова, колісати, колісанка*.)

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

<i>Так</i>	<i>Проблема</i>	<i>Ні</i>
Так, ...	Чи потрібно знати коліскові?	Ні, ...
Висновок		

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

— Зіскануйте QR-код. Послухайте коліскову Алли Мігай.

— Який у вас настрій після слухання?

— Коли співають коліскові?

2. Робота над віршем Олександра Олеся «Над коліскою».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій в учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 95.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як поет називає сина.

— Прочитайте, яких тварин згадує поет у вірші.

3. Розвиток мовлення.

Складання списку коліскових пісень.

Учитель може запропонувати назви коліскових, учні складають список за абеткою: «Ніченька іде», «Кольорові сни», «Сонько-дрімко», «Ой ходить сон коло вікон», «Тане вечір, ніч близенько», «Ой люлі, люлі», «Ой спи, дитя» тощо.

4. Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».

— Що зображено на малюнку? Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Підготувати до виконання / декламування свою улюблену коліскову.

Урок 80. Олена Пчілка «Тямущий котик». Складання висловлювання за змістом прочитаного.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Олени Пчілки «Тямущий котик»; вчити виділяти у вірші головне, складати висловлювання за змістом прочитаного; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати кмітливість, бажання вчитися.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.****II. Основна частина уроку.****1. Робота над віршем Олени Пчілки «Тямущий котик».**

— Що означає слово *тямущий*? Доберіть до нього синоніми. (*Кмітливий, розумний, метикуватий, догадливий, мудрий...*)

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій в учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно в співголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

Самостійне мовчазне читання учнями вірша.

— Хто головний герой вірша?

— Як поетеса ставиться до котика? Як вона його називає?

— Продовжте речення.

Котик (*який?*) ..., ...

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 96.
- «Щоденні 5». Висловлююсь за змістом прочитаного.

— Доведіть, що котик був тямущим. Висловлюйте свої думки за зразком, поданим у підручнику.

2. Розвиток мовлення.

- Робота в групах. Складання сенканя.

Котик.

Кмітливий, тямущий.

Читає, співає, розказує.

Наш котик — розумна тваринка.

Муркотун.

- Гра «Так — ні».

1	2	3	4	5	6
+	—	+	—	+	+

1. Цей віршик про котика.

2. Котик їздить на велосипеді.

3. Котик читає книги.

4. Котик ледачий.

5. Котик тямущий.

6. Котик співає пісні.

3. Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».

— Що зображено на малюнку? Яким ви уявляєте котика?

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.****2. Домашнє завдання.**

Підготувати цікавинки про котів.

Урок 81. Дослідження медіа «Весняні квіти». Олена Пчілка «Весняні квіти». Визначення настрою вірша. Катерина Білокур «Квіти» (репродукція).

Мета. Ознайомити учнів з віршем Олени Пчілки «Весняні квіти», репродукцією картини Катерини Білокур «Квіти»; вчити досліджувати та аналізувати медіапродукт, визначати настрій вірша, удосконалити навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання берегти природу, вивчати її.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Досліджуємо медіа. Бесіда про первоцвіти, їх роль у природі, збереження.*

— Зіскануйте QR-код. Перегляньте відео «Весняні квіти».

— Що з побаченого вас здивувало?

2. *Робота над віршем Олени Пчілки «Весняні квіти».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

Визначення настрою вірша.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Вправа «Бджілки».

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

— З яким настроєм читатимете вірш?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 97.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, з чим поетеса порівнює весну.

— Прочитайте, які квіти згадуються у вірші.

— Прочитайте, з чим поетеса порівнює квіти.

— Назвіть парами слова, що римуються.

- Вправа «Хто краще?».

Конкурс на краще читання вірша.

3. *Робота з репродукцією картини Катерини Білокур «Квіти».*

Обговорення репродукції картини за завданнями підручника.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Усмішка».*

Учні в парах беруться за руки й дарують одне одному усмішку: кожен повертається до свого сусіда / сусідки і, сказавши те, що викликало в ньому / ній захоплення і побажавши йому / їй чогось гарного, усміхається. Вчитель дякує класу за роботу.

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Підготувати повідомлення про первоцвіти.
- Підготувати цікавинки про первоцвіти.
- Підготувати загадки про первоцвіти.
- Дослідити, які ще картини малювала Катерина Білокур.

Урок 82. Дослідження медіа «Леся Українка». Леся Українка «Вишеньки». Словесне малювання за прочитаним.

Мета. Ознайомити учнів із життєвим і творчим шляхом видатної української поетеси Лесі Українки; ознайомити з віршем Лесі Українки «Вишеньки»; вчити виділяти у вірші головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вивчати поезію українських поетів.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

- Зіскануйте QR-код. Перегляньте відео «Що вам відомо про життя Лесі Українки?».
- Що з побаченого вам було відомо?
- Що дізнались нового?
- Що вас здивувало?
- Яке справжнє ім'я та прізвище Лесі Українки?
- У скільки років навчилася читати майбутня поетеса?
- У скільки років написала свій перший вірш?

2. Робота над віршем Лесі Українки «Вишеньки».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Вправа «Бджілки».

- У якому темпі слід читати вірш?
- Після яких слів потрібно зробити найдовшу паузу?
- Скільки строф у вірші?
- З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?
- Розкажіть зміст вірша прозою.
  - Виконання завдань, поданих після вірша на с. 97.
  - Вправа «Установи послідовність».

Дівчаточко й хлоп'яточко під деревцем скачуть.
Ой того ми так високо вирости на гіллі...
Поблискують черешеньки в листі зелененькім...
Раді б вишню з'їсти, та високо лізти.
  - Добір рим. Робота в парах.
Один учень читає слово, інший шукає до нього риму.

3. Словесне малювання за прочитаним.

- Які картини поставали у вашій уяві під час читання вірша?
- Яку ілюстрацію ви намалювали б до вірша?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Намалювати ілюстрацію до вірша.
- Дібрати кілька цікавих фактів з життя Лесі Українки.
- Вивчити вірш напам'ять.

Шевченкове слово в віках не старіє

Урок 83. Дослідження медіа «Дитячими шляхами Тараса Шевченка». Українська народна казка Поділля «Про Тараса Шевченка». Зіставлення казки з біографічними даними. Складання плану казки.

Мета. Ознайомити учнів з українською народною казкою Поділля «Про Тараса Шевченка»; вчити виділяти головне, зіставляти зміст казки з біографічними даними; удосконалити навички свідомого, виразного читання; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння складати план казки. Виховувати цікавість до творчості Тараса Шевченка.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*
2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

- Зіскануйте QR-код. Перегляньте відео «Дитячими шляхами Тараса Шевченка».
- Що з побаченого вам було відомо? Що дізнались нового? Що вас здивувало?

2. Складання асоціативної навутички «Тарас Шевченко».

3. Робота над українською народною казкою Поділля «Про Тараса Шевченка».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Що в казці відповідає дійсності?
  - Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного.

- Виконання завдань, поданих після казки на с. 99.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, якою була сім'я Тараса.

— Прочитайте про зустріч зі старою бабусею, її віщування.

— Прочитайте, яке лихо трапилося в родині Тараса.

— Прочитайте, що подарувала доля Тарасові.

— Прочитайте про заслання Тараса.

- Вправа «Магічний кубик».

•	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
• •	Про що ця казка?
• • •	Що нового ти дізнався / дізналася з казки?
• • •	Які нові слова тобі запам'яталися?
• • • •	Які запитання ти хочеш поставити персонажам?
• • • • •	Над чим варто задуматися після читання казки?

4. Поділ казки на частини. Складання плану.

Зразок плану:

1. Зустріч мами з віщункою.	4. Цвіт терну.
2. Народження сина.	5. Заслання Тараса.
3. Подарунок долі.	6. Останній дарунок долі.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Підготувати цікаві факти про життя та творчість Тараса Шевченка.
- Підготуватися до детального переказу казки за планом.

Урок 84. Урок позакласного читання на тему «Тарас Шевченко».

Мета. Продовжити ознайомлення учнів з життєвим шляхом Тараса Григоровича Шевченка, його творчою спадщиною; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів, зацікавити школярів прочитаним і почутим. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння робити висновки. Виховувати бажання вчитися, читацькі інтереси, повагу до історичного минулого нашого народу, повагу до творчої спадщини поета та митця.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над темою уроку.*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

— Тарас Григорович Шевченко прожив усього 47 років, із них 24 роки був у кріпацтві, 10 років у солдатській неволі на засланні і лише 13 років — вільною людиною. Але його ім'я знають у всьому світі. Воно вічне в пам'яті нашого народу та дороге для кожного з нас.

Ім'ям Тараса Шевченка названо вулиці міст і сіл України, створено музеї в Києві та на його батьківщині. Його ім'я носить Київський національний університет. Також щорічно присвоюють Державну премію імені Т. Шевченка за найкращі досягнення в літературі та мистецтві.

— Що ще вам відомо про життя та творчість Тараса Шевченка?

— Яка книга видатного українця є для нас святиною та відома на увесь світ? Чому вона має таку назву?

— Нині в «Кобзарі» 228 творів (коли він друкувався вперше, то їх було лише 17). Поезію Тараса Шевченка перекладено більш ніж ста мовами світу.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Аналіз прочитаних віршів за планом.

Прочитай виразно вірш.

Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

Назви персонажів. Поміркуй, як поет ставиться до них. Поясни, чому ти так думаєш.

Якщо у вірші є картини природи, розкажи про них.

Попрацюй над інтонацією (сила голосу, темп, логічні наголоси).

Постав запитання до вірша. Яке питання ти б хотів / хотіла поставити поету?

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах. Складання сенкана.

Шевченко.

Мудрий, талановитий.

Пише, малює, прославляє.

Вірші Шевченка житимуть віки.

Поет.

3. *Досліджуємо медіа.*

Учні роблять колективне селфі з «Кобзарем».

— Які почуття вас переполюють?

— Якби ви це фото розмістили в соцмережах, то який підпис додали б?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Що нового ви дізналися на сьогоднішньому уроці?

— Що вас найбільше вразило?

2. *Домашнє завдання.*

Тема наступного уроку позакласного читання «Весна, весна-весняночка».

**Урок 85. Марія Хоросницька «Свято». Тарас Шевченко «Автопортрет» (репродукція).
Олег Шупляк «Кобзар» (репродукція).**

Мета. Ознайомити учнів з віршем Марії Хоросницької «Свято», репродукціями картин Тараса Шевченка «Автопортрет» та Олега Шупляка «Кобзар»; удосконалити вміння аналізувати поетичний твір, вчити виділяти в ньому головне; удосконалити навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати вміння аналізувати творчість митців через різні види мистецтва, критичне мислення, творчі здібності, культуру мовлення. Виховувати любов і шану до мистецтва.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Марії Хоросницької «Свято».*

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій та почуття викликав вірш.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Вправа «Бджілки». Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші?

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

— З яким настроєм читатимете вірш?

Вправа «Хто краще?».

Конкурс на краще виразне читання вірша.

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 100.

2. *Розвиток мовлення.*

Робота в групах.

— На попередніх уроках ми вивчали творчість Тараса Шевченка. У вас уже склалися певні враження від його творчості. Закінчіть речення:

Для мене Т. Г. Шевченко — це...

3. *Робота з репродукціями картин.*

- Тарас Шевченко «Автопортрет».

— Що таке портрет? Автопортрет?

— Кого ви бачите на картині? Який в поета погляд? Які використано кольори?

- Олег Шупляк «Кобзар».

— Що ви бачите на картині?

— До якого вірша Тараса Шевченка ви помітили сюжет?

— Картини відомого сучасного українського художника Олега Шупляка називають двовзорами (картинами з подвійним змістом), або картинами-ілюзіями, оскільки в них прихований подвійний сюжет.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Незакінчене речення».*

Я	
зумів / зуміла	навчився / навчилася

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Підготуватися до виразного читання поезії Марії Хоросницької «Свято».
- Вивчити напам'ять вірш Марії Хоросницької «Свято» (за бажанням).
- Провести дослідження «Хто малював портрети Тараса Шевченка».

Урок 86. Тарас Шевченко «Тополя». Дослідження медіа. Складання «хмари» слів. Тестування. Вивчення вірша напам'ять.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Тараса Шевченка «Тополя»; вчити виділяти у вірші головне, удосконалювати вміння аналізувати поетичний твір, навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати вміння аналізувати творчість митців через різні види мистецтва, критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати культуру мовлення.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Досліджуємо медіа.*

- Зіскануйте QR-код. Послухайте декламування вірша Тараса Шевченка «Тополя».
- Які почуття у вас після прослуханого?
- Який настрій вірша?

2. *Робота над віршем Тараса Шевченка «Тополя».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

- Скільки строф у вірші?
- З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?
  - Виконання завдань, поданих після вірша на с. 101.
  - Вибіркове читання.
- Прочитайте дієслова, які стосуються вітру.
- Прочитайте дієслова, які стосуються козака.
- Прочитайте, що поет пише про поле. З чим порівнює?

3. *Тестування.*

Учні виконують тестові завдання, подані в підручнику.

Правильні відповіді: 1 — а; 2 — в; 3 — в; 4 — б.

4. *Розвиток мовлення.*

Складання «хмари» слів «Тарас Шевченко».

Робота в групах. Учні можуть дібрати слова *поет, художник, кобзар, співець, поезія, вірші, природа, Україна, символи, кріпак, заслання* тощо.

5. *Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».*

- Що зображено на малюнку?
- Які кольори переважають на малюнку? Чому художники використали їх?
- Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Незакінчене речення».*

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмію ...

Я переконався / переконалася ...

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Підготуватися до виразного читання вірша Тараса Шевченка «Тополя».
- Вивчити напам'ять вірш Тараса Шевченка «Тополя».

Урок 87. Підсумок за розділом «Поезія — це завжди неповторність...».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Поезія — це завжди неповторність...», удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати твори, аналізувати й виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, мислення та уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Емоційне налаштування.

II. Основна частина уроку.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Які твори ми читали на попередніх уроках? (*Поетичні твори.*)
- Про що вони? (*Про пригоди, любов до рідного краю тощо.*)

2. Створення асоціативного ланцюжка до слова «вірш».

Вірш — поезія, лірика, поет, поетеса, повчальна, патріотична...

3. Оголошення теми і завдань уроку.

— Сьогодні ми підіб'ємо підсумок за розділом «Поезія — це завжди неповторність...».

4. Повторення відомостей про структуру та зміст розділу. Робота зі змістом підручника.

- Як називається розділ, який ми завершили вивчати?
- З яких підрозділів він складається?
- Скільки творів у розділі?
- Твори яких авторів вам доводилося читати раніше?
- Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
- Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?
- Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?
- Який із творів ви порадили б прочитати друзям?
- Які твори, крім поетичних, траплялися в розділі? (*Казка, відео, репродукції.*)
- Як ви гадаєте, чому вони є в цьому розділі? (*Вони доповнюють зміст віршів.*)

5. Робота з підручником.

- Виконання завдань, поданих на с. 102 підручника.

Особливу увагу варто приділити дослідженню «Поети / поетеси мого краю». Для цього вчитель заздалегідь добирає матеріали: портрети авторів, збірки поезій, посилання на електронні ресурси, де можна прочитати інформацію чи поезію.

Учні можуть скласти алфавітний список авторів, список збірок чи творів; дослідити, які саме віршовані твори написали земляки.

- Робота в групах.

Складання «Словничка фразеологізмів».

Ледве тягне ноги;	мотає на вус;
живе, як горох при дорозі;	щебече соловейком;
полинув вільним птахом;	розійшлися світами щастя шукати.

— У якому творі найбільше фразеологізмів? (*В українській народній казці Поділля «Про Тараса Шевченка».*)

- Заповнення узагальнюючої таблиці.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Чи все вам вдавалося під час вивчення розділу?
- Чи були труднощі?

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці чи на інтернет-ресурсах поетичний твір поетів-земляків. Підготуватися виразно прочитати його перед класом.

Зеленим променем весна повідмикала води

Весна днем красна

Урок 88. Дослідження медіа «Відеозвернення Анатолія Качана». Анатолій Качан «Зелений промінь». Образні висловлювання.

Мета. Ознайомити учнів з розділом «Зеленим променем весна повідмикала води», його структурою, з віршем Анатолія Качана «Зелений промінь»; вчити виділяти головне, знаходити образні висловлювання; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до природи, бажання її берегти.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Відгадування загадки.

І весела, яснолиця,
дивна в Сонечка сестриця.
Роботящу вдачу має —
Землю зелом засіває.

Заквітчала луг, діброву,
принесла у ліс обнову.
Відгадали, хто вона?
Ну, звичайно, це ... (*весна*).

Марія Пономаренко

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Виконання завдання на вибір.
  - Скласти сенкан «Весна».
  - Скласти кластер «Весна».

— Чим вам подобається весна? А чим не подобається?

— Сьогодні ми починаємо читати твори нового розділу. Прочитайте його назву. Перегляньте зміст підручника. Ознайомтеся, які підрозділи входять у розділ, чиї твори читатимемо.

II. Основна частина уроку.

1. Досліджуємо медіа.

— Зіскануйте QR-код. Послухайте звернення поета.

— Які почуття у вас після прослуханого? Яке запитання ви хотіли б поставити Анатолію Качану?

2. Робота над віршем Анатолія Качана «Зелений промінь».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу? Чому?

— Які образні висловлювання використовує поет?

— Які вислови ви хотіли б використати у творі про весну?

— Чи є порівняння у вірші?

Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом вірша.

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 103.

3. Розвиток мовлення.

Робота в групах. Утворення прислів'їв.

Добір власних заголовків до вірша.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Дібрати народні прикмети про весну.

Урок 89. Леся Вознюк «Весняний дощик». Настрій вірша.

Мета. Ознайомити учнів з розділом «Зеленим променем весна повідмикала води», його структурою, з віршем Анатолія Качана «Зелений промінь»; вчити виділяти головне, знаходити образні висловлювання; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до природи, бажання її берегти.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Учитель проєктує на екран скоромовку.

Пішли рясні дощі.	забули про плащі,
Ловилися лящі.	Та що їм ті дощі,
А хлопці — мов хлющі:	коли такі лящі.

Варвара Гринько

Джерело: Еники, беніки їли вареники: Загадки, лічилки, скоромовки для учнів початкових класів // Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. — 192 с.

- Які звуки найчастіше ви чули в скоромовці?
- Якою буквою позначають звуки [шч]?
- Які слова з буквою «ща» ви запам'ятали?
- Утворіть спільнокореневі слова до слова *дощ*.
- Коли доречно казати *дощ*, *дощик*, *дощисько*?

II. Основна частина.

1. Робота над віршем Лесі Вознюк «Весняний дощик».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, чому авторка дібрала до вірша такий заголовок.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

- Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?
- Як поетеса ставиться до дощику?
- Чому ви так вважаєте? Які слова підтверджують ваші думки?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 103.

- Які слова у вірші вжиті в переносному значенні?
- Прочитайте речення, у яких є слова з пестливими суфіксами.

Вправа «Установи послідовність».

Учитель проєктує на екран дієслова, учні читають їх у такій послідовності, як вони трапляються у вірші: *заплітав*, *барабанив*, *співав*, *колихав*, *тішився*, *стрибав*.

2. Розвиток мовлення.

Робота в групах. «Вільне висловлювання».

- Розкажіть у вільній формі про прочитаний вірш. Поділіться думками про свої відчуття.

3. Робота з ілюстрацією.

- Що зображено на малюнку?
- Які кольори переважають на малюнку? Чому художники використали їх?
- Який малюнок намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Вивчити напам'ять вірш Лесі Вознюк «Весняний дощик».
- Намалювати ілюстрацію до вірша Лесі Вознюк «Весняний дощик».

Урок 90. Михайло Слабошпицький «Їхній сад». Поділ оповідання на частини. Складання плану.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Михайла Слабошпицького «Їхній сад»; вчити виділяти в тексті головне, ділити текст на логічно завершені частини, складати план, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до старшого покоління, сімейні цінності, бажання берегти природу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.**

- Відгадування загадки.
Суцвіттям пахучим цвіте навесні,
а осінню стиглі плоди медяні
дарує нам щедро — тобі і мені. (*Сад*)

Діана Безносенко

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://yrokiiu.ru/zagadki/2572-zagadka-pro-sad>

- Виконання завдання на вибір.
  - Скласти асоціативну павутинку «Сад».
  - Скласти сенкан «Сад».

II. Основна частина.**1. Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «Їхній сад».**

- Робота над заголовком.
  - Прочитайте заголовок. Чий, на вашу думку, сад має на увазі автор?
  - Ознайомимося з текстом, дізнаємося, про чий сад йдеться.

- Комбіноване читання твору.

Учитель починає читати оповідання, дочитує до слів «Сів Гриць на м'яч і задумався».

— Хто головний герой оповідання?

— Якого віку був Гриць?

— Про що, на вашу думку, думав Гриць?

— Дочитайте оповідання до кінця, перевірте свої здогадки.

Учні самостійно упівголоса читають оповідання.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 106.

— Чому оповідання має такий заголовок?

— Прочитайте кінцівку оповідання. Що цікавого ви помітили? (*Оповідання закінчується такими ж словами, як заголовок.*)

2. Поділ оповідання на частини. Складання плану. Робота в групах.

— Що таке план тексту? Пригадайте алгоритм складання плану (с. 17).

— Поділіть текст на логічно завершені частини. Доберіть заголовки до всіх частин.

Зразок плану:

1. Діти садять сад на пустирі.
2. Роздуми Гриця.
3. Розмова з мамою.
4. Гриць сумує.
5. Гриць з мамою поспішають на допомогу.
6. Молодесенький сад.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.****2. Домашнє завдання.**

Підготуватися переказувати оповідання за складеним планом.

Урок 91. Михайло Слабошпицький «Їхній сад» (продовження). Дослідження «Яка користь від дерев?» Складання розповіді «Чому потрібно садити дерева».

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Михайла Слабошпицького «Їхній сад»; вчити складати усні розповіді на задану тему, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до старшого покоління, сімейні цінності, бажання берегти та примножувати природні ресурси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «Їхній сад».*

- Повторення змісту твору.

Учні в особах читають оповідання.

- Робота зі структурою тексту.

— Пригадайте, з яких частин складається текст. Про що йдеться в зачині? В основній частині?

У кінцівці?

- Вправа «Дочитай речення».

Учитель проєктує на екран початки речень.

— Знайдіть у тексті речення за початком і дочитайте до кінця.

Мені не хочеться... (3)

Дружнім гуртом... (1)

Дітям було приємно... (5)

Сів Гриць на м'яч ... (2)

От якби пішов з усіма ... (1)

— Прочитайте речення в такій послідовності, як відбувалися події.

- Переказ оповідання за планом, складеним на попередньому уроці.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, чому Гриць не погодився йти з дітьми на пустир.

— Прочитайте, як Гриць спостерігав за роботою дітей.

— Прочитайте, що сказала Грицева мама дітям.

— Прочитайте, що приємно чути кожному про свою роботу.

- Визначення головної думки оповідання.

— Яка головна думка оповідання? (*Колективна праця приносить радість.*)

2. *Розвиток мовлення. Складання розповіді «Чому потрібно садити дерева».*

Робота в групах.

Учитель пропонує одним групам обговорити, чому потрібно садити плодові дерева, іншим — чи корисні декоративні дерева.

3. *Дослідження «Яка користь від дерев?».*

Робота в групах.

— Оформіть свої думки у вигляді плакатів, буклетів, коміксів.

4. *Робота з ілюстрацією.*

— Що зображено на малюнку?

— Яку частину оповідання проілюстрували художники? Зачитайте.

— Який малюнок намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

2. *Домашнє завдання.*

Дібрати загадки або прислів'я про дерева.

Урок 92. Урок позакласного читання на тему «Весна, весна-весняночка».

Мета. Розширити знання учнів про твори на весняну тематику. Удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити аналізувати прочитане, робити висновки. Виховувати любов до художнього слова.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

— Відгадайте загадку.

Де вона проходить — квіти розцвітають,
там травиця сходить, солов'ї співають. (*Весна*)

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

— Сьогодні на уроці позакласного читання ми будемо говорити про чудову пору року — весну. Про неї кажуть, що вона весела, ясна, чарівна! А з весною у наші віконця все частіше заглядає... (сонце). Сьогодні на своїх промінчиках воно принесло для вас на урок цікаві загадки, вірші, оповідання, прислів'я, приказки.

II. Основна частина уроку.

1. Робота з виставкою книг.

— Діти, зверніть увагу на книги, які стоять перед вами. Про що ці книги?

— Чому ви так уважаєте?

— Чи хтось із вас читав якусь із цих книг?

— Яка книжка вам сподобалася? Як вона називається? Хто її автор? У книжці один твір чи декілька? Чи є ілюстрації? Хто їх намалював?

2. Обговорення прочитаних творів.

Учні можуть працювати в групах, утворених відповідно до прочитаних творів:

1) казки (наприклад, «Як Квітень до Березня в гості їздив»);

2) оповідання (наприклад, «Повінь» Василя Чухліба, «Весна іде» Олександра Копиленка, «Весняна мелодія» Миколи Магери тощо);

3) вірші про весну («Веснянка» Павла Грабовського, «Журавлі» Олександра Олеся, «Весняні дарунки» Анатолія Костецького тощо);

4) загадки;

5) прислів'я, приказки, прикмети.

3. Опрацювання нових творів.

Робота в групах.

Учні обмінюються книгами, ознайомлюються з віршами та оповіданнями.

- Вправа «Кубування».

Кожна група має куб, на гранях якого записано:

Назва твору та прізвище автора / авторки.

Жанр твору.

Тема твору.

Під час читання я уявляв / уявляла...

Головна думка твору.

Я намалював / намалювала б...

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Якій порі року був присвячений сьогоднішній урок?

— Що найбільше сподобалося на уроці?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Дороге яєчко — до Великого Дня».

Урок 93. Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка з оповідання.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Наталії Дев'ятко «Стара яблуня»; вчити виділяти в тексті головне, визначати риси характеру персонажів; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бережне ставлення до природи, повагу до старших, бажання прислухатися до їхніх порад.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Відгадування загадок.

На зеленій листочки
одягли білі віночки.

Усміхаючись весні,
зацвітають ... (яблуні).

Влітку у садочку
зріє під листочком.

Восени, налившись соком,
стане враз червонобоким. (Яблуко)

Леся Вознюк

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

- Виконання завдання на вибір.
  - Дібрати назви ознак до слів *яблуня, яблуко*.
  - Скласти мініопис яблуні чи яблука.

— Чим, на вашу думку, корисні яблука?

— Чи довго треба вирощувати яблуню?

II. Основна частина уроку.

1. Робота над оповіданням Наталії Дев'ятко «Стара яблуня».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Підготовлені учні виразно читають частину оповідання до завдань на с.107. Учитель цікавиться, який настрій учнів після слухання та які емоції виникли в них.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно ввіголоса перечитують частину оповідання.

— Якою ви уявили дівчинку?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як Марічка бігла в спальню батьків.

— Прочитайте, через що трапилося все описане в оповіданні.

— Прочитайте, як сварила Марічку бабуся.

— Прочитайте, хто посадив яблуню.

- Виконання завдань, поданих після частини оповідання на с. 107.

Визначення рис характеру персонажа.

2. Розвиток мовлення.

«Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Мікрофон». Метод «Прес».

— Висловіться щодо вчинку головної героїні. Починайте свої міркування за зразком:

Я схвалюю / я засуджую вчинок Марічки. Я вважаю, що ..., тому що ... .

Наприклад, ... Отже, ... (висновок).

3. Робота з ілюстрацією (с. 107).

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Скласти кілька запитань Марічці та бабусі.

Урок 94. Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка з оповідання.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Наталії Дев'ятко «Стара яблуня»; вчити виділяти в тексті головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання берегти природу, повагу до старшого покоління.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Актуалізація опорних знань. Повідомлення теми уроку.

- Пригадайте назву оповідання, яке ми читали на попередньому уроці.
- Назвіть персонажів оповідання.
- Які запитання ви хотіли б поставити Марічці? Бабусі?
  - Вправа «Передбачення».
- Чи хотілось би вам дізнатися, як відбуватимуться надалі події в оповіданні?
- Що, на вашу думку, буде далі?

II. Основна частина.

1. Робота над оповіданням Наталії Дев'ятко «Стара яблуня».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Учні читають оповідання до кінця.
- Чиї передбачення були найточнішими?
  - Чиї передбачення були найнесподіванішими?
    - Виконання завдань, поданих після частини оповідання на с. 110.
    - Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи вважаєш ти Марічку боягузкою?	Ні, ...
Висновок		

- Читання в особах уривка з оповідання, в якому описаний сон дівчинки.

2. Театралізація.

Робота в групах.

— Виберіть уривок з оповідання. Обговоріть, як його театралізувати. Придумайте ще одного персонажа і введіть його в сюжет вистави.

3. Удосконалення навичок читання.

Вправа «Кидок — засічка».

Вправа «Фотограф».

4. Робота з ілюстраціями (с. 108-109).

- Що зображено на малюнках?
- Які частини оповідання проілюстровано? Зачитайте.
- Які кольори переважають на кожному малюнку?
- Уявіть, що ви «увійшли» в другий малюнок. Де ви знаходитесь?
- Розкажіть, що ви бачите, чуєте, відчуваєте.
- Які малюнки намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Переказати оповідання від імені Марічки.

Урок 95. Борис Грінченко «Весна іде!». Складання «хмари» слів на тему «Весна».

Мета. Ознайомити учнів з віршем Бориса Грінченка «Весна іде!»; вчити правильно інтонувати текст вірша, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання спостерігати за навколишньою природою.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина.

1. Досліджуємо медіа.

- Зіскануйте QR-код. Послухайте відомості про Бориса Грінченка.
- Які почуття у вас після прослуханого?
- Що ви запам'ятали про видатного українця?
- Яке запитання ви хотіли б поставити Борисові Грінченку?

2. Робота над віршем Бориса Грінченка «Весна іде!».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.
- Чи сподобався вам вірш? Про що в ньому йдеться?
- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Які зміни в природі описує поет?
- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 111.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

- Хто головна героїня вірша?
- Що весна нам несе?
- Як автор ставиться до весни? Доведіть свою думку.
- Доведіть, що автор зобразив весну як живу істоту.
- Автор стверджує, що всі чекають весну. Чи погоджуєтесь ви з цією думкою?
  - Спостереження за мовою вірша.
- Прочитайте речення, у якому є порівняння.
- Прочитайте речення, у яких є слова, вжиті в переносному значенні.
- Прочитайте спонукальні речення.
- Доповніть ланцюжок слів.

Весна (яка?) ..., ...

- Удосконалення навичок виразного читання.
- Вправа «Диктор телебачення».
- Визначення головної думки вірша.
  - Яка головна думка вірша? (З настанням весни в природі все оновлюється, оживає.)

3. Розвиток мовлення. Складання «хмари» слів на тему «Весна».

4. Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».

- Що зображено на малюнку?
- Що ви хотіли б домалювати?
- Які кольори переважають на малюнку?
- Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання (на вибір).

Виконати завдання на вибір.

- Вивчити напам'ять вірш Бориса Грінченка «Весна іде!».
- Дібрати прислів'я про весну.

Великдень на гостину просить

Урок 96. Дослідження медіа «Цікаві факти про Великдень». Віра Ворскло «Христос воскрес!».
Складання розповіді за заданою темою. Добір матеріалів для створення лепбука «Великдень».

Мета. Ознайомити учнів з віршем Віри Ворскло «Христос воскрес!»; вчити складати розповідь за заданою темою, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, досліджувати медіа та визначати в ньому головне; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до українських традицій.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*
2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. Дослідження медіа «Цікаві факти про Великдень».

- Зіскануйте QR-код на с. 111 та перегляньте відео.
- Що нового ви дізналися з відео?

2. Робота над віршем Віри Ворскло «Христос воскрес!»

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати вірш?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 111.
- Вправа «Дуель».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного вірша.

- Гра «Так — ні».

1	2	3	4	5	6
–	+	–	+	–	–

1. Великдень святкують взимку.
2. Усе радіє Великодню.
3. Діти сидять у домівках.
4. Усе пробуджується.
5. Люди сумують.
6. Під час Великодніх свят усі промовляють: «Христос народився!».

3. Дослідження.

Свята народів, які проживають на території України.

4. Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження у малюнок».

- Що зображено на малюнку? Який малюнок намалювали б ви?
- Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

3. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Дібрати прислів'я та приказки про Великдень.
- Дібрати вірш про Великдень для створення лепбука «Великдень».

Урок 97. Дослідження медіа «Цвітуть гіацинти в парку». За Ніною Наркевич «Лесина квітка».

Читання в особах.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Ніни Наркевич «Лесина квітка»; вчити досліджувати медіа, аналізувати прочитаний текст, удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів в особах, збагачувати словниковий запас учнів, виконувати тестові завдання. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати почуття співпереживання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина.

1. Дослідження медіа «Цвітуть гіацинти в парку».

— Зіскануйте QR-код та перегляньте відео.

— Чи доводилося вам спостерігати за гіацинтами? Коли вони цвітуть?

2. Робота над оповіданням Ніни Наркевич «Лесина квітка».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача».

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 113.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, що купила Лесина мама і яку дала їй пораду.

— Що сказала бабуся, коли Леся хотіла розкрити квітку?

— Що розказав Юрко про Гриця?

— З чим Леся вирішила відвідати Гриця в лікарні?

- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина оповідання тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що це оповідання?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з оповідання?
● ● ●	Які вчинки, слова персонажів тобі запам'яталися?
● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити персонажам?
● ● ● ●	Над чим варто задуматися після читання твору?

Картка читача

Я прочитав/прочитала

☆ вірш   ☆ казку   ☆ оповідання

Автор/авторка твору _____

Назва твору _____

Персонажі твору _____

Моє запитання персонажу _____

3. Робота з ілюстрацією.

— Що зображено на малюнку (с. 112)?

— Який фрагмент оповідання проілюстровано? Зачитайте.

— Який малюнок намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Рефлексійна вправа «Долонька».

Учні роблять помітки на паперових долоньках.

Великий палець — «Мій настрій», вказівний палець — «Що цікавого я вивчив / вивчила сьогодні?», середній — «Що було важко?», підмізний — «Мені не сподобалося сьогодні», мізинець — «Що я хотів / хотіла б ще вивчити? Що мені було б цікаво?».

3. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Виразно читати оповідання в особах.
- Стисло переказувати оповідання.

Урок 98. Урок позакласного читання на тему «Дороге яєчко — до Великого Дня».

Мета. Розширювати знання учнів про давні звичаї українського народу, про традиції святкування Великодня; удосконалювати навички виразного, швидкого читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати вміння виділяти в текстах головну думку, критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до культурних цінностей минулих поколінь, любов до рідної землі.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

— Відгадайте загадку.

Барвисте яєчко по столу котилось,
з ковбаскою подружилось,
коло хрону покрутилось
та в церкві освятилось. (Писанка)

Джерело: <http://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/prezentacia-zagadki-velikden-30-tizden-nus-128101.html>

II. Основна частина.

1. Перегляд мультфільму.

Учитель пропонує переглянути мультфільм «Писанка — чарівне яйце» за посиланням.

<https://www.youtube.com/watch?v=LI4SZtt3Npo>

2. Робота з виставкою книг

- Діти, зверніть увагу на книги, які стоять перед вами. Про що ці книги?
- Чому ви так вважаєте?
- Чи хтось із вас читав якусь із цих книг?
- Яка книжка вам сподобалася?
- Хто її автор?
- У книжці один твір чи декілька
- Чи є ілюстрації? Хто художник?

3. Опрацювання нових творів.

Робота в групах.

Учні обмінюються книгами, ознайомлюються з новими віршами та оповіданнями.

- Вправа «Кубування».

Кожна група має куб, на гранях якого записано:

Назва твору та прізвище автора / авторки.
Жанр твору.
Тема твору.
Під час читання я уявляв / уявляла...
Головна думка твору.
Я намалював би / намалювала б...

4. Досліджуємо.

Учні розглядають малюнки із зображенням писанок з різних регіонів України. У них на партах паперові заготовки для створення писанок (шаблони яєць).

— Поміркуйте, чим відрізняється писанка від крашанки. Чим відрізняються процеси їх створення? Що складніше створити?

— Створіть власний візерунок, використовуючи писанкові символи, які вам подобаються. Прикрасьте паперові заготовки символами-візерунками.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «В сім'ю, де лад, щастя дорогу не забуває».

Урок 99. Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик».

Мета. Ознайомити учнів з казкою Зірки Мензатюк «Молоданчик»; вчити виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до культурної спадщини українського народу, повагу до традицій, бажання їх вивчати.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Дослідження медіа.*

— Зіскануйте QR-код та перегляньте відео «Веснянки».

— Що нового ви дізналися з відео?

— Що вам було відомо раніше?

— Чи доводилося вам спостерігати за подібними подіями? Розкажіть про це в класі.

2. *Робота над казкою Зірки Мензатюк «Молоданчик».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе. Стратегія «Щоденник подвійних нотаток».

Учні самостійно упівголоса перечитують казку. Під час читання записують у першу колонку таблиці цитати, фрази, які на них справили найбільше враження (викликали схвалення чи, навпаки, непорозуміння / протест). У другій колонці пояснюють, які думки та асоціації викликала записана цитата / фраза, про що вона змушує замислитись, пояснює вчинки.

Фраза з тексту	Мої міркування (Чому саме ця фраза обрана? Про що вона змушує замислитися?)

- Вправа «Дуель».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного тексту.

- Удосконалення читацьких навичок.

Вправа «Хвилі».

Вправа «Диктор телебачення».

3. *Робота з ілюстрацією.*

— Що зображено на малюнку на с. 114? А на с. 116?

— Які фрагменти оповідання проілюстровано? Зачитайте.

— Які малюнки намалювали б ви?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

Таблиця «Плюс — мінус — цікаво».

Діти оцінюють свої враження від уроку за допомогою стікерів, які розміщують у відповідні колонки. На стікерах — речення-обґрунтування.

Плюс («+»)	Мінус («-»)	Цікаво

«+» — все, що сподобалося на уроці.

«-» — все, що здалося нудним і нецікавим.

«Цікаво» — все, що змусило задуматися і викликало нові питання.

2. *Домашнє завдання.*

Дізнатися, які є весняні народні ігри, забави.

Урок 100. Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик». Поділ тексту на частини. Складання плану. Переказ тексту за складеним планом.

Мета. Продовжити роботу над казкою Зірки Мензатюк «Молоданчик»; вчити виділяти головне, ділити текст на частини, складати до нього план та переказувати текст за складеним планом; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до культурної спадщини українського народу, любов до традицій, бажання їх вивчати.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над казкою Зірки Мензатюк «Молоданчик».*

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Учні працюють у групах. Читають по чергово по одному абзацу тексту.

- Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом.

- Виконання завдань, поданих після тексту на с. 117.

— Що з описаного в тексті могло відбуватися в реальному житті?

— Що, на вашу думку, фантастичне, казкове?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, де відбувались події.

— Як Мирося навчала дівчат гри «Молоданчик»?

— Чим хвалилася Маруся?

— Що робила мавка в колі, коли дівчата співали?

3. *«Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.*

Вправа «ПОПС-формула».

Твердження. Потрібно вивчати народні традиції.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

- Робота за алгоритмом «Як скласти план» (с. 17).
- Складання плану за алгоритмом.

Орієнтовний план:

1. Мавка прокинулася.
2. Розваги дівчаток.
3. Мавка розчулилася.
4. Подарунки для мавки.
5. Зустріч мавки з дівчатками.

- Переказування тексту за складеним планом.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Вільне письмо» (3-хвилинне есе).*

— Напишіть у вільній формі все, що думаєте про урок.

— Поділіться своїми думками.

3. *Домашнє завдання.*

Переказувати текст за складеним планом.

Урок 101. Дослідження медіа «Як написати писанку». Леонід Полтава «Найкраща писанка».
Визначення головної думки тексту.

Мета. Ознайомити учнів з казкою Леоніда Полтави «Найкраща писанка»; вчити визначати головну думку тексту, досліджувати та аналізувати відео; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до читання, повагу до традицій свого народу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*
2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Досліджуємо медіа.*

- Зіскануйте QR-код та перегляньте відео «Як написати писанку».
- Чи доводилося вам бувати на майстер-класах з розпису яєць? Розкажіть про свої враження.

2. *Робота над казкою Леоніда Полтави «Найкраща писанка».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.
- Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (див. зразок в уроці 97).
- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 118.
  - Вибіркове читання.
- Прочитайте, про що розмовляли яєчка.
 — Як мама з донькою розмальовували яєчка?
 — Що сказав тато про маленьке яєчко?
 — Прочитайте, куди потрапило найменше яєчко.
- «Щоденні 5». Читаю для когось. Робота в парах.

Вправа «Хвости».

Один учень читає початок речення, другий має швидко його відшукати і прочитати повністю. Потім діти міняються ролями.

3. *Розвиток мовлення.*

- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи варто було розмальовувати найменше яєчко?	Ні, ...
Висновок		

— Поміркуйте, яка головна думка тексту.

4. *Робота з ілюстрацією. Вправа «Входження в малюнок».*

- Що зображено на малюнку? Який малюнок намалювали б ви?
- До якого фрагменту оповідання художники намалювали малюнок? Зачитайте.
- Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Незакінчене речення».*

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмюю ...

Я переконався / переконалася ...

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Переказувати казку близько до тексту.
- Скласти розповідь «Моя найкраща писанка».

Урок 102. Леся Вознюк «Тріумф життя». Настрій вірша. Проведення досліджень на вибір учнів.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Лесі Вознюк «Тріумф життя»; вчити виділяти головне, визначати настрій вірша, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до народних традицій, пізнавальні інтереси.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над віршем Лесі Вознюк «Тріумф життя».*

— Пригадайте, які твори Лесі Вознюк ми читали раніше.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші?

— З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

— Розкажіть зміст вірша прозою.

- Вправа «Дуель».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного вірша.

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 119.
- Вправи на удосконалення читацьких навичок.
- Вправа «Хвилі».

Учитель задає тон і темп читання. Текст вірша читають так, ніби хвиля прибивається до берега і відходить від нього: тихо — голосніше — голосно — тихіше — тихо — голосніше.

- Вправа «Диктор телебачення».

Учні читають текст вірша, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Вправа «Стоп — старт».

«Старт» — читати якнайшвидше, «стоп» — зупинитися і відпочити.

2. *Робота в малих групах. Дослідження за завданнями підручника.*

3. *Робота з ілюстрацією.*

— Що зображено на малюнку на с. 119?

— Який малюнок намалювали б ви?

— Які кольори переважатимуть у вашій картині?

— Що буде основним фоном?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Карусель» (робота у великих групах).*

Усі учні утворюють два кола — внутрішнє (нерухоме) та зовнішнє (рухоме) — за принципом каруселі обличчям одне до одного. За сигналами вчителя вони пересуваються на одне місце, виконуючи такі завдання:

- розповісти одне одному, що було цікавого на уроці;
- обговорити з новим партнером, що відбулося в групі.

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Вивчити вірш напам'ять.
- Дібрати вірші про Великдень.

Урок 103. Підсумок за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати твори, аналізувати й виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

Емоційне налаштування.

II. Основна частина уроку.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

- Які твори ми читали на попередніх уроках? (*Прозові, поетичні.*)
- Про що вони? (*Про весну, Великдень, писанки тощо.*)

2. Створення асоціативного куца «Весна».

Робота в групах.

Орієнтовно учні можуть дібрати слова *пробудження, радість, свято, птахи, веснянки, зелень, первоцвіти, струмочки* тощо.

3. Повідомлення теми і завдань уроку.

- Сьогодні ми підіб'ємо підсумок за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води».

4. Повторення відомостей про структуру та зміст розділу. Робота зі змістом підручника.

- Як називається розділ, який ми завершили вивчати?
- З яких підрозділів він складається?
- Скільки творів у розділі?
- Твори яких авторів вам доводилося читати раніше?
- Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?
- Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?
- Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?
- Який із творів ви порадили б прочитати друзям?
- Які твори, крім поетичних, траплялися в розділі?
- Як ви гадаєте, чому в розділі є відеоматеріали? (*Вони доповнюють зміст творів.*)

5. Робота з підручником.

- Виконання завдань, поданих на с. 120 підручника.
- Особливу увагу варто приділити презентації лепбуків «Великдень».
- Заповнення узагальнюючої таблиці.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Рефлексія». Таблиця «Плюс — мінус — цікаво».

Діти оцінюють свої враження від уроку за допомогою стікерів, які розміщують у відповідні колонки. На стікерах — речення-обґрунтування.

Плюс («+»)	Мінус («-»)	Цікаво

«+» — все, що сподобалося на уроці.

«-» — все, що здалося нудним і нецікавим.

«Цікаво» — все, що змусило задуматися і викликало нові питання.

Найдороще, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я

Урок 104. Галина Удовиченко «Рідний дім». Складання висловлювання за змістом прочитаного.

Мета. Ознайомити учнів з новим розділом, його структурою, з віршем Галини Удовиченко «Рідний дім», вчити виділяти у вірші головне, складати висловлювання за змістом прочитаного; удосконалити навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, повагу до батьків, родини.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Прочитайте назву нового розділу. («Найдороще, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я».)
- Чи погоджуєтеся ви з цим висловом? Доведіть свою думку.

II. Основна частина уроку.

1. Робота над віршем Галини Удовиченко «Рідний дім».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш, цікавиться, який настрій учнів після слухання.

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— Скільки строф у вірші? З якою інтонацією потрібно читати кожен строфу?

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 121.
- Виконання завдання на вибір.
  - Скласти асоціативну павутинку «Рідний дім».
  - Скласти сенкан «Сім'я».

2. Розвиток мовлення.

«Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Метод «Прес».

— Як ви розумієте виділені рядки вірша?

3. Робота з ілюстрацією.

— Що зображено на малюнку?

— Які кольори переважають на малюнку?

— Як ви намалювали б свій рідний край? Розкажіть, що було б головним у вашому малюнку.

— Попрацюйте в групах. Створіть аудіофільм «Рідний дім». Опишіть, що можна побачити в рідному домі, які враження очікують екскурсантів тощо.

- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Ознайомлення з висловлюваннями видатних людей про сім'ю, вміщеними в підручнику.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Три — два — один».

Назвати (записати) три факти, які були новими, цікавими, несподіваними на уроці.

Назвати (записати) два факти, які здалися нецікавими, некорисними, або вже були відомі учням.

Назвати (записати) один факт, який хотілось би вивчити детальніше, поглибити знання.

3. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

Дібрати прислів'я про сім'ю, родину.

Вивчити вірш напам'ять.

Урок 105. Урок позакласного читання на тему «В сім'ю, де лад, щастя дорогу не забуває».

Мета. Удосконалювати навички виразного читання; формувати вміння орієнтуватися в тексті. Розвивати логічне мислення, усне мовлення, фантазію, критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов і пошану до батьків.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина уроку.

1. Робота з виставкою книг.

— Діти, зверніть увагу на книги, які стоять перед вами. Про що ці книги?

— Чому ви так уважаєте?

— Яка книжка вам сподобалася? Хто її автор? У книжці один твір чи декілька? Чи є ілюстрації?

Хто їх намалював?

2. Обговорення прочитаних удома творів.

— Прорекламуйте книгу, яку ви читали вдома. Чому ви обрали саме цю книгу? Доведіть, що книга обрана відповідно до теми уроку.

3. Читання та обговорення нових творів.

- Вправа «Рибки».

Самостійне мовчазне читання текстів учнями.

- Робота в парах.

Читання текстів одне одному.

4. Опрацювання нових творів.

Робота в групах.

Учні обмінюються книгами, ознайомлюються з віршами та оповіданнями.

- Вправа «Кубування».

Кожна група має куб, на гранях якого записано:

Назва твору та прізвище автора / авторки.

Жанр твору.

Тема твору.

Під час читання я уявляв / уявляла...

Головна думка твору.

Я намалював / намалювала б...

5. Розвиток мовлення.

Складання сенкани «Сім'я».

Сім'я.

Велика, дружна.

Розмовляє, готує, дивиться.

Найрідніші люди для тебе.

Родина.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

Вправа «Віночок моєї родини».

— Поміркуйте і скажіть, як потрібно поводитися всім членам родини, щоб сім'я була щаслива.

Діти пишуть прикметники-ознаки щасливої родини на квітах-стікерах, виходять по черзі до дошки, відповідають на запитання і прикріплюють свою квітку до віночка.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Літо — прекрасна пора».

Урок 106. Майя Фролова «Щасливий день». Складання порад. Створення колективної листівки-привітання.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Майї Фролової «Щасливий день»; вчити виділяти головне, складати поради персонажеві; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення, вміння працювати в команді. Виховувати почуття відповідальності.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина уроку.

1. *Робота над оповіданням Майї Фролової «Щасливий день».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно врівголоса читають оповідання.

— Хто головний герой оповідання?

— Яким ви уявляєте Мишка? Розкажіть.

— Яка мрія була в Мишка?

— Чи здійснилася вона?

- Вправи на вдосконалення техніки читання.

Вправа «Луна».

Вправа «Фотограф».

- «Щоденні 5». Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «ПОПС-формула».

Твердження. Це був найкращий день народження у Мишка.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 124.

2. *Вправа «Входження в малюнок».*

— Розгляньте малюнок на с. 122. Уявіть, що ви «увійшли» в малюнок. Де ви знаходитесь?

— Що ви бачите? Що відчуваєте?

— Які частини оповідання проілюстровані на с. 122, 124? Знайдіть і прочитайте відповідні уривки.

— Якби ви були художниками, то що б зобразили?

3. *Розвиток мовлення.*

Створення асоціативної павутинки «День народження».

4. *Виконання завдань на вибір (за завданнями підручника на с. 124).*

5. *Створення колективної листівки-привітання.*

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Закінчи речення».*

Сьогодні на уроці я вчився / вчилася...

Мені найбільше сподобалося...

Важко було...

3. *Домашнє завдання.*

Виконати завдання на вибір.

- Скласти сценарій святкування дня народження друга / подруги.
- Підготуватися до детального переказу оповідання.

Урок 107. Михайло Слабошпицький «Васильків портрет». Аналіз рис характеру персонажа. Робота з таблицею.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Михайла Слабошпицького «Васильків портрет»; вчити виділяти головне, аналізувати риси характеру персонажа, працювати з таблицями; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати інтерес до мистецтва, повагу до батьків.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слова за поданими кодами.

	<i>a</i>	<i>б</i>	<i>в</i>	<i>г</i>	
1	р	о	н	ж	Код 1. 1в, 3б, 2а, 3г, 1а, 2в, 1б, 1а, 2а.
2	т	п	м	з	Код 2. 2б, 1б, 1а, 2а, 1а, 3а, 2а.
3	е	а	й	ю	Код 3. 2б, 3а, 3в, 2г, 3б, 1г.

Учні розшифровують слова *натюрморт, портрет, пейзаж*.

— Що об'єднує розшифровані слова?

— За якими ознаками ви розрізняєте види живопису?

Учитель демонструє на екрані кілька репродукцій, учні пояснюють, до якого жанру живопису належить кожна репродукція.

II. Основна частина уроку.

1. Вступна бесіда за запитаннями підручника про портрети та художників-портретистів.

2. Робота над оповіданням Михайла Слабошпицького «Васильків портрет».

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (за вже відомим зразком).

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 127.
- Читання тексту
- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина оповідання тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що це оповідання?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з оповідання?
● ● ●	Які вчинки, слова персонажів тобі запам'яталися?
● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити персонажам?
● ● ● ●	Над чим варто задуматися після читання оповідання?

3. Аналіз рис характеру персонажа.

Робота з таблицею, поданою на с. 127.

4. Робота з ілюстрацією.

— Хто зображений на малюнку на с. 127?

— Який настрій персонажів? Як ви це зрозуміли?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Три — два — один».

3. Домашнє завдання.

Переказати оповідання від імені Василька.

Урок 108. За Валентиною Вздутьською «Потяги».

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Валентини Вздутьської «Потяги»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати сімейні цінності, повагу до сім'ї, батьків.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

- Відгадування загадки.

Пасажирський чи товарний,
металевий він і гарний.

Все ховає у вагонах
і стає лиш на перонах (*Потяг*)

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://korusno-znatu.in.ua/inshe/zagadky/zagadky-pro-potyag/>

— Що вам відомо про потяги?

- Робота в групах.

Виконання завдання на вибір:

- скласти кластер «Потяг»;
- скласти сенкан «Потяг».

II. Основна частина.

1. Робота над оповіданням Валентини Вздутьської «Потяги».

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в групах. Учні по чергово читають оповідання по одному абзацу.

— Хто головні персонажі оповідання? Якими ви їх уявляєте?

— Чому хлопці ходили на вокзал? Скільки часу це тривало?

— Якою була найбільша мрія братів?

- Вибіркове читання.

— Прочитайте, куди щодня поспішали Дмитрик з Матвієм.

— Як брати діставались додому, коли тато їх забирав?

— Куди мріяв поїхати Дмитрик?

— Прочитайте, як відбулася зустріч хлопців із татом.

- Читання діалогів за особами.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 130.

2. Удосконалення швидкості читання.

За сигналом учителя учні читають текст від початку протягом однієї хвилини, ставлять позначку під словом, де зупинилися. Після кількасекундного відпочинку знову читають одну хвилину, намагаючись прочитати більше, ніж першого разу.

3. Робота з ілюстрацією.

— Що зображено на малюнку на с. 129?

— Що ви хотіли б домалювати?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Продовж речення» (мікрофон).

На уроці я працював / працювала старанно.

На уроці мені було цікаво.

На уроці я нудьгував / нудьгувала.

Були завдання, які я не зміг / не змогла виконати.

3. Домашнє завдання.

Дібрати прислів'я про сім'ю.

Урок 109. За Валентиною Вздурьською «Потяги». Поділ оповідання на частини. Складання плану.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Валентини Вздурьської «Потяги»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів; удосконалювати вміння ділити текст на логічно завершені частини, складати план до нього. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати сімейні цінності, повагу до сім'ї, батьків.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Повторення змісту твору.*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно врівголоса перечитують оповідання.

- Вправа «Дочитай речення».

— На екрані подано початки речень. Знайдіть їх якнайшвидше у тексті й дочитайте до кінця.

(3) Я заплющую очі...

(5) Звично розтягую слова...

(7) Матвій підводить голову...

(1) Щодня по обіді...

(4) Це було не дуже чесно...

(6) Матвій з усієї сили врізається...

(2) Вітаюся з Мариною Вадимівною...

Мовно-логічне завдання.

— Прочитайте речення в такій послідовності, як відбувалися події в оповіданні.

2. *Складання плану тексту.*

- Повторення алгоритму складання тексту на с. 17.
- Складання плану.

Орієнтовно план може бути таким:

1. Дмитрик з Матвієм ідуть на вокзал.

2. Вигадана гра.

3. Зустріч з татом.

4. Тато сподівається, що повернеться.

3. *Переказ оповідання.*

Робота в парах. Учні переказують зміст за складеним планом.

Вибірковий переказ від імені обраного персонажа (одного з братів або тата).

4. *Визначення головної думки оповідання.*

— Яка головна думка оповідання? (*Кожна дитина хоче жити в повноцінній сім'ї.*)

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Незакінчене речення».*

Я	
зумів / зуміла	навчився / навчилася

3. *Домашнє завдання.*

Скласти продовження оповідання.

Урок 110. Олена Полянська «Лічилка». Дослідження «Лічилки, які знають мої батьки».

Мета. Розширювати знання учнів про малі літературні жанри, ознайомити з поняттям «ритм», з «Лічилкою» Олени Полянської; навчати визначати ритм лічилки; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати вміння аналізувати, порівнювати, розвивати мовлення, творчі здібності. Виховувати любов до рідної мови.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Учитель проєктує на екран лічилку, пропонує учням прочитати текст і визначити жанр.

Летіла лелека,	всю ніч рахувала.
летіла здалека,	А вдосвіта збилась,
та й сіла на хаті	зоря покотилась,
зірки рахувати.	упала додолу
Не їла, не спала,	та піжмурці в полу.

Варвара Гринько

Джерело: <http://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/lichilki.html>

II. Основна частина.

1. Актуалізація опорних знань.

- Розкажіть, що ви знаєте про лічилки.
- Пригадайте, які є види лічилок. (*Навчилки, жмурилки.*)
- Якою є прочитана лічилка?
- Доведіть, що це лічилка-жмурилка.
- Отож, лічилка — це короткий віршик, який допомагає під час гри визначати чергу учасників.

Лічилки промовляють в особливому ритмі, який допомагає рахувати. Ритмом називається повторюваність однакових або подібних явищ через певні, сумірні відрізки часу.

2. Робота над «Лічилкою» Олени Полянської.

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає лічилку.

— Чи сподобалася вам лічилка?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують вірш.

— З якою інтонацією потрібно читати лічилку?

- Виконання завдань, поданих після лічилки на с. 131.

3. Робота в парах. Розучування лічилки.

4. Дослідження «Улюблені ігри моїх батьків».

- Чи розповідали вам батьки, у які ігри вони грали в дитинстві?
- У які з них хотіли б пограти ви? Чи відомі вам правила ігор?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Усмішка».

Учні в парах беруться за руки й дарують одне одному усмішку: кожен повертається до свого сусіда / сусідки і, сказавши те, що викликало в ньому / ній захоплення і побажавши чогось гарного, усміхається. Вчитель дякує класу за роботу.

3. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Дібрати лічилки з додаткової літератури чи інтернет-ресурсів.
- Підготувати розповідь про улюблені ігри батьків, бабусь та дідусів.

Урок 111. Дослідження медіа «Літо». Анатолій Костецький «Справи літа». Визначення настрою вірша.

Мета. Ознайомити учнів з віршем Анатолія Костецького «Справи літа»; вчити визначати настрій вірша, удосконалювати навички свідомого, виразного читання поетичних творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати позитивне сприйняття навколишнього.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*
2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. Дослідження медіа.

- Зіскануйте QR-код. Послухайте пісню «Літо».
- Який у вас настрій після слухання?
- Які ще пісні про літо ви знаєте?

2. Робота над віршем Анатолія Костецького «Справи літа».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає вірш.

— Про що йдеться у вірші?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно впівголоса перечитують вірш.

— Які справи в літа?

— Розкажіть зміст вірша прозою.

— Які справи влітку у вас?

— З якою інтонацією потрібно читати вірш?

— Які слова у вірші вжито в переносному значенні? З якою метою?

- Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного.

- Виконання завдань, поданих після вірша на с. 131.
- Добір рим. Робота в парах.

Один з учнів читає слово, інший шукає до нього риму.

3. Розвиток мовлення.

Виконання завдання на вибір:

- скласти сенкан «Літо»;
- скласти (усно) есе «Влітку я мрію...».

4. Робота з ілюстрацією.

— Що зображено на малюнку?

— Порівняйте вірш та ілюстрацію до нього. Чи точно художник передав зміст вірша?

— Як би ви доповнили малюнок?

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Сонечко».

На фліпчарті прикріплене коло («сонечко»). У дітей смужки паперу — промінчики. Кожен пише на промінчику те, що викликало в ньому захоплення або побажання комусь із присутніх чогось гарного. Вчитель дякує класу за роботу.

3. Домашнє завдання.

Вивчити вірш напам'ять.

Урок 112. Урок позакласного читання на тему «Літо — прекрасна пора».

Мета. Ознайомити учнів з творами на літню тематику; вчити аналізувати твори, вчинки головних персонажів, виділяти в текстах головне та другорядне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових та поетичних творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

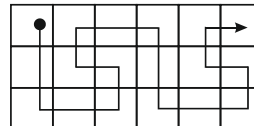
1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

Вправа «Лабіринт».

— «Пройдіть» лабіринт, прочитайте вислів. (*Літо — прекрасна пора.*)

Л	е	к	р	р	а.
і	р	п	а	о	п
т	о	—	с	н	а

— Як ви розумієте цей вислів?

— Чи погоджуєтеся ви з цією думкою?

II. Основна частина.

1. Повідомлення теми і завдань уроку.

— Сьогоднішній урок позакласного читання ми присвяtimo літу.

— Чи любите ви літо? Чому?

2. Актуалізація опорних знань.

— Який твір про літо ви прочитали вдома?

— Це окрема книга чи твір, поміщений у збірку?

— Хто автор твору?

— Хто автор ілюстрацій?

— Де і коли видана книга?

— Доведіть, що прочитаний вами твір — оповідання, повість, казка, легенда тощо.

3. Обговорення прочитаних творів.

Робота в групах.

Учні стисло переказують зміст прочитаних творів.

4. Читання та обговорення нових творів.

— Оберіть на виставці книгу, яка вам сподобалася. Поясніть, чим вас привабила книга: назвою, художнім оформленням, прізвиськом автора тощо.

Кожна група обирає для читання книгу чи періодичне видання.

- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що цей твір?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з твору?
● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити друзям?
● ● ● ●	Чому цей твір варто прочитати іншим дітям?

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які книги ви плануєте прочитати влітку?

Урок 113. За Миколою Стеблиною «Дороги в літо». Визначення зміни настрою персонажа оповідання.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Миколи Стеблини «Дороги в літо»; вчити визначати зміни настрою персонажа, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати повагу до людей праці.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Робота із заголовком. Вправа «Інтуїція».*

— Поміркуйте, про що може йтися в тексті з таким заголовком.

— Який за жанром це може бути текст?

2. *Робота над оповіданням Миколи Стеблини «Дороги в літо».*

- «Щоденні 5». Читаю для когось.

Робота в парах. Почергове читання тексту учнями.

— Який за жанром текст?

— Чи справдилися ваші сподівання щодо змісту тексту?

- Вправа «Хвости».
  - Сонце вже...
  - Попереду ми...
  - Ще проминули...
  - Літо — це коли...

- Робота над структурою тексту.

— Про що йдеться в зачині оповідання? В основній частині? В кінцівці?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки читають текст.

- Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учні ставлять одне одному запитання за змістом прочитаного.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 133.

— Як змінювався настрій онука?

- Вправа «Магічний кубик».

●	Яка частина твору тобі сподобалася найбільше?
● ●	Про що це оповідання?
● ● ●	Що нового ти дізнався / дізналася з оповідання?
● ● ●	Які нові слова тобі запам'яталися?
● ● ● ●	Які запитання ти хочеш поставити персонажам?
● ● ● ● ●	Над чим варто задуматися після читання оповідання?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Рефлексія.*

— Доповніть речення:

- мене зацікавило...
- для мене сьогодні важливим було...
- було важко...
- сьогодні я зрозумів / зрозуміла...

3. *Домашнє завдання.*

Стисло переказувати оповідання.

Урок 114. Олександра Шумська «Літо-літечко». Складання звернення до літніх місяців.

Мета. Ознайомити учнів з текстом Олександри Шумської «Літо-літечко»; вчити аналізувати текст, складати текст-звернення; удосконалювати навички свідомого, виразного читання; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати бажання вчитися, любов до художнього слова.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

— Послухайте загадку-добавлянку.

Теплий дощичок пройшов,
в полі дозріває жито.

Море квітів в лісі я знайшов —
це прийшло до всіх нас ... (літо).

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 208 с.

Робота в парах. Виконання завдання на вибір:

- утворити спільнокореневі слова від слова *літо*;
- дібрати якнайбільше прикметників до слова *літо*.
- Робота в групах. Дискусійна сітка Елвермана, або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи вважаєте ви літо найкращою порою року?	Ні, ...
Висновок		

II. Основна частина.

1. Робота над текстом Олександри Шумської «Літо-літечко».

- «Щоденні 5». Слухаю і розумію.

Учитель виразно читає текст.

— Чим цей текст особливий, цікавий?

— Який цей твір за жанром?

— Що більше нагадує: вірш чи прозовий твір?

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують текст.

— Чи є в тексті рими? Зачитайте.

- «Щоденні 5». Читання для когось.

Учні працюють у малих групах. Почергово читають текст.

Відтак формулюють одні одним запитання за змістом, відшуковують відповіді в тексті.

- Виконання завдань, поданих після тексту на с. 133.
- «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

— Знайдіть у тексті пестливі слова.

— З якою метою авторка вживає багато пестливих слів?

- Конкурс кращих читців.

2. Розвиток мовлення.

Складання звернення до одного з літніх місяців.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Незакінчене речення».

Я знаю ...

Я можу ...

Я вмю ...

Я переконався / переконалася ...

3. Домашнє завдання.

Дібрати кілька прислів'їв, народних прикмет про літо.

Урок 115. За Астрід Ліндгрєн «Пєппі осєляєтьсє у вїллі «Хованкє»». Характеристика головногє персонажа.

Мєта. Ознайомити учнів з уривком із твору Астрід Ліндгрєн «Пєппі осєляєтьсє у вїллі «Хованкє»»; вчити видїляти в творї головнє, характеризувати вчинки головногє персонажа; удосконалювати навички свїдомогє, виразногє читання; збагачувати словниковий запас. Розвивати критичнє мислєння, творчі здібностї, мовлєння. Виховувати почуття дружби, пїзнавальні інтереси, бажання ознайомлюватися з лїтературою зарубїжних письменників.

Перєбїг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційнє налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повїдомлєння теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Робота над уривком із твору Астрід Ліндгрєн «Пєппі осєляєтьсє у вїллі «Хованкє»».*

- «Щодєнні 5». Слухаю і розумїю.

Добре пїдготовлєний учєнь виразно читає частину тексту до запитань на с. 135.

Учитель цікавиться, якє вражєння про головну героїню виникло в дїтей.

— Якою ви уявляєте Пєппї?

- Виконання завдань, поданих пїсля тексту на с. 135.
- «Щодєнні 5». Читаю для себе.

Учні самостїйно мовчки продовжують читати текст (до слїв «Хай би тут осєлилася якась родина з дїтьми!»), с. 135).

— Про що мріяли Томмі й Аннїка?

— Як, на вашу думку, далї розгортатимуться подїї?

2. *«Щодєнні 5». Висловлюєся за змїстом прочитаногє.*

Вправа «ПОПС-формула».

Твердження. Пєппї була дивною дитиною.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладї ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

3. *Характеристика головної героїні.*

— Пригадайте алгоритм, за яким можна охарактеризувати головногє героя твору (с. 55).

— Складїть характеристику Пєппї.

4. *Робота з ілюстрацією (с. 134).*

— Розгляньте ілюстрацію в пїдручнику.

— Назвїть, що зображено.

— Зїставте малюнок та опис вїлли «Хованкє». Чи все вїдображено на малюнку?

— Розкажїть, як ви доповнили б малюнок.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексїя.*

— Чи справдилися вашї очїкування вїд уроку?

2. *Вправа «Вихвалєнки».*

— Похвалїтьсє про свої успїхи на уроцї.

3. *Домашнє завдання.*

Обрати уривок, який найбільше зацікавив. Пїдготуватисє до виразногє читання.

Урок 116. За Астрід Ліндгрен «Пеппі оселяється у віллі «Хованка»». Створення ескізу сторінки (профілю) головної героїні або її друзів у соціальній мережі.

Мета. Продовжити ознайомлення з уривком із твору Астрід Ліндгрен «Пеппі оселяється у віллі «Хованка»», вчити виділяти головне, аналізувати вчинки персонажів, створювати ескізи сторінок у соціальних мережах; удосконалювати навички свідомого, виразного читання твору; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, мовлення. Виховувати культуру спілкування у соціальних мережах.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.*

II. Основна частина.

1. *Робота над уривком із твору Астрід Ліндгрен «Пеппі оселяється у віллі «Хованка»».*

- «Щоденні 5». Читаю для себе.

Учні самостійно мовчки продовжують читати текст (с. 136-139).

— Які почуття вас переповнюють?

— Чи хотіли б ви познайомитися та потоваришувати з Пеппі?

- Виконання завдань, поданих після тексту на с. 139.
- Вибіркове читання.

— Прочитайте, як авторка описує Пеппі.

— Що відомо про сусідів Пеппі?

— Що розповіла Пеппі про традиції Південної Америки?

— Прочитайте, що розповіла Пеппі про Єгипет.

— Як Пеппі готувала млинці?

— Які подарунки подарувала Пеппі своїм новим друзям?

2. *Досліджуємо медіа.*

Створення ескізу сторінки (профілю) головної героїні або її друзів у соціальній мережі.

Учитель проводить бесіду про соціальні мережі, якими користуються учні. З'ясовуються основні елементи сторінки користувача.

— Яку інформацію можна розмішувати в соціальних мережах?

— Про що не варто повідомляти всіх користувачів?

— Чи можна спілкуватися з незнайомцями?

— Чи потрібно розголошувати конфіденційну інформацію незнайомим людям?

— Чи потрібно, щоб профіль був доступний для всіх користувачів соціальної мережі? Чому?

3. *Практична робота.*

Учні працюють у групах. Створюють ескізи сторінок персонажів на заздалегідь підготовлених заготовках: малюють портрет персонажа (Пеппі, Томмі, Аннікі), заповнюють рядки за зразком.

Роблять кілька ілюстрацій (світлин) на сторінці, пишуть до них коментарі, виставляють уподобайки.

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Домашнє завдання.*

Прослухати аудіокнигу за QR-кодом підручника (с. 139).

фото	Обкладинка
Про себе Місце проживання _____ Місце навчання _____ Хоббі _____ Мої друзі _____	Мої новини _____ _____ _____

Урок 117. Підсумок за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я».

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я»; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати твори, аналізувати і виділяти головне. Розвивати критичне мислення, мовлення, уяву. Виховувати любов до читання.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

— Які твори ми читали на попередніх уроках? (*Прозові, поетичні.*)

— Про що вони? (*Про сім'ю, родину, родинні стосунки.*)

— Сьогодні ми підіб'ємо підсумок за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я».

II. Основна частина.

1. Повторення відомостей про структуру та зміст розділу.

Робота зі змістом підручника.

— Як називається розділ, який ми завершили вивчати?

— З яких підрозділів він складається?

— Скільки творів у розділі?

— Твори яких авторів вам доводилося читати раніше?

— З яких країн автори творів?

— Які твори з розділу вам найбільше запам'яталися?

— Які твори з розділу вам найбільше сподобалися?

— Які твори ви хотіли б перечитати ще раз або вивчити напам'ять?

— Який із творів ви порадили б прочитати друзям?

2. Робота з підручником.

- Виконання завдань, поданих на с. 140 підручника.

— Хто з персонажів творів вам запам'ятався?

— Кого ви хотіли б додати до друзів у соціальній мережі?

3. Створення «хмари» слів на тему «Сім'я».

Орієнтовно учні можуть дібрати слова *батьки, родичі, брат, сестра, дідусь, бабуся, гостини, допомога, робота, звичаї* тощо.

4. «Щоденні 5». Збагачую свій словниковий запас.

Робота з прислів'ями.

— Пригадайте, як закінчуються прислів'я.

У своєму домі і стіни ... (*помагають*).

Всюди добре, а вдома ... (*найкраще*).

Серце матері гріє краще, ніж ... (*сонце*).

Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й ... (*діти*).

- Заповнення узагальнюючої таблиці.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які емоції охоплювали вас протягом уроку?

— Що вас здивувало?

2. Вправа «Вихвалянки».

— Похваліться своїми успіхами на уроці.

Урок 118. Підсумковий урок.

Мета. Систематизувати й узагальнити знання учнів; удосконалювати навички свідомого виразного читання; вчити порівнювати, аналізувати і виділяти головне. Розвивати критичне мислення, вміння працювати в команді, мовлення, уяву, спостережливість, фантазію. Виховувати бажання вчитися, любов до читання та художнього слова.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

II. Основна частина.

1. Робота з підручником.

— Пригадайте, як називається підручник, прізвище авторки. Розгляньте малюнок на обкладинці, на ф́орзаці. Скільки розділів у книзі? Про що вони? Які твори справили на вас найбільше враження?

2. Робота над темою уроку.

— Сьогодні ми спробуємо пригадати все, що вивчали протягом року, виконаємо цікаві завдання.

- Вправа «Жук-буквоїд».

— У змісті підручника жук-буквоїд «з'їв» букви. Прочитайте ім'я, прізвище письменника й назву його твору.

*н*т*л*й Др*ф*нь «Кр*в*ньк* к*ч*чк*»
 С*шк* Д*рм*нськ*й «Ч*сн* сл*в*»
 Л*с* *кр*їнк* «В*ш*ньк*»
 З*рк* М*нз*т*к «М*л*д*нч*к»
 Л*он*д П*лт*в* «Н*йкр*щ* п*с*нк*»
 Л*с* В*зн*к «Гр*умф ж*тт*»
 М*р*я Фр*л*в* «Щ*сл*в*й д*нь»
 М*х*йл* Сл*б*шп*цьк*й «В*с*льк*в п*ртр*т»

- Вправа «З'єдналочка».

Марія Хоросницька	•	•	«Моя країна — Україна»
Вадим Скомаровський	•	•	«Осінь»
Ганна Чубач	•	•	«Про козаків»
Катерина Перелісна	•	•	«Свято»
Яна Яковенко	•	•	«Вірний друг»

- Вправа «Хто краще?».

Конкурс на краще виразне читання улюбленого вірша з пам'яті.

- Вправа «Наплічник вражень».

— На заготовках напишіть свої враження про предмет «Літературне читання».

- Вправа «Ромашка побажань».

— На пелюстках ромашки напишіть по 1 слову-побажанню (фразі чи реченню) для учнів, які наступного року навчатимуться у 3 класі.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

- Чи справилися ваші очікування від уроку?
- Чи справилися ваші очікування від вивчення предмета?
- Презентуйте свої «наплічники вражень».

Зміст

Орієнтовне календарно-тематичне планування	3
Осінь наша, осінь — неба ясна просинь. У школу ідемо у радісний час	7
Урок 1. Вступ. Ознайомлення з підручником. Леся Храплива-Щур «У школу». Виразне читання	7
Урок 2. Прислів'я. Зоряна Живка «Один день з життя вчительки». Читання в особах	8
Урок 3. Зоряна Живка «Один день з життя вчительки». Передбачення змісту частини оповідання за заголовком. Складання діалогу «Навчання — це важливо»	9
Урок 4. Василь Сухомлинський «Аби швидше почути дзвоник». Складання порад персонажу твору	10
Урок 5. Вадим Скомаровський «Вірний друг». Добір інших заголовків до твору. Порівняння творів на одну тему, різних за жанрами. Ознайомлення з алгоритмом порівняння	11
Урок 6. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Оцінка вчинків персонажа	12
Урок 7. Еліна Заржицька «Як черепаха Наталка до школи збиралася». Театралізація уривків твору	13
Урок 8. Урок позакласного читання на тему «У школу ідемо у радісний час»	14
Урок 9. Поняття про акровірш. Дмитро Білоус «Світлий храм», Наталія Внукова «Навчання», «Рідна мова». Порівняння акровірша і загадки	15
Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край	16
Урок 10. Катерина Перелісна «Осінь». Ігор Січовик «Загадка». Добір слів — назв ознак, слів з ніжно-пестливим значенням	16
Урок 11. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені»	17
Урок 12. За Михайлом Слабошпицьким «За порогом осені». Складання плану тексту	18
Урок 13. Ліна Костенко «Білочка». Складання висловлювання за змістом прочитаного	19
Урок 14. Урок позакласного читання на тему «Розмаїттям кольоровим прикрашає осінь край»	20
Матінко Покрово, накрив наш хату теплом	21
Урок 15. Микола Верещака «Калина», Дмитро Добровольський «Червона калина» (репродукція). Порівняння вірша з репродукцією картини	21
Урок 16. 14 жовтня — свята Покрова (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети	22
Урок 17. 14 жовтня — свята Покрова (з вільних інтернет-джерел). Дослідження медіа «Історія свята Покрови Пресвятої Богородиці». Народні прикмети	23
Урок 18. Підсумок за розділом «Осінь наша, осінь, неба ясна просинь»	24
Наша слава — Українська держава Вивчай історичне минуле	25
Урок 19. Яна Яковенко «Про козаків». Дослідження медіа «Козаки Поділля». Визначення настрою твору	25
Урок 20. Поняття про легенду. Народна легенда «Про козака Щербія»	26
Урок 21. Урок позакласного читання на тему «Українські легенди та перекази»	27
Урок 22. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів	28
Урок 23. Передбачення подій у творі за заголовком. За Лесею Храпливою-Щур «Вишивані квіти». Порівняння рис характеру персонажів	29
Урок 24. Наталка Поклад «Рідний край». Прислів'я про Україну. Добір прислів'їв з вільних інтернет-джерел	30
Українці, що підкорили світ	31
Урок 25. Петро Осадчук «Попід гору в'ється річка». Робота з таблицею	31
Урок 26. З вільних інтернет-джерел «Леонід Каденюк». Порівняння вірша і статті. Прислів'я народів світу	32
Урок 27. Анатолій Житкевич «Я слухаю — співає Соломія». Визначення головної думки вірша	33
Урок 28. З вільних інтернет-джерел «Соломія Крушельницька — гордість України». Дослідження медіа «Соломія Крушельницька — найвидатніша співачка світу»	34
Урок 29. Урок позакласного читання на тему «З життя видатних українців»	35
Урок 30. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю»	36
Урок 31. Галина Терещук «Біатлон — це те, що я дуже люблю». Розвиток діалогічного мовлення «Інтерв'ю зі спортсменом»	37
Урок 32. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Дослідження медіа «Добрі звірі Марії Приймаченко»	38
Урок 33. Христина Мельник «Марія Приймаченко». Марія Приймаченко «Галочка літає» (репродукція)	39
Мандруємо Україною	40
Урок 34. Ганна Чубач «Моя країна — Україна»	40
Урок 35. Створення лепбука «Неймовірна Україна»	41
Урок 36. Урок позакласного читання на тему «Неймовірна Україна»	42
Урок 37. З вільних інтернет-джерел «Сім чудес України», «Кам'янець»	43
Урок 38. З вільних інтернет-джерел «Дендропарк «Софіївка»». Добір матеріалу для лепбука	44
Урок 39. З вільних інтернет-джерел «Дивовижне — поряд». Написання листа-пропозиції до органів місцевого самоврядування щодо створення пам'ятника	45
Урок 40. Підсумок за розділом «Наша слава — Українська держава»	46
Оповідання про дітей	47

Урок 41. Поняття про оповідання. Ольга Лапушена «Мій улюблений пес Бруно». Переказ оповідання близько до тексту.	47
Урок 42. Урок позакласного читання на тему «Життя та пригоди твоїх ровесників».	48
Урок 43. Йон Друце «Сестра». Переказ оповідання близько до тексту.	49
Урок 44. Анатолій Дрофань «Кривенька качечка». Складання порад щодо ставлення до осіб з інвалідністю.	50
Урок 45. Віктор Васильчук «Казка про Паркер і Ляпку». Складання порад для персонажа оповідання. Стислий переказ тексту.	51
Урок 46. Наталія Клевцова «Арбітр». Складання пропозицій щодо проєктів спортивних майданчиків.	52
Урок 47. Поняття про повість. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок!»».	53
Урок 48. За Всеволодом Нестайком «Їдемо на «Бережок!»» Характеристика головного героя за алгоритмом.	54
Урок 49. Урок позакласного читання на тему «Оповідання та повісті українських письменників».	55
Урок 50. Підсумок за розділом «Оповідання про дітей».	56
Кожне відкриття — це чиесь захоплення.	57
Урок 51. З вільних інтернет-джерел «Історія першої парасольки». Тестування.	57
Урок 52. За Інною Жук «Хто вигадав LEGO?». Дослідження медіа «Виробництво LEGO». Робота з таблицею.	58
Урок 53. З вільних інтернет-джерел «Автомобільні склоочисники». Складання розповіді про своє захоплення.	59
Урок 54. Підсумок за розділом «Кожне відкриття — це чиесь захоплення».	60
До казки приказка годиться Українські народні казки	61
Урок 55. Українська народна казка «Як пан гавкав на старого пня». Робота з алгоритмом опрацювання казки.	61
Урок 56. Урок позакласного читання на тему «Українські народні казки».	62
Урок 57. Українська народна казка «Про дівчину-сопілку». Порівняння казок.	63
Урок 58. Українська народна казка «Іван-Побиван». Дослідження медіа. Характеристика персонажа за алгоритмом.	64
Казки народів світу	65
Урок 59. Індійська народна казка «Чому кажани не з'являються вдень». Дослідження медіа. Добір заголовків до казки.	65
Урок 60. Литовська народна казка «Королева-лебідка». Ознайомлення з алгоритмом підготовки до виразного читання казки.	66
Урок 61. Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник».	67
Урок 62. Японська народна казка «Як собака перетворився на чайник». Поділ казки на частини. Добір заголовків.	68
Літературні казки українських і зарубіжних письменників	69
Урок 63. Урок позакласного читання на тему «Літературні казки».	69
Урок 64. Ольга Дігтяр «Сон жовтого таксі». Створення медіапродукту (афіші-реклами).	70
Урок 65. Ірина Мацко «Агентство добрих ведмежих послуг». Робота над проєктом «Агентство розваг». Створення оголошення, рекламного плакату, візиток. Тестування.	71
Урок 66. Дональд Біссет «Пінгвіна Джо та черепашка Джейн». Дослідження медіа. Складання розповіді від імені персонажа.	72
Урок 67. Підсумок за розділом «До казки приказка годиться».	73
Давня і сучасна байка. П'єси	74
Урок 68. Поняття про байку. Леонід Глібов «Чиж та Голуб». Дослідження медіа. Ознайомлення з алгоритмом «Як аналізувати байку». Вивчення байки напам'ять.	74
Урок 69. Езоп «Риба з сопілкою». Аналіз байки. Інсценізація байки.	75
Урок 70. Урок позакласного читання на тему «Давня і сучасна байка».	76
Урок 71. Петро Ребро «Вісюк і Журавель». Аналіз байки. Складання порад для персонажа байки.	77
Урок 72. Поняття про п'єсу. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці».	78
Урок 73. Юлія Хандожинська «Подаруй книгу бібліотеці». Складання плану п'єси. Розігрування п'єси.	79
Урок 74. Володимир Нагорняк «Урок виховання». Розігрування п'єси.	80
Урок 75. Підсумок за розділом «Давня і сучасна байка. П'єси».	81
Поезія — це завжди неповторність Поетичне намисто	82
Урок 76. Ознаки поетичних творів. Сашко Дерманський «Чесне слово!». Ознайомлення з алгоритмом виразного читання поетичного твору.	82
Урок 77. Урок позакласного читання на тему «Українські поети дітям».	83
Урок 78. Катерина Міхаліцина «Гусинь-фантазерка». Дослідження медіа. Настрій вірша.	84
Урок 79. Колискові пісні. Алла Мігай «Тане вечір, ніч близенько» (дослідження медіа). Олександр Олесь «Над коліскою». Складання списку колискових пісень.	85
Урок 80. Олена Пчілка «Тямуший котик». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	86
Урок 81. Дослідження медіа «Весняні квіти». Олена Пчілка «Весняні квіти». Визначення настрою вірша. Катерина Білокур «Квіти» (репродукція).	87
Урок 82. Дослідження медіа «Леся Українка». Леся Українка «Вишеньки». Словесне малювання за прочитаним.	88
Шевченкове слово в віках не старіє	89
Урок 83. Дослідження медіа «Дитячими шляхами Тараса Шевченка». Українська народна казка Поділля «Про Тараса Шевченка». Співставлення казки з біографічними даними. Складання плану казки.	89
Урок 84. Урок позакласного читання на тему «Тарас Шевченко».	90
Урок 85. Марія Хоросницька «Свято». Тарас Шевченко «Автопортрет», Олег Шупляк «Кобзар» (репродукція).	91
Урок 86. Тарас Шевченко «Тополя». Дослідження медіа. Складання хмари слів. Тестування. Вивчення вірша напам'ять.	92
Урок 87. Підсумок за розділом «Поезія — це завжди неповторність».	93
Зеленим променем весна повідмикала води. <i>Весна днем красна</i>	94

Урок 88. Дослідження медіа «Відеозвернення Анатолія Качана». Анатолій Качан «Зелений промінь». Образні висловлювання.	94
Урок 89. Леся Вознюк «Весняний дощик». Настрій вірша.	95
Урок 90. Михайло Слабошпицький «Їхній сад». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	96
Урок 91. Михайло Слабошпицький «Їхній сад» (продовження). Дослідження «Яка користь від дерев?» Складання розповіді «Чому потрібно садити дерева».	97
Урок 92. Урок позакласного читання на тему «Весна, весна-весняночка».	98
Урок 93. Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка оповідання. .	99
Урок 94. Наталія Дев'ятко «Стара яблуня». Визначення рис характеру персонажа. Читання в особах уривка оповідання.	100
Урок 95. Борис Грінченко «Весна іде!». Складання «хмари» слів на тему «Весна».	101
Великдень на гостину просить.	102
Урок 96. Дослідження медіа «Цікаві факти про Великдень». Віра Ворскло «Христос воскрес!». Складання розповіді за заданою темою. Добір матеріалів для створення лепбука «Великдень».	102
Урок 97. Дослідження медіа «Цвітуть гіацинти у парку». За Ніною Наркевич «Лесина квітка». Читання в особах.	103
Урок 98. Урок позакласного читання на тему «Дороге яєчко — до Великого дня».	104
Урок 99. Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик».	105
Урок 100. Дослідження медіа «Веснянки». Зірка Мензатюк «Молоданчик». Поділ тексту на частини. Складання плану. Переказ тексту за складеним планом.	106
Урок 101. Дослідження медіа «Як написати писанку». Леонід Полтава «Найкраща писанка». Визначення головної думки тексту.	107
Урок 102. Леся Вознюк «Тріумф життя». Настрій вірша. Проведення досліджень на вибір учнів.	108
Урок 103. Підсумок за розділом «Зеленим променем весна повідмикала води».	109
Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я.	110
Урок 104. Галина Удовиченко «Рідний дім». Складання висловлювання за змістом прочитаного.	110
Урок 105. Урок позакласного читання на тему «В сім'ю, де лад, щастя дорогу не забуває».	111
Урок 106. Майя Фролова «Щасливий день». Складання поради. Створення колективної листівки-привітання.	112
Урок 107. Михайло Слабошпицький «Васильків портрет». Аналіз рис характеру персонажа. Робота з таблицею.	113
Урок 108. За Валентиною Вздутьською «Потяги».	114
Урок 109. За Валентиною Вздутьською «Потяги». Поділ оповідання на частини. Складання плану.	115
Урок 110. Олена Полянська «Лічилка». Дослідження «Лічилки, які знають мої батьки».	116
Урок 111. Дослідження медіа «Літо». Анатолій Костецький «Справи літа». Визначення настрою вірша.	117
Урок 112. Урок позакласного читання на тему «Літо — прекрасна пора».	118
Урок 113. За Миколою Стеблиною «Дороги в літо». Визначення зміни настрою персонажа оповідання.	119
Урок 114. Олександра Шумська «Літо-літечко». Складання звернення до літніх місяців.	120
Урок 115. За Астрід Діндгрєн «Пепі оселяється у віллі «Хованка»». Характеристика головно персонажа.	121
Урок 116. За Астрід Діндгрєн «Пепі оселяється у віллі «Хованка»». Створення ескізу сторінки (профілю) головної героїні або її друзів у соціальній мережі.	122
Урок 117. Підсумок за розділом «Найдорожче, що ми маєм, — це дружна і міцна сім'я».	123
Урок 118. Підсумковий урок.	124

Навчально-методичне видання

Савчук Алла Степанівна

Українська мова та читання

3 клас

Розробки уроків

До підручника

Савчук А. С. «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2»

Формат 60×84/8. 31,73 ум. др. арк., 12,5 обл.-вид. арк. Тираж 1000. Замовлення № 14-238.

Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».

46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а.

Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.

Збут: zbut@pp-books.com.ua; Редакція: red@pp-books.com.ua; Виробництво: print@pp-books.com.ua

www.pp-books.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4678 від 21.01.2014 р.

Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.

Тел.: (0352) 42-43-76; 097-50-35-376

post@pp-books.com.ua

Видавництво «Підручники і посібники»

пропонує літературу для **2** класу
за програмами НУШ до чинних підручників

◆ Українська мова та читання

Робочі зошити
Зошити з розвитку мовлення
Книжки для додаткового
читання
Тренажер
Тестові завдання
Індивідуальні роботи
Діагностичні роботи

◆ Математика

Робочі зошити
Збірник завдань
Тестові роботи
Індивідуальні роботи
Діагностичні роботи

◆ Англійська мова

Робочі зошити
Книга для читання
Словники
Тематичні картки

◆ Я досліджую світ

Робочі зошити
Індивідуальні роботи
Діагностичні роботи

Підпишіться на розсилку
та отримуйте **БЕЗКОШТОВНО** щотижні матеріали нових
тематичних тижнів!

www.nus.pp-books.com.ua/praktichni-materiali

Тематичний тижнівок
ТРАНСПОРТ

Тематичний тижнівок
ВЕЛИКДЕНЬ

Тематичний тижнівок
ПРОФЕСІЇ

Тематичний тижнівок
НАВІЩО МИ ІМО?

Тематичний тижнівок
СВІТ РОСЛИН

Тематичний тижнівок
ВЕСЕЛКА

Тематичний тижнівок
СВІТ ТВАРИН

Тематичний тижнівок
МІДКОРІНЬО ЧАС

Тематичний тижнівок
ВЕСНЯНА МОЗАЙКА

Тематичний тижнівок
МОЯ РОДИНА

◆ Дизайн і технології

Альбоми-посібники:
«Майстер Саморобко»
«Умійко»
«Маленький трудівничок»

◆ Мистецтво

Альбоми-посібники:
«Маленький художник»
«Чарівний пензлик»
«Барвограй»

Замовляйте книги на сайті:
www.pp-books.com.ua

КНИГА ПОШТОЮ

46011, Тернопіль 11, а/с 376
097-50-35-376, 096-94-80-927
E-mail: pip.bookpost@gmail.com

ISBN 978-966-07-3724-2

9 789660 737242